

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

Meld. St. 8

(2011–2012)

Melding til Stortinget

Sametingets virksomhet 2010

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

Meld. St. 8

(2011–2012)

Melding til Stortinget

Sametingets virksomhet 2010

Innhold

1	Innledning	5	2.10.4	Gjennomgang av samelovens språkregler	17
2	Regjeringens arbeid med samepolitiske spørsmål og oppfølging av Sametingets årsmelding	6	2.11	Barnehage	17
2.1	Sametinget	6	2.11.1	Skriftlig materiell	17
2.1.1	Budsjettprosedyrer mellom regjeringen og Sametinget	6	2.11.2	Tilskudd	17
2.1.2	Økonomistyring og rapportering ..	6	2.12	Opplæringsområdet	18
2.1.3	Oversikt over gjennomførte konsultasjoner med Sametinget ...	6	2.12.1	Grunnoppfølging	18
2.2	Sametingets valgmannstall – endring av skjæringstidspunkt fra 2011	9	2.12.1.1	Samiske læremidler 18	
2.3	Likestilling og antidiskriminering	9	2.12.1.2	Samarbeid med Sverige	18
2.4	Samisk statistikk	10	2.12.1.3	Læreplanarbeid	18
2.5	Det samiske perspektivet i kommunesektoren	10	2.12.1.4	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	18
2.6	Nordisk samisk samarbeid	10	2.12.1.5	Stortingsmeldinger	18
2.6.1	Samarbeid mellom ministre og sametingspresidenter	10	2.12.1.6	Senter for samisk i opplæringen ...	19
2.6.2	Nordisk samekonvensjon	10	2.12.1.7	Tilsyn	19
2.7	Internasjonal politikk	11	2.12.2	Høyere utdanning	19
2.7.1	Nordområdene	11	2.12.2.1	Nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning (2011–2014)	19
2.8	Areal og miljøpolitikk	12	2.12.2.2	SAK-midler til utvikling av en tolkeutdanning på samiske språk ..	19
2.8.1	Oppfølgingen av forslagene fra Samerettsutvalget 2	12	2.12.2.3	Utvikling av en syvende lærerutdanningsregion	19
2.8.2	Områdevern	13	2.13	Samisk tradisjonskunnskap – Árbodiehtu	20
2.8.3	Kulturminnevern	13	2.14	Næring	20
2.8.3.1	Samisk kulturminneforvaltning ...	14	2.14.1	Innovasjon Norge	20
2.8.3.2	Sametingets ansvar og oppgaver ..	14	2.14.2	Jordbruk	20
2.8.3.3	Kulturminnelovens bestemmelser om samiske kulturminner	14	2.14.3	Reindrift	21
2.8.3.4	Riksantikvarens bevaringsprogram for samiske kulturminner	14	2.14.4	Arbeidet med melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken	23
2.8.3.5	Økonomiske virkemidler	14	2.14.5	Påkjørsler av rein	23
2.9	Kultur	15	2.14.6	Kystfiskeutvalget for Finnmark ...	24
2.9.1	Samiske kulturhus	15	2.14.7	Fiskerireguleringer/kongekrabbe	24
2.9.2	Samiske teater	15	2.14.8	Havbruk	24
2.9.3	Museum	15	2.14.9	Lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget	24
2.9.4	Medietilbud	16	2.14.10	Rammeavtale om regulering av laksefiske i Nord-Troms og Finnmark	25
2.10	Språk	16	2.14.11	Rovviltforvaltning	25
2.10.1	Samiske språk	16	2.14.12	Energianlegg m.v.	25
2.10.2	Handlingsplan for samiske språk – status og videre innsats ...	17	2.15	Barnevern	25
2.10.3	Undersøkelse om bruk av samiske språk	17	2.15.1	Barnehus tilrettelagt for samiske barn	26
			2.16	Helse, sosial og omsorg	26
			2.16.1	Nasjonal helse- og omsorgsplan ...	26
			2.16.2	En kriminalomsorg tilpasset samiske innsattes behov	27
			2.17	Arbeids- og velferdsetaten	27

2.17.1	Informasjon på samisk i arbeids- og velferdsforvaltningen	27
2.17.2	Gjennomføring av bruker- undersøkelse på samisk	28

Vedlegg

1	Sametingets årsmelding 2010	29
2	Sametingets regnskap 2010	79

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

Meld. St. 8

(2011–2012)

Melding til Stortinget

Sametingets virksomhet 2010

*Tilråding fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet 25. november 2011,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

Sametingets årsmelding for 2010 ble vedtatt av Sametingets plenum 9. mars 2011. Årsmeldingen er oversendt departementet i henhold til bestemmelsene i sameloven § 1-3. I tråd med vanlig praksis legger regjeringen med dette Sametingets årsmelding fram for Stortinget i en stortingsmelding (jf. justiskomiteens merknader i innstillingen om vedtakelse av sameloven, Innst. O. nr. 79 (1986–87)).

Sametingets årsmelding gjør rede for det politiske arbeidet i Sametinget, de oppgavene som Sametinget skal forvalte, og ulike økonomiske og administrative utfordringer. Årsmeldingen er tatt inn som vedlegg 1 til meldingen. Sametingets regnskap for 2010 følger som vedlegg 2.

Sametingets årsmelding har i noen år vært tatt inn som en del av regjeringens melding til Stortinget, men legges nå ved meldingen. Etter departementets vurdering er det konstitusjonelt sett best i tråd med Sametingets uavhengighet fra regjeringen.

I stortingsmeldingen er det tatt inn merknader og vurderinger fra departementene om enkelte av de sakene som Sametinget har tatt opp i sin årsmelding for 2010, og det gis en orientering om utviklingen i enkelte andre saker på det samepolitiske området. Det gis også en oversikt over konsultasjoner som har vært ført med Sametinget i 2010 og i første halvdel av 2011.

Med virkning fra 2012 vurderer regjeringen å legge fram Sametingets årsmelding som vedlegg til budsjettproposisjonen, i stedet for en særskilt stortingsmelding. Bakgrunnen er at Stortinget da kan få behandlet rapportering av Sametingets bruk av budsjettmidler samtidig med øvrig rapportering i statsbudsjettet. Årsmeldingen kan da bli behandlet tidligere i Stortinget enn det som er tilfellet i dag og behandlingen av årsmeldingen ska bli sett i sammenheng med budsjettbehovene.

2 Regjeringens arbeid med samepolitiske spørsmål og oppfølging av Sametingets årsmelding

2.1 Sametinget

Sametinget ble opprettet i medhold av lov av 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven). Sametinget ble primært etablert som et representativt folkevalgt organ av og for samene, og er etter hvert blitt tillagt flere oppgaver og er gitt myndighet i lov og/eller forskrift på flere områder. Det har skjedd en betydelig utvikling av rammevilkårene som er med på å bestemme Sametingets stilling og handlingsrom etter at sameloven ble vedtatt. Ulike forvaltningsoppgaver har blitt overført Sametinget, myndighet er gitt gjennom særlover, den budsjettmessige stillingen er endret slik at Sametinget nå er nettobudsjettert (50-post), og det er etablert prosedyrer for konsultasjoner mellom Sametinget og statlige myndigheter.

2.1.1 Budsjettprosedyrer mellom regjeringen og Sametinget

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 1.1.

Sametinget har i årsmeldingen for 2010 omtalt arbeidet som har pågått de siste årene for å finne fram til forbedrede prosedyrer for å involvere Sametinget i arbeidet med å utarbeide regjeringens budsjettforslag for Sametinget og for samiske formål for øvrig (Prop.1 S). Sametinget gir blant annet uttrykk for sin oppfatning av departementenes og regjeringens arbeid med saken.

I det halvårlige politiske møtet mellom same-tingspresident Egil Olli og statsråd Rigmor Aasrud i Karasjøk i juni i år ble det konstatert at Sametinget og regjeringen ikke fullt ut er enige om hvilke føringer folkerettens regler om urfolk og minoriteter kan antas å gi for departementenes arbeid med regjeringens årlige budsjettforslag til Stortinget. Med dette som bakgrunn ble det likevel enighet om et sett med rutiner som skal følges i kontakten mellom Sametinget og regjeringen om de delene av statsbudsjettet som gjelder samiske

formål. Rutinene tar utgangspunkt i dagens praksis og etablerer en fast struktur for møter mellom Sametinget og aktuelle departementer om budsjettsaker. Et særlig viktig hensyn er at regjeringen på et tidlig tidspunkt i budsjettprosessen skal få sjansen til å danne seg et bilde av situasjon og budsjettbehov i det samiske samfunn på ulike områder.

2.1.2 Økonomistyring og rapportering

I tildelingsbrevene for 2010 og 2011 til Sametinget fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet ber departementet om at det i Sametingets årsrapport redegjøres for bruken av de tildelte midlene, hvilke resultater som er oppnådd og om tilstanden på det enkelte område. Formålet er at Sametingets årsrapport i større grad skal kunne tjene som et grunnlag for departementene i arbeidet med å utforme de årlige budsjettproposisjonene. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet vil fortsette dialogen med Sametinget om hvordan Sametingets årsmelding kan bli et best mulig grunnlag for departementenes arbeid med statsbudsjettet og for dialog med Sametinget om budsjettsspørsmål.

2.1.3 Oversikt over gjennomførte konsultasjoner med Sametinget

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 1.6.

Nedenfor fremgår en oversikt over konsultasjoner mellom Sametinget og departementene og direktoratene i 2010 og fram til mai 2011, i henhold til avtale om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Det gjennomføres også faste dialogmøter, og dialog om enkeltsaker mellom departementer og Sametinget og mellom Sametinget og direktorater.

For enkeltsaker er det angitt om konsultasjonene er ferdige og om det er oppnådd enighet eller ikke.

Departement/ direktorat	Tema	Tidspunkt	Ferdig/ ikke ferdig	Enighet/ ikke enighet
BLD	Regjeringens handlingsplan for kjønnslikestilling	Vår 2011	Ikke ferdig	
BLD	Oppfølgingen av NOU 2009: 8 Kompetanseutvikling i barnevernet	Høst 2010	Ikke ferdig	
FAD	Halvårlig politisk møte mellom Sametinget og Fornyings- og administrasjons- og kirkedepartementet	14.06.2010	Fast møte	Fast møte
FAD	Halvårlig politisk møte mellom Sametinget og Fornyings- og administrasjons- og kirkedepartementet	14.12.2010	Fast møte	Fast møte
FAD/KUD	Handlingsplan for samiske språk – status 2010 og videre innsats 2011	11.10.2010	Ferdig	Enighet
FAD/JD	Oppstart av lovarbeidet NOU 2007: 13 – SRU2	07.02.2011	Oppstart på prosess	
FKD	Oppfølging av kystfiskeutvalget (NOU 2008: 5)	11.05.2010 – 09.05.2011	Ferdig	Enighet
HOD	Oppdragsdokument til de Regionale helseforetakene for 2011 (RHF)	11.-22.11. 2010	Ferdig	Enighet
HOD	Nasjonal helse- og omsorgsplan og nye lover	23.11.2010	Ikke ferdig	
HOD	Ny folkehelselov	07.01.2011	Ferdig	Enighet
HOD	Nasjonal Helse- og omsorgsplan og nye lover	25.01.2011	Ikke ferdig	
HOD	Nasjonal Helse- og omsorgsplan	18.03.2011	Ferdig	Ikke enighet (telefonmøte)
HOD	Nasjonal helse- og omsorgsplan/ Samhandlingsreformen og nye lover	21.03.2011	Ikke ferdig	
HOD	Demensplan 2015; etablering av nasjonalt utviklingssenter for den samiske befolkning og 3-årig program for personer med demens som har samisk språklig og kulturell identitet	27.08. 2010 og 14.12.2010	Ferdig	Enighet
JD	Bruk av barnehus	26.10.2010	Ikke ferdig	
JD	Nødmeldetjenesten	11.05.2011	Ferdig	Enighet
KD	Konsultasjon om ungdomstrinnsmeldingen	31.03.11	Ferdig	Enighet
KD	Nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning	20.01.11	Ferdig	Enighet
KD	Utvalgssammensetning for utvalg om samisk forskning og høyere utdanning	10. og 20.08.10	Ferdig	Enighet
KD	Fastsetting av forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningen	22.02.10	Ferdig	Enighet
KD	Utkast til retningslinjer for tilskudd til studieforbund	18.02.10	Ferdig	Enighet
KUD	Husleieordning for samiske kulturbygg	2010	Ikke ferdig	

Departement/ direktorat	Tema	Tidspunkt	Ferdig/ ikke ferdig	Enighet/ ikke enighet
KUD	Tre kontaktmøter på administrativt nivå	Juni 2010 Januar 2011 Juni 2011	Faste møter	
LMD	Utkast til forskrift om avgift ved brudd på bruksregler og forskrift om fastsettelse av tvangsmulkt	05.05.2011	Ikke ferdig	
LMD	Ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige	06.04.2011	Ikke ferdig	
MD	Forskrifter om prioriterte arter	3.12.2010 og 7.01.2011	Ferdig	Enighet
MD/LMD/ FAD	Oppfølging av rapport fra arbeidsgruppen for reduksjon av konfliktnivået rovdyr-rein- drift i Nord-Trøndelag	20.12.2010, 03.02.2011, 04.03.2011 og 02.05.2011	Ikke ferdig	
MD/Dir. for naturforvalt- ning	Reguleringer i sjølaksefisket	11. og 27.05.2010	Ferdig	Delvis enighet
MD/FAD/ JD	Oppfølging av Tanautvalgets rapport om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavass- draget	3.9.10 og 26.10.10	Ferdig	Enighet
MD/Dir. for naturforvalt- ning	Rammeavtale for gjennomføring av konsul- tasjoner om regulering av laksefiske	26.10.2010 og 24.11.2010	Ferdig	Enighet
MD	Skogvern: 5 områder i Trøndelag	November – desember 2010	Ferdig	Enighet
MD	Rohkunborri nasjonalpark	Høst 2010	Ferdig	Enighet
MD	Om samisk representasjon i 12 nasjonal- park-/verneområdestyrer	2010	Ferdig	Enighet
MD	Om samisk representasjon i de resterende nasjonalpark-/verneområdestyrer	2011	Pågår	Pågår
MD	Landskapsvernområdene Kvænangsbotn og Navitdalen	2011	Ferdig	Enighet
OED	Kraftledning på Sør-Helgeland	9.6.2009, 16.2.2010 og 25.2.2011	Ferdig	Ikke enighet
NVE	11 konsultasjoner om vindkraft	2010–2011	Ferdig	Delvis enighet
NVE	3 konsultasjoner om kraftledninger 1) Balsfjord-Hammerfest 2) Skaidi-Varangerbotn 3) Osen-Balsfjord	2010–2011 2010–2011 2010	Ikke avsluttet Avsluttet Avsluttet	Delvis enighet Delvis enighet
NVE	2 konsultasjoner om både kraftledninger og vindkraft	2010	Ferdig	Delvis enighet
UD	Halvårlige kontaktmøter på politisk nivå	18.08.10 og 16.12.10	Faste møter	Faste møter

Det har det siste året vært dialog mellom Sametinget og ulike departementer om hvordan konsultasjonsprosedyrene skal anvendes når departementene utarbeider meldinger til Stortinget. Utgangspunktet er at departementene har en plikt til å konsultere «når det overveies lovgivning eller tiltak som kan berøre samene direkte». Stortingsmeldinger er ikke i seg selv et tiltak det skal konsulteres om, men meldingen kan inneholde ett eller flere tiltak som berører samiske interesser. Stortingsmeldinger kan ha svært forskjellig karakter, og i enkelte tilfeller vil det være naturlig at departementet det gjelder samarbeider med eller konsulterer Sametinget om hele eller deler av en melding.

2.2 Sametingets valgmanntall – endring av skjæringstidspunkt fra 2011

I ny forskrift om valg til Sametinget nr. 1480, fastsatt ved kongelig resolusjon 19. desember 2008 med hjemmel i sameloven, ble ny valgordning fastsatt gjeldende fra valget i 2009. Det ble blant annet innført et skille mellom kommuner med 30 eller flere innførte i Sametingets valgmanntall, og kommuner med færre enn 30 innførte. I følge § 67a i forskriften utgjør antall innførte i Sametingets valgmanntall pr. 30. juni ved forrige valg, grunnlaget for fastsettelse av den forholdsmessige mandatfordelingen mellom valgkretsene ved sametingsvalg. I følge §§ 39a og 47 gjelder dette skjæringstidspunktet for fastsettelse av et skille mellom de kommuner som skal ha stemmegivning på valgtid på valgdagen, og de kommuner som kun skal ha stemmegivning på forhånd ved sametingsvalget.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet fastsatte 6. mai 2011 endringer i forskrift om valg til Sametinget av valgmanntallets skjæringstidspunkt fra 30. juni ved forrige sametingsvalg, til pr. 30. juni i valgåret for kommunestyre- og fylkestingsvalg. Forskriftsendringer gjelder fra valg til kommunestyre og fylkesting i 2011. Det er ingen endringer av gjeldende skjæringstidspunkt 30. juni i det året det er valg til Sametinget for å avgjøre valgbarhet og stemmerett.

Departementet sendte 7. juni 2011 rundskriv til kommunene og andre relevante mottakere om den nye ordningen. Kommunene skal kunngjøre og legge ut Sametingets valgmanntall for offentlig ettersyn hvert annet år, dvs. i det året det er valg

til Sametinget og i det året det er valg til kommunestyre og fylkesting. Sametinget utarbeider valgmanntallet og sørger for at kommunene får dette tilsendt i oppdatert stand for kunngjøring og for å legges ut til offentlig ettersyn. Klager om mangler eller feil ved oppføringer i valgmanntallet vil bli behandlet og avgjort av Sametinget.

2.3 Likestilling og antidiskriminering

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 1.5.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet varslet i St.meld. nr. 28 (2007–2008) Om Samepolitikken at departementet ville kunne gi faglig og økonomisk støtte til oppfølgingen av Sametingets handlingsplan for likestilling. Et viktig ledd i dette er støtten til å opprette en stilling ved Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter. Stillingen finansieres av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet sammen med Sametinget og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Stillingen knyttes til prosjektet «Likestilling og mangfold i det samiske samfunnet». Tilskuddet til hovedprosjektet gis for en periode på tre år, fra og med siste halvår 2010 til og med første halvår 2013.

Hensikten med prosjektet er å styrke kunnskapen og kompetansen i likestillings- og ikke-diskrimineringsarbeidet innenfor det samiske samfunnet. Det forventes at stillingen vil bidra til økt bevissthet om disse områdene innenfor bredden av den samiske befolkningen. Prosjektet tar utgangspunkt i regjeringens samlede innsats for likestilling og ikke-diskriminering, blant annet ved å se flere diskrimineringsgrunnlag i sammenheng.

Departementet forventer at Sametinget integrerer likestillings- og ikke-diskrimineringsarbeidet i sin virksomhet, og aktivt fremmer økt tilgjengelighet og universell utforming i tråd med ny lovgivning og nasjonale målsettinger.

I 2009 la Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet fram Handlingsplan for å fremme likestilling og hindre etnisk diskriminering 2009–2012. Sametinget deltar i referansegruppa for planen.

I 2009 bevilget Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet midler til Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LLH) for å tilgjengeliggjøre informasjon på samisk. Arbeidet er påbegynt og skal i følge LLH fullføres i løpet av 2011.

2.4 Samisk statistikk

Faglig analysegruppe for samisk statistikk ble opprettet i 2007 i tråd med pkt. 8 i Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Formålet med analysegruppens virksomhet er å styrke faktagrunnlaget for vurderinger og beslutninger i konsultasjoner. Gruppens mandat er å legge fram en årlig rapport med oversikt og analyse av aktuelle utviklingstrekk i det samiske samfunnet. Rapporten skal være en del av kunnskapsgrunnlaget for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, og i forbindelse med budsjettarbeidet.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Sametinget har oppnevnt leder og medlemmer til analysegruppen for neste 4-års periode fra 1. oktober i år. Samtidig er retningslinjene for analysegruppens mandat og virksomhet revidert.

Statistisk Sentralbyrå (SSB) har publisert *Samisk statistikk 2010*, som inneholder statistikk med relevans for samiske samfunnsforhold i Norge. Statistikken har i hovedsak en geografisk tilnærming, med vekt på samiske bosettingsområder nord for Saltfjellet. I tillegg inngår noe landsomfattende samisk statistikk. Publikasjonen bygger dels på allerede innsamlet og offentliggjort statistikk i SSB, og dels på materiale som er stilt til disposisjon fra ulike samiske institusjoner. Formålet med denne statistikkpublikasjonen hvert annet år, er å gi en samlet og oppdatert framstilling av offisiell statistikk. Målgruppen er alle institusjoner og enkeltpersoner som har behov og interesse for denne typen statistikk. Publikasjonen er på norsk og nordsamisk.

2.5 Det samiske perspektivet i kommunesektoren

Det er etablert et samarbeid mellom Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS), Sametinget, Kommunal- og regionaldepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet hvor målsetningen blant annet er å kartlegge hvilke utfordringer kommunesektoren møter for å oppfylle nasjonale og internasjonale forpliktelser til likeverdige tjenester for den samiske befolkningen. I Stortingets Innst. 345 S (2009–2010) om kommuneproposisjonen ble departementet bedt om å vurdere hvordan man kan gi kommuner med samisk befolkning bedre rammevilkår for å ivareta sine nasjonale og internasjonale forpliktelser, spesielt med hensyn til hvordan språklige og kulturelle behov ivaretas i velferds-

tilbudet. Samarbeidet som er etablert mellom KS, Sametinget, Kommunal- og regionaldepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet vil være et viktig bidrag for å belyse kommunenes situasjon.

Fylkesmannen i Nordland er valgt ut til å være pilotfylke for arbeidet med samiske spørsmål i fylkesmannsembetene, med vekt på samarbeid med kommunene. Dette er et toårig prosjekt som starter opp høsten 2011 og avsluttes våren 2013. Målet med prosjektet er å få til et systematisk, planmessig og kunnskapsbasert arbeid med samiske spørsmål i kommuner med samisk befolkning. Prosjektet skal særlig konsentrere seg om barn og unges oppvekstvilkår, samiske språk, helse- og sosialtilbud og reindrifts- og arealpolitikk. Arbeidet som skjer i kommunene er særlig viktig for å gi samisk språk, kultur og næringer bedre vilkår for vern og utvikling. Ved avslutning av pilotprosjektet skal fylkesmannen komme med anbefalinger om videre arbeid som vil ha overføringsverdi til andre fylker.

2.6 Nordisk samisk samarbeid

2.6.1 Samarbeid mellom ministre og sametingspresidentene

Ministrene ansvarlig for samiske saker i Finland, Sverige og Norge og sametingspresidentene i de respektive land, etablerte i 2000 et fast samarbeid for regelmessig orientering, drøfting og behandling av samiske spørsmål av felles interesse. Målet med samarbeidet er å styrke og utvikle det samiske folkets språk, kultur, næringer og samfunnsliv. Samarbeidet har en uformell, men nær tilknytning til Nordisk ministerråd. Regjeringen anser sametingenes parlamentariske samarbeidsorgan, Samisk parlamentarisk råd, som et viktig organ for det nordiske samarbeidet om samiske saker og et organ som har betydning i internasjonale sammenhenger for et styrket samarbeid urfolk i mellom, og mellom urfolk og andre aktører, jf. Meld. St. 6 (2009–2010) Nordisk samarbeid.

2.6.2 Nordisk samekonvensjon

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 9.4.

Høsten 2005 overleverte en nordisk ekspertgruppe sin innstilling med et utkast til en nordisk samekonvensjon. Konvensjonsutkastet tar utgangspunkt i at samene er urfolk i Finland, Sverige og Norge. Utkastet er utarbeidet på bakgrunn av de internasjonale instrumentene som de

tre landene er bundet av. En nordisk samekonvensjon foreslås å ha som mål å lette samhandlingen mellom samene som ett folk, på tvers av landegrensene.

Utkastet til nordisk samekonvensjon var på høring i de tre nordiske landene i første halvdel av 2006. Ministrene ansvarlige for samiske saker i Finland, Norge og Sverige og sametingspresidentene i de tre landene besluttet i 2006 å videreføre arbeidet med en nordisk samekonvensjon, i første omgang gjennom fortsatt nasjonalt arbeid med høringsoppfølging og konsekvensanalyser.

En arbeidsgruppe med representanter fra det daværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Justisdepartementet, Utenriksdepartementet og Sametinget har arbeidet med oppfølgingen av konvensjonsutkastet i Norge. På bakgrunn av ekspertgruppens rapport og høringsuttalelsene foretok arbeidsgruppen en systematisk gjennomgang av konvensjonsutkastet og vurderte utkastets bestemmelser opp mot nasjonal rett og folkeretten. Arbeidsgruppen avga sin rapport 3. oktober 2007.

På minister- og sametingspresidentmøtet høsten 2010 var det enighet om å sette i gang forhandlinger og for et opplegg for hvordan konvensjonsforhandlingene skal gjennomføres. Det første forhandlingsmøtet ble holdt i Stockholm 14.-15. mars 2011. Det legges opp til tre forhandlingsmøter årlig, og målet er at forhandlingene skal være sluttført innen fem år.

Den norske forhandlingsdelegasjonen består av fem medlemmer. Leder og to medlemmer er pekt ut av regjeringen, og to medlemmer er pekt ut etter forslag fra Sametinget. Sametinget vil også bli konsultert underveis i forhandlingene.

2.7 Internasjonal politikk

2.7.1 Nordområdene

Regjeringens nordområdestrategi ble lagt fram 1. desember 2006. «*Nye byggesteiner i nord. Neste trinn i regjeringens nordområdestrategi*» ble presentert i mars 2009. Til sammen legger de to dokumentene opp til en helhetlig, koordinert og langsiktig nordområdepolitikk. Regjeringens nordområdepolitikk skal bidra til å trygge urfolkenes språk, kultur, næringer og samfunnsliv. Ett av sju satsningsområder er prioriterte urfolkstiltak.

De konkrete satsningen som er omtalt i Nye byggesteiner i nord er innrettet i et 10–15 års perspektiv. Prioriteringen mellom de forskjellige satsningene, rekkefølgen på iverksettingen og tempoet i framdriften, vil bli løpende vurdert og

framgå av regjeringens årlige budsjettframlegg for Stortinget.

Regjeringen vil legge til rette for at urfolk har vilkår for å delta i prosesser og medvirke i planlegging, beslutninger, forvaltning, overvåkning og forskning for å nyttiggjøre seg av de muligheter framtidig utvikling i nord kan gi. Det er avgjørende at den positive utviklingen i nord også oppleves som positiv for berørte urfolk. I satsningen er det lagt vekt på blant annet grenseoverskridende urfolkstiltak innen språk, tradisjonskunnskap, kulturbasert næringsutvikling, kapasitets- og kompetanseoppbygging ved samiske institusjoner og organisasjoner, forskning, formidling og utveksling av urfolks kultur og tradisjoner. I regjeringens nordområdestrategi har den samiske befolkningen også en naturlig plass i den bredere satsningen på folk-til-folk-samarbeidet og kultursamarbeidet over landegrensene i nord. Dette gjelder tiltak for barn og unge og samarbeid innen helse, idrett, frivillighet, språk, kultur, film og kulturelle uttrykksformer som for eksempel festivaler.

Regjeringen har jevnlig møter med Sametinget om nordområdespørsmål. Urfolksspørsmål er tatt opp i bilateralt samarbeid med andre arktiske land. Urfolksrepresentanter og arktiske stater møtes i Arktisk råd for drøfting av saker av felles interesse. I Barentssamarbeidet deltar urfolkene i regionen – samer, nenetser og vepsere – aktivt. Fokus er å styrke bevisstheten om situasjonen for urfolk, stimulere til økonomisk aktivitet basert på tradisjonskunnskap og fremme språk og kultur. Fornying, administrasjons- og kirke departementet har bidratt med midler til Barents Indigenous People's Congress og konferansen Co-Existence in the Arctic i 2010. Utenriksdepartementet har bidratt med økonomisk støtte til urfolks deltakelse i Barentsrådets arbeidsgruppe for urfolk (WGIP) og andre grupper. Både Barentssekretariatet i Kirkenes og det internasjonale Barentssekretariatet (IBS) har urfolksmedarbeidere i stillinger innen sin virksomhet.

I felleserklæring om styrking av det grensnære samarbeidet mellom Norge og Russland (2010) er styrking av urfolkskontakter, revitalisering og bevaring av urfolkenes tradisjonelle kultur og næringsveier og trygging av urfolks livskvalitet prioritert. Erklæringen følges opp av en gjensidig arbeidsplan (2011) hvor konkrete grenseoverskridende urfolkstiltak er sentrale.

Utenriksdepartementet og Sametinget har to årlige møter for å drøfte Sametingets internasjonale arbeid og urfolksspørsmål av allmenn interesse og av grenseoverskridende karakter. Same-

tingspresidenten er fast medlem i den norske delegasjonen på ministermøter i Arktisk råd og Barentsrådet. Sametingsrepresentanter kan også delta ad hoc på andre internasjonale og regionale møter når relevante urfolksspørsmål står på dagsorden.

Utenriksdepartementet støtter Sametingets internasjonale virksomhet årlig med 1 mill. kroner i henhold til en femårig rammeavtale fra 2009, 650 000 kroner til FN-aktiviteter og 350 000 kroner til deltagelse i Barentsrådet og Arktisk råd.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har tildelt midler til Tromsø universitet til å utarbeide tastaturløsning til bruk i utviklingen av språkteknologisk infrastruktur for små urfolkspråk i Nordvest-Russland. Tana kommune har fått midler til et grenseoverskridende samarbeidsprosjekt om samisk språk og kultur i skole og barnehage i Tanadalen. Samarbeidet er mellom skolene i Sirma og Utsjoki på norsk og finsk side av grensen. Videre bidrar departementet med midler til et grenseoverskridende Interreg Sápmi-prosjekt, Skoltesamisk kultur over grenser (2010–2013). Prosjektansvarlige er Østsamisk museum i Neiden og Enare museum i Finland. Formålet er å styrke og utvikle skoltesamisk kultur, språk og identitet i Finland, Norge og Russland. Departementet har siden 2008 tildelt midler til pilotprosjektet *Árbediehtu – kartlegging, bevaring og bruk av samisk tradisjonell kunnskap ved Samisk høgskole*. I videreføringen av prosjektet, vil det bli lagt vekt på det nordiske perspektivet. Kontakten mellom fagmiljøer innen og mellom de forskjellige land vil bli styrket. Målet på sikt er å etablere et grenseoverskridende kunnskapsprogram for samisk tradisjonskunnskap i de nordiske land og Russland.

Miljødepartementet har opprettet Framsenteret – Senter for klima og miljø i Tromsø som vil også ha fokus på problemstillinger relatert til urfolk. Samisk høgskole er invitert som deltagerinstitusjon i Framsenteret. Over Barents 2020 har Utenriksdepartementet i 2010 satt av 1,4 millioner til to urfolksprosjekter (forprosjekt). Det første gjelder digital infrastruktur for språk, Universitetet i Tromsø arbeider med ny søknad om midler til oppfølgingsprosjekt. Det andre gjelder et samisk kompetansesenter på Kola.

Siden 2009 har Internasjonalt samisk filmsenter (ISF) i Kautokeino mottatt statsstøtte over Kulturdepartementets budsjett, ISF skal fremme samisk film og filmskaping i Norge, Sverige, Finland og Russland. Som et ledd i regjeringens Handlingsplan for kultur i nordområdene, er det etablert et treårig samarbeidsprogram mellom

Norge og Russland. I programmet er samisk kultur og urfolkskultur trukket frem som et av fem fokusområder i programperioden 2010–2012. Kulturdepartementet har også bidratt til kultursamarbeid innen urfolkskultur mellom Norge og Russland med utgangspunkt i kulturformidlingskontoret som er etablert i Moskva, i et samarbeid mellom Riddu Riddu og Senter for nordlige folk. Kulturdepartementet har bidratt med midler til næringsutvikling basert på samisk kultur til Hermetikken næringshage i Vadsø, til forberedelse og gjennomføring av et program for samiske kultur-næringsutøvere i Barentsregionen.

2.8 Areal og miljøpolitikk

2.8.1 Oppfølgingen av forslagene fra Samerettsutvalget 2

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 6.1.3 og 6.1.4.

Samerettsutvalget 2 (SRU2) avga sin utredning, NOU 2007: 13 Den nye sameretten, i desember 2007. Utvalgets bakgrunnsmateriale ble avgitt som en egen utredning, NOU 2007: 14 Samisk naturbruk og rettssituasjon fra Hedmark til Troms.

Utvalget hadde som mandat å «utrede generelt spørsmålene omkring den samiske befolknings rettslige stilling når det gjelder retten til og disponeringen og bruken av land og vann i samiske bruksområder sør for Finnmark fylke». Utvalget skulle både gi en rettshistorisk framstilling og en redegjørelse for den faktiske bruken av land og vann i de samiske bruksområdene. Utvalget var også bedt om å gi en begrunnet vurdering av hvilke endringer i rettstilstanden som var ønskelige.

Utvalget har utredet spørsmål omkring retten til og disponeringen og bruken av land og vann i tradisjonelle samiske områder i syv fylker, fra Troms fylke i nord til Hedmark fylke i sør. Enkelte av utvalgets forslag berører også Finnmark fylke.

Utredningen inneholder forslag om enkelte nye lover:

- Lov om saksbehandling og konsultasjoner ved tiltak som kan få virkning for naturgrunnlaget i tradisjonelle samiske områder (saksbehandlings- og konsultasjonsloven)
- Lov om kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter til grunn og naturressurser i de tradisjonelle samiske områdene fra og med Troms fylke og sørover (kartleggings- og anerkjennelsesloven)

- Lov om rettsforhold og disponering over grunn og naturressurser på Hålogalandsallmennings grunn i Nordland og Troms (hålogalandsloven)
- Det foreligger videre ulike mindretallsforslag

I tillegg til forslagene til nye lover, har utvalget også foreslått en rekke endringer i eksisterende lovgivning, for eksempel i fjellova, reindriftsloven, tidligere bergverksloven og tidligere naturvernloven.

På enkelte av disse områdene har det kommet ny lovgivning etter at utvalget avga sin utredning. For eksempel ble ny naturmangfoldlov og ny minerallov vedtatt i 2009. På enkelte av disse områdene er det imidlertid hensiktsmessig å se forslagene i sammenheng med oppfølgingen av NOU 2007: 13 for øvrig. Det vises her til Ot.prp. nr. 43 (2008–2009) Om lov om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven), side 112:

«Departementet mener fortsatt at det verken er ønskelig eller hensiktsmessig å gi nye lovbestemmelser på dette området så lenge vurderingen av SRU IIs forslag pågår. Derimot kan det bli behov for å endre mineralloven på et senere tidspunkt som ledd i oppfølgingen av SRU II som ledd i en helhetlig vurdering av samiske rettigheter. Departementet viser også til at Landbruks- og matdepartementet i Ot.prp. nr. 25 (2006–2007) om lov om reindrift (reindriftsloven) på side 29 viser til det pågående arbeidet i SRU II og viser til at «departementet er inneforstått med at Samerettsutvalgets arbeid kan gjøre det nødvendig å vurdere nye endringer i reindriftsloven».

Utredningen fra Samerettsutvalget 2 var på høring fra februar 2008 til april 2009. Forslagene fra utvalget berører mange departementers fagområder, og det er derfor opprettet en arbeidsgruppe på embetsnivå med deltakelse fra flere berørte departementer. Arbeidsgruppen ledes av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Justis- og politidepartementet i fellesskap, mens den praktiske koordineringen vil skje i Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet.

Ettersom mange ulike interesser er berørt av forslagene fra utvalget, legger departementet opp til en bred oppfølgingsprosess. Det vil bli lagt vekt på å informere og innhente synspunkter fra befolkningen i de berørte områdene, særlig via berørte fylkeskommuner og kommuner, Sametinget og nærings- og interesseorganisasjoner. Et første møte på politisk nivå om oppfølgingen av forslagene fra Samerettsutvalget 2 ble holdt 7.

februar 2011 mellom Sametinget og departementene. På dette møtet ble blant annet organiseringen av konsultasjonsprosessen med Sametinget diskutert. Det ble også gjennomført et møte på politisk nivå med berørte fylkeskommuner 29. mars 2011, der blant annet videre prosess ble drøftet.

2.8.2 Områdevern

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 6.3.3.

Landskapsvernområde i Návétvuopmi (Navitdalen) og i Njemenjáiku (Kvænangsbotn) i Troms ble vedtatt av Kongen i statsråd 18. februar 2011. Rohkunborri nasjonalpark i Troms ble vedtatt av Kongen i statsråd 25. februar 2011. Miljøverndepartementet har fått oversendt forslag til verneområde for Goahteluoppal i Kautokeino kommune, forslag til utvidelse av Øvre Ánarjohka nasjonalpark i Karasjok kommune og forslag til nasjonalpark i Sundsfjordfjellet i Nordland.

Det er konsultert til enighet i vernesakene som omfatter landskapsvernområdene i Návétvuopmi (Navitdalen) og Njemenjáiku (Kvænangsbotn) og Rohkunborri nasjonalpark. Dette framgår også av oversikten i 2.1.3.

Forslag til verneplan for Goahteluoppal (Finnmark), forslag til verneplan for utvidelse av Øvre Ánarjohka nasjonalpark (Finnmark) og forslag til verneplan for Lahku nasjonalpark (Nordland) er til sluttbehandling i Miljøverndepartementet, og det skal gjennomføres konsultasjoner med Sametinget så snart som mulig.

2.8.3 Kulturminnevern

Det vises til Sametingets årsmelding 2010 kapittel 6.3 Kulturminnevern.

Sametinget er, på samme måte som fylkeskommunene, regional kulturminneforvaltning i saker som gjelder samiske kulturminneinteresser. Dette ble understreket ved en lovendring fra og med 01.01.09 der Sametinget ble tatt inn i kulturminneloven § 28 (Lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50) som rette myndighet etter bestemmelsene i loven. Sametingets myndighetsområde er avgrenset til samiske kulturminner eldre enn 100 år. Kulturminnelovens virkeområde er hele landet. Det er derfor ikke definert et eget forvaltningsområde for Sametingets ansvar og oppgaver etter kulturminneloven.

Det er videre bredt anerkjent at samiske kulturminner er et viktig dokumentasjonsmateriale for samisk historie og forhistorie. Opprettelsen av en egen kulturminneforvaltning innebærer en

anerkjennelse av at det eksisterer en egen samisk fortid.

2.8.3.1 Samisk kulturminneforvaltning

I 1994 ble forvaltningen av samiske kulturminner lagt til Samisk kulturminneråd, som var et regionalt forvaltningsorgan for samiske kulturminner og fikk delegert forvaltningsmyndighet tilsvarende fylkeskommunen. Samisk kulturminneråd ble lagt ned 01.01.01, og den samiske kulturminneforvaltningen ble organisert direkte inn under Sametinget som egen avdeling. Den regionale inndelingen forble den samme som tidligere.

Miljøverndepartementet vedtok å ha en prøveperiode av denne ordningen, første omgang i inntil 3 år, i påvente av prinsipielle avklaringer av Sametingets rolle. Det var behov for å få modellen og erfaringene vurdert opp mot problemstillinger av politisk, juridisk og konstitusjonell art. Ordningen ble evaluert av Norsk institutt for by- og regionforskning i 2003. Forvaltningen er i brev av 20.12.04 delegert til Sametinget, inntil en ny forvaltningsordning er avklart.

2.8.3.2 Sametingets ansvar og oppgaver

Etter kulturminneloven § 28 jf. kongelig resolusjon av 9. februar 1979 § 19, er Miljøverndepartementet gitt myndighet til å fastsette hvem som er rette myndighet og til å gi nærmere regler om gjennomføring av loven. Departementet har gjennom forskrift lagt myndighet etter kulturminneloven til Sametinget når det gjelder samiske kulturminner.

Sametingets myndighet etter kulturminneloven følger av forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven, vedtatt av Miljøverndepartementet 29.05.00.

Sametinget er faglig underlagt Miljøverndepartementet og Riksantikvaren. Vedtak som Sametinget fatter vil kunne påklages til Riksantikvaren. Miljøverndepartementet kan gi generelle retningslinjer for utøvelsen av delegert myndighet.

I tillegg til formell vedtakskompetanse etter kulturminneloven, omfatter Sametingets ansvar ivaretagelse av samiske kulturminnehensyn i plan- og byggesaker etter plan- og bygningsloven. Sametinget kan fremme innsigelse der planer er i strid med nasjonale og viktige regionale kulturminneinteresser. I likhet med fylkeskommunen har Sametinget et samordningsansvar og skal involvere forvaltningsmuseene og Riksantikvaren ved behov. Riksantikvaren har etablert rutiner for tilfeller der Sametinget ikke fremmer innsigelse til

tross for at kulturminner og kulturmiljøer av nasjonal verdi er truet. I slike tilfeller skal Riksantikvaren varsles, slik at direktoratet kan vurdere å overta planen og eventuelt fremme innsigelse.

Sametinget har undertegnet særskilte samarbeidsavtaler med de fylkeskommunene der samiske kulturminner er vanligst forekommende. I samarbeidsavtalene er kulturminneforvaltning et av punktene som tas opp, og et av områdene hvor det skal skje et samarbeid mellom Sametinget og fylkeskommunene utover hva som allerede er fastsatt i kulturminnelovens forskrifter.

2.8.3.3 Kulturminnelovens bestemmelser om samiske kulturminner

Kulturminneloven § 4 første ledd, siste setning, fastslår at samiske kulturminner som nevnt i loven eldre enn 100 år er automatisk fredet. Det er anerkjent at dagens lovgivning er utfordrende og departementet har derfor tatt initiativ til å se nærmere på om dagens bestemmelse skal endres ved en lovendring. Målet bør i så fall være at bestemmelsen reflekterer en større grad av forutsigbarhet for eiere og for forvaltningen, når det gjelder hva som er et samisk kulturminne og hvordan dette skal håndteres med kulturminnelovens bestemmelser.

Departementet vil ta initiativ til konsultasjoner med Sametinget i henhold til konsultasjonsavtalen om dette.

2.8.3.4 Riksantikvarens bevaringsprogram for samiske kulturminner

Riksantikvarens 10 bevaringsprogram ble varslet igangsatt i St.meld. nr. 26 (2006–2007) *Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand*. I meldingen ble det foreslått en oppfølging av Sametingets prosjekt om samisk bygningsarv. Departementet følger opp dette med blant annet bevilgninger som sikrer at den automatisk fredete samiske bygningsarven blir kartlagt og gjort tilgjengelig for forvaltningens vurderinger gjennom kulturminnedatabasen Askeladden.

2.8.3.5 Økonomiske virkemidler

Over kapittel 1429 post 50 *Tilskot til samisk kulturminnearbeid* i Prop 1 S for Miljøverndepartementet, er det for budsjettåret 2011 foreslått en bevilgning på 3 mill. kroner. Videre er det øremerket 1 mill. kroner over underpost 72.5 *vern og sikring av freda og andre særleg verdifulle kulturmiljø og kulturlandskap* til Ceavccageadge/Mortensnes

kulturminneområde i Nesseby kommune. Departementet vil se nærmere på bevilgningene til samiske formål med sikte på justering av disse i samsvar med behovsanalyser på området.

2.9 Kultur

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 4.

Fra 2002 er forvaltningsansvaret for en rekke kulturinstitusjoner og -tiltak overført til Sametinget. Sametinget forvalter en rammebevilgning til kulturformål under statsbudsjettets kapittel 320 Allmenne kulturformål, post 53 Sametinget. Det er Sametingets ansvar å prioritere innenfor denne rammen og sørge for at midlene blir brukt på best mulig måte for å styrke og ivareta samisk kultur. Bevilgningen skal dekke følgende formål: samiske musikkfestivaler, samiske kunstnerstipend og stipendkomitévederlag, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, Beaivváš Samiske Nasjonalteater, tidsskriftet Nuorttanaste, stedsnavnstjenesten og oppfølging av bestemmelsene i sameloven om samisk språk, Sametingets bibliotek, mobil bibliotekjeneste og samiske museer. For øvrig fordeles Sametinget midlene etter egne prioriteringer.

Bevilgningen til Sametinget til kulturformål under kap. 320, post 53 er i 2011 på nær 67,4 mill. kroner. Siden 2005 er bevilgningen på denne posten økt med om lag 35 mill. kroner. Formålet med økningen har vært å bedre Sametingets mulighet til å drive en aktiv kulturpolitikk, i samsvar med intensjonene i Soria Moria-erklæringen og Kulturløftet.

2.9.1 Samiske kulturhus

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 4.2.

Under statsbudsjettets kapittel 320 Allmenne kulturformål, post 73 Nasjonale kulturbygg, ble det bevilget 7,3 mill. kroner i 2010 til utbygging ved Senter for nordlige folk (tidligere Ája Samisk Senter). Bevilgningen til byggeprosjektet var 5,2 mill. kroner i 2009 og 5 mill. kroner i 2011. Utvidelsen med museumsfunksjoner og samisk bibliotek åpner for publikum sommeren 2011. Statsbygg er byggherre.

Statsbygg har i 2010 foretatt prosjektering av Saemien Sijte på Snåsa. Prosjektkostnadene finansieres av Statsbygg innenfor husleieordningen. Husleien vil måtte dekkes innenfor de årlige bevilgningene på statsbudsjettets kapittel 320, post 53 Samiske kulturformål som forvaltes av Sametinget.

På oppdrag fra Sametinget har Statsbygg igangsatt arbeidet med byggeprogram for Samisk kunstmuseum som vil bli en del av Sámi Vuorka-Dávvirat.

2.9.2 Samiske teater

Det vises til kap. 4.5 Samiske teater i Sametingets årsmelding. Der fremgår det at Beaivváš Samiske Nasjonalteater over flere år har hatt en negativ budsjettmessig utvikling sammenlignet med andre nasjonale og regionale teater. Departementet viser til at Sametinget har fått en realvekst på ca. 25 mill. kroner siden starten av kulturløftet, av disse er kun ca. 5 mill. kroner øremerket spesielle formål. Den statlige bevilgningen har dermed lagt til rette for at Sametinget har hatt mulighet til å prioritere økte tilskudd til Beaivváš Samiske Nasjonalteater.

Kulturdepartementet overdro i 2010 statens aksjeandel på 40 000 kroner i Beaivváš Samiske Nasjonalteater vederlagsfritt til Sametinget, jf. vedtak VII, Prop 1 S (2009–2010) for Kultur- og kirke departementet.

Sametinget opplyser i årsmeldingen for 2010 at musikkfestivalen i Kautokeino vil søke Kulturdepartementet om knutepunktstatus. Kulturdepartementet har så langt ikke mottatt en slik søknad.

2.9.3 Museum

Det vises til kap. 4.9 Samiske museer i Sametingets årsmelding, der det uttales at «De samiske museene har ikke fått den økonomiske uttellingen av museumsreformen som var forespeilet. Statsbudsjettet 2010 ga ikke rom for et økonomisk løft for de samiske museene.» Sametinget har ansvar for å prioritere mellom de ulike formål innenfor kulturfeltet og må selv ta ansvar for bevilgningene til de samiske museene. Bevilgningen til Sametinget til kulturformål har økt betydelig det siste tiåret. I departementets budsjettproposisjoner er det i teksten under kap. 320, post 53 flere ganger referert til samiske museers behov, jf. særlig proposisjonen for 2009 der det uttales at «Kultur- og kirke departementet har blant annet merket seg at Sametinget varsler særskilte behov på museumsfeltet». I forbindelse med økningen i 2008-proposisjonen presiseres det at driften av det nye østsamiske museet i Neiden forutsettes dekket innenfor den gitte rammen.

Sametinget viser sin årsmelding til at ABM-utvikling er lagt ned som eget organ fra 1. januar 2011. Museums- og arkivoppgavene som tidligere

lå i ABM-utvikling, er i hovedsak overført til Norsk kulturråd. I tildelingsbrevet til Norsk kulturråd for 2011 legger Kulturdepartementet til grunn at Norsk kulturråd skal videreføre ABM-utviklings tidligere ansvar for å ivareta samisk kultur og samisk kulturelt mangfold, jf. også kap. 14 i St.meld. nr. 28 (2007–2008) *Om samepolitikken*.

2.9.4 Medietilbud

Kulturdepartementet viser til kap. 4.15 Medietilbud i Sametingets årsmelding der det heter at:

«Sametinget har tidligere signalisert at vi ønsket en differensiering mellom de samiske skriftspråkene, slik at reglene for pressestøtte til samiske aviser burde endres. Dette standpunktet har Sametinget gått bort fra, men mener fortsatt at det må skje en styrking og utvikling av medietilbudet på lule- og sørsamisk. Det må avsettes midler til dette, men midlene må holdes adskilt fra de ordinære midlene som tildeles samisk presse.»

Kulturdepartementet viser til at det innenfor tilskuddsordningen for samiske aviser er innført et særlig tilskudd til produksjon av avissider på lule- og sørsamisk. Ordningen er nettopp begrunnet i ønske om å styrke medietilbudet på disse språkene. I 2010 mottok Lokalavisa NordSaltén (lulesamisk) og Snåsningen (sørsamisk) tilskudd etter denne ordningen. Sametingets anmodning om støtte til et lule- og sørsamisk medietilbud *utenfor* rammene av tilskuddet til samiske aviser vil bli vurdert i den ordinære budsjettprosessen.

2.10 Språk

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 3.

2.10.1 Samiske språk

Samiske språk står sterkere i den offentlige bevisstheten enn noen gang før. Lover og ordninger som ivaretar samiske språklige rettigheter har bidratt til å øke de samiske språkenes status. Retten til opplæring i samisk i barnehage og skole sikrer at alle samiske elever uansett bosted kan få opplæring i samisk. Satsing på kulturhus, språksentre og andre arenaer for bruk av samisk språk, har gitt flere muligheter til å møte og bruke samisk på fritiden, og har spilt en viktig rolle som læringsarena utenfor skolen og for voksne som ønsker å lære seg samisk.

Det samiske samfunnet arbeider systematisk for å styrke de samiske språkene. Sametinget, samiske institusjoner og samisk presse gjør en viktig innsats for å utvikle de samiske språkene innenfor sine ansvarsområder.

Det er stort engasjement rundt samisk språk i samiske lokalsamfunn. Mange legger ned en stor innsats for å ivareta språket gjennom aktiviteter bygget på bruk og synliggjøring av samisk språk.

De samiske språkene er blitt mer synlige i det offentlige rom. Flere kommuner og institusjoner, både innenfor og utenfor forvaltningsområdet for samisk språk, skilter på samisk.

Flere og flere kommuner, fylkeskommuner og statlige virksomheter arbeider aktivt for å styrke informasjon på de samiske språkene og bruk av samisk språk innenfor sine virksomheter. Forvaltningsområdet for samisk språk er siden 2006 utvidet med 3 kommuner. I tillegg har en kommune søkt om innlemmelse i forvaltningsområdet, og flere kommuner vurderer å søke innlemmelse.

De samiske språkene er blitt mer synlige i media. Gjennom TV, radio, aviser og tidsskrifter kan flere og flere daglig få tilgang til samisk språk. Likevel har vi mange utfordringer for å sikre at de samiske språkene fortsatt skal være levende språk i Norge. Vi opplever nedgang i antall barn i samiske barnehager og antall elever som har samisk som 2. språk i grunnskolen. Det er også en liten nedgang i antall elever som tar samisk som 1. språk.

Lulesamisk og sørsamisk språk er spesielt utsatt på grunn av et mindre antall språkbrukere og på grunn av en langvarig minoritetssituasjon, også innenfor det samiske språksamfunnet. Regjeringen er derfor spesielt opptatt av disse språkene i politikken overfor de samiske språkene, og i handlingsplanen for samiske språk er det lagt spesielt vekt på tiltak for sørsamisk og lulesamisk språk. Vi har tre likeverdige samiske språk i Norge – nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. Det er en hovedoppgave å sikre gode forutsetninger for at alle de tre samiske språkene skal bevares som levende språk også for fremtidige generasjoner. For å sikre en likeverdig utvikling for alle tre språkene er det behov for å rette ekstra innsats mot de språkene og de språkområdene som er spesielt utsatt.

For østsamisk/skoltesamisk og pitesamisk språk vil innsatsen dreie seg om å sette i gang lokale og grenseoverskridende språkprosjekter som bygger på den faktiske situasjonen for disse språkene.

2.10.2 Handlingsplan for samiske språk – status og videre innsats

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 3.2.

Handlingsplan for samiske språk ble lagt frem i mai 2009. Handlingsplanen har en virketid på 5 år. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet koordinerer oppfølgingen av handlingsplanen, arbeidet skjer i dialog og i konsultasjon med Sametinget.

Den første statusrapporten på gjennomføring av handlingsplanen, *Handlingsplan for samiske språk – status 2010 og videre innsats 2011*, ble lagt frem i januar 2011. Statusrapporten er utarbeidet i dialog og i konsultasjon med Sametinget og i samarbeid med aktuelle departementer. Rapporten gir en oversikt over gjennomføringen av tiltakene i planen. Enkelte tiltak er styrket og noen nye tiltak er kommet til. Rapporten består av i alt 78 tiltak innenfor disse områdene:

Lære – som handler om å styrke opplæringen i og på nord-, lule- og sørsamisk i barnehage og skole, styrke arenaer for bruk av samisk og bedre foreldres mulighet til å lære samisk. Rekruttering til utdanning i samiske språk er et viktig satsingsområde.

Bruke – som legger vekt på å øke det offentlige tilbud på samisk, blant annet å styrke den samiskspråklige og kulturelle kompetanse i offentlige virksomheter og tjenester, utvikle språkteknologi og øke informasjon på de samiske språkene til samiske brukere.

Se – som har fokus på å synliggjøre samiske språk i det offentlige rom. Bruk av de samiske språk i media, film, litteratur, internett er sentralt her, det samme er skilting på samisk.

Statusrapporten inneholder en rekke tiltak for å styrke revitalisering av sørsamisk og lulesamisk språk. Fra 2011 vil det også settes i gang tiltak for revitalisering av samisk språk i det markasamiske området. Midlene forvaltes av Fylkesmannen i Nordland.

2.10.3 Undersøkelse om bruk av samiske språk

Gjennom arbeidet med Handlingsplan for samiske språk har vi sett behov for mer systemisert kunnskap om hvor mange som snakker hvert av de samiske språkene og i hvilken sammenheng de bruker språkene. Sametinget, Fornyingsadministrasjons- og kirkedepartementet og Kunnskapsdepartementet har derfor våren 2011 tatt initiativ til at det gjennomføres en større språkundersøkelse som kartlegger språksituasjonen på indi-

vidnivå blant den samiske befolkningen. Rapport fra undersøkelsen skal foreligge våren 2012. Formålet med undersøkelsen er å få en oversikt over hvor mange som behersker hvert av de samiske språkene muntlig og skriftlig, i hvilke sammenhenger de bruker språket og i hvor stor grad samisk språk brukes som samhandlingsspråk i barnehage, skole, jobb, utdanning, fritid, lokalsamfunn og i frivillig eller politisk arbeid.

Resultatene av undersøkelsen vil bli en del av grunnlaget for språkplanleggingen på alle nivå i samfunnet, også på statlig, regionalt og kommunalt nivå.

2.10.4 Gjennomgang av samelovens språkregler

På bakgrunn av evalueringen av samelovens språkregler fra 2007 og at forvaltningsområdet for samelovens språkregler er utvidet til å omfatte lulesamisk og sørsamisk språkområde, har Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet satt i gang en gjennomgang av samelovens språkregler. Arbeidet gjøres i samarbeid med andre aktuelle departementer og i dialog med Sametinget. Det vil bli tatt stilling til behov for en eventuell revisjon av samelovens språkregler etter at gjennomgangen er ferdig.

2.11 Barnehage

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 2.5.

2.11.1 Skriftlig materiell

Sametinget har i samarbeid med Kunnskapsdepartementet laget en veileder til samisk del i rammeplan for barnehager. Det er også laget en informasjonsbrosjyre om samiske barn og to utgaver av barnehagetidsskriftet Sullán.

Som en oppfølging av Handlingsplan for samiske språk er «Temahefte om språkstimulering og språkmiljø i barnehagen» og veilederen «Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole» oversatt til sør- og nordsamisk.

2.11.2 Tilskudd

I budsjettet for 2010 var det avsatt og tildelt 1 mill. kroner til læremidler til samiske barnehager. Sametinget melder at det har kommet inn 7 søknader, og at det ble bevilget 1,031 mill. kroner til ett prosjekt. Videre var det avsatt 9,905 mill. kro-

ner i tilskudd til samiske barnehager over Kunnskapsdepartementets budsjettkapittel 231, post. 50 i 2010. Asplan Viak har gjennomført en evaluering av tilskuddsordningen til samiske barnehager, der det fremkommer at barnehagene selv opplever at tilskuddene har en betydning både for barnas og de ansattes utvikling av samisk språk, kultur, identitet og ferdigheter.

2.12 Opplæringsområdet

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 2.

Kunnskapsdepartementet har i 2010 bidratt i arbeidet med revisjon av Handlingsplan for samiske språk, der det er omtalt tiltak på alle nivå i opplæringen.

Sametinget og Kunnskapsdepartementet inngikk i 2009 avtale om å gjennomføre fire årlige samarbeidsmøter på administrativt nivå, og har løpende kontakt om lovarbeid og andre aktuelle saker. I møtene drøftes og informeres det om aktuelle saker som gjelder samiskopplæringen på alle nivå – fra barnehage til høyere utdanning. I tillegg holdes det konsultasjonsmøter mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet etter behov.

2.12.1 Grunnopplæring

2.12.1.1 Samiske læremidler

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 2.6.2.

Det er stadig stor mangel på samiske læremidler. I 2009 ble det derfor opprettet en arbeidsgruppe med representanter for Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. I juni 2010 la gruppen frem en rapport med forslag til tiltak for en mer effektiv utvikling og produksjon av samiske læremidler. Sametinget har ansvar for oppfølgingen av rapporten. Kunnskapsdepartementet orienteres om arbeidet, blant annet i de jevnlige samarbeidsmøtene med Sametinget.

2.12.1.2 Samarbeid med Sverige

På bakgrunn av mangel på samiske læremidler og tidligere kontakt om samiskopplæringen, er det blitt opprettet en samarbeidsgruppe mellom Sverige og Norge for å vurdere hvordan vi kan samarbeide for å bedre samiskopplæringen. Arbeidet konsentreres om sør- og lulesamisk opplæring på grunnskolens område. Gruppen var enig om å se på hvordan en kan samarbeide om fjernundervis-

ning, lærerutdanning og læremidler. Rapporten fra arbeidsgruppen skal leveres Utbildningsdepartementet og Kunnskapsdepartementet i september 2011.

2.12.1.3 Læreplanarbeid

Utdanningsdirektoratet har på oppdrag fra departementet revidert læreplan for samisk førstespråk og læreplan i norsk for elever med samisk som førstespråk. Det samme gjelder yrkesretting av fellesfag i samiske parallelle, likeverdige planer. Det vurderes om planene skal på en begrenset høring.

2.12.1.4 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen

En arbeidsgruppe med representanter for Sametinget, Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet har drøftet fag- og timefordeling for elever med samiskopplæring. Gruppen leverte sin rapport januar 2011, der det blir foreslått en rekke endringer. Kunnskapsdepartementet vurderer for tiden oppfølgingen av forslagene.

Kunnskapsdepartementet har fått tilbakemeldinger på at modellene for beregning av tilskudd for samiskopplæring er kompliserte, og at tilskuddssatsene er for lave. Utdanningsdirektoratet er i 2011 bedt om å foreta en gjennomgang av beregningene av tilskudd og gi en vurdering av behovet for endringer i beregningsmodellene. Dersom det blir aktuelt å endre beregningsmodellene, vil departementet involvere Sametinget og andre aktuelle aktører i arbeidet.

Når det gjelder hvordan en skal beregne timer til samiskopplæringen i forbindelse med hospitering, er forholdet drøftet av arbeidsgruppen som i januar 2011 la fram rapporten «Fag- og timefordeling for elever som har samisk opplæring».

Sametinget har også tatt opp med Kunnskapsdepartementet at de har fått tilbakemelding på at kommuner organiserer hospiteringsopphold og beregner timetall for elever som får fjernundervisning ulikt. Blant annet på bakgrunn av tilbakemeldingen fra Sametinget har departementet i 2011 bedt Utdanningsdirektoratet om å kartlegge tilbudet i samisk fjernundervisning, inkludert tilbud om hospiteringsopphold.

2.12.1.5 Stortingsmeldinger

Sametinget har blitt jevnlig informert om utarbeiding av stortingsmelding om ungdomstrinnet og om spesialundervisning/endring av det statlige pedagogiske støttesystemet. Det har vært konsul-

tasjon om meldingen om ungdomstrinnet, samt diverse informasjonsmøter.

Meld. St. 18 (2010–2011) *Læring og fellesskap* omhandler tiltak overfor barn, unge og voksne. I meldingen omtales blant annet videreføring av Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD) som en del av det flerfaglige Statped. Statped Nord får SEAD som landsdekkende oppgave. Organiseringen av SEAD har vært drøftet med Sametinget i løpet av meldingsarbeidet.

2.12.1.6 Senter for samisk i opplæringen

Samisk høgskole opprettet i 2007 Senter for samisk i opplæringen. Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har i 2010 og 2011 tildelt midler for å føre senteret videre som et prosjekt. Senteret arbeider for å fremme grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og muntlig framstilling på alle de tre samiske språkene, og har som mål å initiere og delta i forskning. I løpet av prosjektperioden vil det bli vurdert om tildelingen til senteret bør videreføres fra og med 2012. I vurderingen vil det bli tatt hensyn til senterets arbeid med sør- og lulesamisk språk.

2.12.1.7 Tilsyn

Tilsynet som ble startet opp i 2009 for å se på hvordan rettighetene til de samiske elevene blir oppfylt, ble videreført i 2010. Tilsynet som ble gjennomført i åtte kommuner og en fylkeskommune, avdekket avvik i tre kommuner. Avvikene blir i stor grad knyttet til manglende forsvarlig system for de pliktene kommunene har til å gi samiske elever opplæring på og/eller i samisk. Det er også rapportert at manglende tilgang på læremidler er en utfordring for opplæring på og i samisk. I tillegg tyder resultatene fra våren 2010 på at det kan være tilfeller der elever med rett til opplæring i og på samisk ikke får korrekt timetall i alle fag, jf. fag- og timefordelingen i Kunnskapsløftet. Det ser ut til å være variasjoner i praksis mellom skoleeierne knyttet til timetall for samiskopplæringen. På bakgrunn av det lave antallet tilsynsobjekter er det vanskelig å si noe om den generelle tilstanden i sektoren om oppfyllingen av rettighetene til de samiske elevene etter opplæringsloven. Utdanningsdirektoratet er i tildelingsbrevet for 2011 bedt om at tilsynet videreføres i 2011.

2.12.2 Høyere utdanning

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 2.8.

Kunnskapsdepartementet har i perioden 2010 til april 2011 arbeidet med tre prosjekter som særlig berører samisk i høyere utdanning:

2.12.2.1 Nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning (2011–2014)

Kunnskapsdepartementet har gitt Samisk høgskole (SH) i oppdrag å opprette, lede og forestå sekretariatsfunksjonen for en nasjonal arbeidsgruppe som har som mål å utarbeide en strategi for rekruttering til samisk høyere utdanning, med særlig vekt på samisk lærerutdanning og samiske språk. Arbeidet er gjennomført og strategien har vært på høring.

2.12.2.2 SAK-midler til utvikling av en tolkeutdanning på samiske språk

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 2.8.3.

Samisk høgskole fikk i tildelingsbrev 04.05.10 1 mill. kroner til samarbeid med Universitet i Nordland, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Oslo om tolkeutdanning på samiske språk. De tildelte midlene var SAK-midler (prosesser for økt samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon). Kunnskapsdepartementet har nylig fått oversendt forslag til studieplaner for en slik utdanning. Samisk høgskole opplyser i brev at «gjennom faglig konsentrasjon og utviklingsarbeid, utredninger og samarbeidsmøter har institusjonene i fellesskap skapt en plattform og skisse for solid styrking av tolkeutdanning på samiske språk». Departementet vil følge opp arbeidet.

2.12.2.3 Utvikling av en syvende lærerutdanningsregion

Av tildelingsbrev 05.07.10 gis Samiske høgskole i oppdrag å koordinere samarbeid om tiltak for økt kvalitet i samisk lærerutdanning med Universitet i Nordland, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Finnmark og Universitet i Tromsø. Departementet har vektlagt at det er viktig at det framlegges konkrete og gjennomførbare planer. Det dreier seg her primært om samisk språkutdanningstilbud. Målet med prosjektet er at region-samarbeidet særlig må styrke sørsamisk og lulesamisk som språk.

2.13 Samisk tradisjonskunnskap – Árbediehtu

Samisk høgskoles pilotprosjekt «Árbediehtu – kartlegging, bevaring og bruk av samisk tradisjonell kunnskap» startet opp høsten 2008. Formålet med prosjektet er å utvikle et grunnlag for innhenting, systematisering, dokumentering, viderefremming og lagring av samers tradisjonell kunnskap. Arbeidet tar utgangspunkt i Konvensjonen om biologisk mangfold, art 8 (j), som omhandler urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle kunnskap.

Sametinget, Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet og Miljøverndepartementet har fulgt prosjektet sammen med relevante faginstanser. Man ønsker med prosjektet også å imøtekomme samiske lokalsamfunns behov for å ivareta og videreføre samisk tradisjonell kunnskap, slik at det kan bidra til styrking av samiske lokalsamfunn.

I gjennomføringen av prosjektet har Samisk høgskole samarbeidet med forskergrupper og lokale aktører i sør-, lule- og nordsamiske områder. Samarbeidspartnere har vært: Árran (samisk senter på Drag i Tysfjord), Saemien Sijte (samisk senter i Snåsa), Mearrasámi guovddáš (Sjøsamisk senter) og RidduDuottarMuseat. Følgende kunnskapsinstitusjoner er med i prosjektet: Gáldu (Kompetansesenter for urfolks rettigheter), Universitetet i Tromsø, NIKU (Norsk institutt for kulturminneforskning) og Samisk arkiv.

En sentral utfordring framover vil være å legge til rette for at tradisjonell kunnskap i sterkere grad enn i dag kan inngå som grunnlag for offentlige beslutningsprosesser, som et supplement til vitenskapelig kunnskap.

I videreføringen av prosjektet ønsker man å utvikle samarbeidsformer mellom fagmiljøer som er knyttet til arbeid med samisk tradisjonskunnskap i de forskjellige nordiske land.

2.14 Næring

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 5.

2.14.1 Innovasjon Norge

Sametinget har et selvstendig og direkte samarbeid med Innovasjon Norge. De to aktørene har hatt en samarbeidsavtale, og arbeider nå med å fornye denne. I forbindelse med forslagene når det gjelder Innovasjon Norge i Ot.prp. nr. 9 (2008–2009) *Om lov om endringer i forvaltningslovgivning*

gen mv., ble det gjennomført konsultasjoner med Sametinget.

Som et ledd i forvaltningsreformen er det videre opprettet et samarbeidsforum for Innovasjon Norge mellom eiere og oppdragsgivende departementer. Forumet møtes to ganger årlig og skal legge til rette for en langsiktig strategisk utvikling av selskapet. Sametinget inviteres til å delta på møtene i Samarbeidsforum. Sametinget deltok på oppstartsmøtet i forumet som ble arrangert i november 2010 og i et møte 30. mars 2011.

2.14.2 Jordbruk

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 5.6.

I Sametingets årsmelding for 2010 er det blant annet nedfelt at det er viktig med landbruk i hele landet, og at man legger vekt på å opprettholde mindre bruk. Det er i meldingen også lagt vekt på behovet for økt lønnsomhet i jordbruket. Disse målsettingene er i samsvar med målene i «Politisk plattform for flertallsregjeringen» for 2009–2013.

Regjeringen vil sikre et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet gjennom en klar distriktsprofil. Videre har regjeringen fastsatt at den vil videreutvikle inntekts- og velferdspolitikken i landbruket fra forrige stortingsperiode. Dette har vært vektlagt ved de årlige jordbruksforhandlingene. Fra det første jordbruksoppgjøret regjeringen var ansvarlig for i 2006 og fram til 2011 (før oppgjør) er det lagt til rette for en inntekstvekst på 54 pst. pr årsverk.

Ved jordbruksoppgjørene har regjeringen vektlagt tiltak for distriktslandbruket og en styrking av strukturprofilen til fordel for mindre bruk. Ved de siste jordbruksoppgjørene, inkludert 2010, ble det gjennomført en særskilt satsing på grasbasert husdyrproduksjon.

Dette er viktige produksjoner innen samisk landbruk. Gjennom denne satsingen gir regjeringen dermed også samisk jordbruk bedre rammevilkår. I 2010 ble jordbruket i Troms påført store klimabetingede avlingsskader. På grunn av det store skadeomfanget ble det utbetalt erstatning med særskilt økt sats for avlingssvikten på eng i fylket.

Tiltakene for samisk jordbruk gjennomføres innenfor den helhetlige landbrukspolitikken. Dette gjelder ikke bare for de økonomiske virkemidlene, men også med hensyn til miljø- og ressurspolitikken, vektleggingen av de matpolitiske tiltakene, satsingen på næringsutvikling og eendoms- og bosettingspolitikken.

Landbruket i Nord-Norge har vanskelige naturgitte forhold på grunn av spredt produksjon

og lange transportavstander for innsatsvarer og landbruksprodukter. For å stimulere til et aktivt landbruk i landsdelen, og gjennom dette samisk landbruk, er grovforbaserte husdyr-produksjoner kanalisert til Nord-Norge og det gis en kompensasjon for produksjonsulempene gjennom et sett av ulike distriktsdifferensierte virkemidler.

Det ytes ikke bare støtte gjennom økonomiske virkemidler med direkte inntektsvirkning overfor jordbruksforetakene, det satses også på andre ordninger, som frakttilskuddene for alle de viktige produksjonene i jordbruket, som betyr mye for de nordnorske fylkene. Frakttilskuddet for kjøtt ble vesentlig styrket ved jordbruksoppkjøret 2010, for å bidra til å sikre avsetningen for alle produsenter uavhengig av avstand fra slakterianlegg. I tillegg til tilskuddsordninger prioriteres jordbruket i landsdelen også gjennom andre tiltak, som ved omfordeling av melkekvote mellom regioner.

Over jordbruksavtalen settes det av midler til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling. Dette som et bidrag til utvikling av samisk jordbruk. Både Sametinget og departementet har vektlagt god kontakt mellom Sametinget, Innovasjon Norge og fylkesmannens landbruksavdeling i Finnmark og Troms når det gjelder utarbeiding av strategier for investeringsmidlene til jordbruk i regionen.

For å stimulere til næringsutvikling innen og i tilknytning til landbruket, stilles det også til disposisjon flere økonomiske virkemidler over nasjonale ordninger. Dette er ordninger som også foretak innen samisk jordbruk kan søke på. Dette gjelder blant annet de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene fra Landbrukets utviklingsfond (LUF) og skal legges til rette for næringsutvikling som danner grunnlag for langsiktig, lønnsom verdiskaping og desentralisert bosetting med utgangspunkt i landbrukets ressurser generelt og landbrukseiendommen spesielt. Midlene forvaltes regionalt. I tillegg kommer flere andre ordninger som blant annet Utviklingsprogrammet for matspesialiteter fra landbruket og Utviklingsprogrammet for innlandsfiske.

Sametinget og Landbruks- og matdepartementet har etablert en viktig og fast praksis gjennom møter i forkant av jordbruksforhandlingene, inkludert oversending av skriftlig materiale til departementet. Denne kontakten med Sametinget ble fulgt opp også i 2010.

2.14.3 Reindrift

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 5.8.

Reindrift er en liten næring i nasjonal målestokk, men både i samisk og lokal sammenheng har den stor betydning økonomisk, sysselsettingsmessig og kulturelt. Reindriften har alltid vært oppfattet og akseptert som en helt spesiell samisk næring. Reindriften er derfor en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur. På bakgrunn av nasjonale forpliktelser etter Grunnloven, og folkerettens regler om urfolk og minoriteter, sees reindriftspolitikken i en generell same- og samfunnspolitisk sammenheng. Reindriftspolitikken er derfor bygd på to selvstendige grunnlag; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi. Landbruks- og matdepartementet er det ansvarlige næringsdepartementet for reindriftspolitikken, mens Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet er ansvarlig for samepolitikken generelt.

To ganger i året behandler Stortinget reindriftspolitikken, ved den årlige reindriftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. I forbindelse med de årlige reindriftsavtaleforhandlingene har Sametinget observatørstatus, og følger de løpende forhandlingene. Dette innebærer også at Sametingets representant følger de interne forhandlingsmøtene på statens side. Videre gis Sametinget i henhold til § 4 i *Hovedavtalen for reindriften* anledning til å uttale seg om reindriftsavtalen før Stortinget behandler den årlige stortingsproposisjonen om reindriftsavtalen.

Sametinget behandler spørsmål knyttet til reindriftsavtaleforhandlingene under ett av sine plenums møter på høsten. Før staten legger frem sitt tilbud, avholdes det et møte mellom politisk ledelse i Landbruks- og matdepartementet og Sametinget. Under dette møtet utdyper Sametinget sitt innspill. I forkant av forhandlingene gjennomfører også Sametinget et møte med Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL). Videre kan sametingsrådet avgi en uttalelse om den fremforhandlede avtalen under rådsmøte i mai/juni. Sametinget behandlet og avga sitt innspill til forhandlingene om Reindriftsavtalen 2011/2012 i september, og møte mellom Sametinget og Landbruks- og matdepartementet ble avholdt 14. desember 2010. I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2011/2012 deltok Sametinget på samtlige forhandlingsmøter.

I sitt innspill gjentok Sametinget sin anmodning om at det er naturlig at Sametinget blir konsultert om statens tilbud. Landbruks- og matdepartementet imøtekom ikke denne anmodningen, og viste til at man når det gjelder den samiske reindriften har valgt å legge til rette for forhandlin-

ger omkring de økonomiske virkemidlene. Etablering av en konsultasjonsordning i tillegg til de ordinære forhandlingene, vil etter departementets vurdering ikke samsvare med bakgrunnen og formålet med en reindriftsavtale. Reindriftsavtaleforhandlingene er grunnlaget for å inngå en avtale mellom to parter, staten og reindriften ved NRL. NRL er den reindriftsorganisasjonen staten forholder seg til, og som også skal konsulteres i de tilfeller staten konsulterer med Sametinget på områder hvor reindriften blir berørt. Gjennom de årlige reindriftsavtaleforhandlingene og organisasjonstilskuddet over avtalen til NRL, forutsettes det at NRL ivaretar reindriften sine interesser.

Forhandlingene om ny reindriftsavtale for 2011/2012 førte ikke fram til en forhandlingsløsning. Ved brudd i forhandlingene fremmer staten i henhold til Hovedavtalen på eget grunnlag overfor Stortinget forslag om de tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode. I henhold til Hovedavtalen og vedlagt sluttprotokoll fra forhandlingene, er det dermed statens siste og reviderte tilbud av 17. februar som danner grunnlaget for Reindriftsoppgjøret 2011/2012. I avsluttende forhandlingsmøte ble staten og NRL enige om å praktisere de bestemmelser som følge av Stortingets endelige behandling som reindriftsavtale for 2011/2012, og gjennomføre normale prosedyrer når det gjelder forskrifter og øvrig oppfølging på dette grunnlag, jf. sluttprotokoll fra forhandlingsmøte 17.02.11.

I statsråd 1. april behandlet regjeringen Prop 84 S (2010–2011) *Reindriftsoppgjøret 2011/2012*, og endringer i statsbudsjettet for 2011 m.m. Rammen for Reindriftsoppgjøret 2011/2012 er fastsatt til 102 mill. kroner. Inneværende reindriftsavtale har en bevilgning på 101 mill. kroner over statsbudsjettets kap. 1151 *Til gjennomføring av reindriftsavtalen*. Reindriftsoppgjøret 2011/2012 vil være gjeldende for perioden 1. juli 2011–30. juni 2012. Utover en redegjørelse om de økonomiske virkemidler som skal gjelde i perioden, inneholder proposisjonen blant annet omtale av sentrale utfordringer og oppgaver i reindriften.

Landbruks- og matdepartementet legger i sitt forslag til reindriftsoppgjør hovedvekt på tiltak som kan bidra til å bedre gjennomføringen av slaktingen gjennom sesongen og til økt salg. I tillegg legger departementet stor vekt på å stimulere til markedsrettet produksjon og verdiskaping. På denne måten er forslaget særlig innrettet mot reindriftsutøvere som har reindriften som hovednæring. Erfaringene viser at den gjennomførte omleggingen fra produksjonsnøytrale tilskudd til produksjonsavhengige tilskudd har bidratt til å

øke slakteuttaket av rein, og bidratt til økt verdiskaping i reindriftnæringen. Ordningene har etter omleggingen vært holdt relativt uendret, og har med det gitt stabilitet og forutsigbarhet i virkemiddelpolitikken. Med bakgrunn i denne positive utviklingen, og at det fortsatt foreligger et behov for både å stimulere til økt produktivitet og å redusere reintallet i enkelte områder i Finnmark, innebærer forslaget en videreføring og en videreutvikling av de produksjonsavhengige tilskuddene.

Reineierne viser nå stor vilje til å øke sitt slakteuttak. Samtidig setter dagens markedssituasjon begrensninger i forhold til slakterienes mottak av rein. Med dette som utgangspunkt har Landbruks- og matdepartementet valgt særlig å prioritere tiltak som kan bidra til å gjenopprette mer normale markedsforhold og på det grunnlaget sikre slakting og omsetning av reinkjøtt. I tillegg tar oppgjøret høyde for en økning i slakteuttaket i forbindelse med distriktenes oppfølging av godkjente bruksregler.

Når det gjelder reindriftskvinnens stilling, vises det til at denne tradisjonelt har vært sterk i reindriften. Reindriftskvinnene har vært den sentrale personen i organisering av familiens næringsdrift, økonomi, opplæring og oppdragelse av barn- og ungdom, produksjon av nødvendige klær og bruksgjenstander, samt stått for det alminnelige husholdet.

Reindriftskvinnens posisjon i reindriften har likevel gradvis blitt svekket. Dette har blant annet sin årsak i overgangen fra naturalhusholdet til pengeøkonomien. I dag er det en skjevhet mellom kjønnene ved at mennene i sterkere grad blir bundet til næringen enn kvinnene. Kvinnene har på grunn av bedre utdanning større muligheter når det gjelder yrkesvalg, mens mannen ikke får reelle valgmuligheter i yrkeslivet på grunn av manglende utdanning. Det er en klar tendens at kvinner forlater reindriftnæringen og de samiske bosetningsområdene. For Finnmarks vedkommende er disse utviklingstrekkene særlig markert.

Det er et mål å styrke kvinnens stilling i reindriften. I dette arbeidet er det sentralt hvilken politikkutforming kvinner i tilknytning til reindriften ønsker og etterspør. Kvinners deltagelse i reindriften har i de fleste tilfeller en positiv innvirkning på økonomien. Kvinners deltagelse er også viktig i en kulturell og sosial sammenheng. I tillegg fremheves det at kvinnene har en sentral funksjon i overføringen av kunnskap om for eksempel språk, duodji (samisk husflid) og matkultur til barn og unge i reindriften. Mange av de tradisjonelle ele-

mentene i reindriftskulturen overføres slik til neste generasjon gjennom kvinner. En styrking av kvinners stilling i reindriften er også viktig for rekruttering.

Det er gjennomført flere utredninger de siste år når det gjelder reindriftskvinnens stilling. Ved forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2010/2011 ble avtalepartene enige om å nedsette en arbeidsgruppe for å gå gjennom og vurdere eksisterende utredningsmateriale. Formålet var å foreslå konkrete tiltak som kan fremme likestillingen i reindriften.

I forkant av forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2011/2012 mottok avtalepartene rapporten «Likestilling i reindriften». Rapporten er både omfattende og grundig med forslag til mange tiltak for å fremme likestilling og styrke kvinnes situasjon i reindriften. Rapporten representerer både utfordringer og behov for en aktiv oppfølging.

Rapporten viser betydningen av at strategier og tiltak i den kvinnerettede satsingen spenner over et vidt spekter, og at både kortsiktige og langsiktige tiltak bør vurderes i sammenheng. Den viser også betydningen av at mange aktører må engasjeres og ansvarliggjøres i et slikt arbeid. Det er derfor viktig at oppfølgingen av dette arbeidet skjer på en systematisk og målrettet måte, og at det i den forbindelsen foretas en prioritering som sørger for at innsatsen settes inn der den gir størst mulig effekt.

Landbruks- og matdepartementet vil følge opp rapporten på en systematisk og grundig måte. I og med at tiltakene spenner over et vidt spekter og berører flere instanser/myndigheter, vil Landbruks- og matdepartementet starte oppfølgingen med at rapporten sendes ansvarlige parter til uttalelse og vurdering. Det forutsettes at NRL sørger for at næringen får tilsendt rapporten for uttalelse og vurdering. Under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2012/2013 skal den videre oppfølgingen av den kvinnerettede satsingen drøftes grundig, en prioritering av tiltak skal også vurderes.

Forhandlinger mellom Norge og Sverige om en ny reinbeitekonvensjon ble sluttført i februar 2009. Delegasjonene kom da til enighet om utkast til konvensjon med tilhørende vedtekter for de felles forvaltningsorganer som er foreslått opprettet, i tillegg til områdeprotokoll med den geografiske områdefordelingen. Forhandlingsresultatet er overlevert til regjeringene i de to land for videre oppfølging. Det framforhandlede resultat ble undertegnet av landbruks- og matministeren under møte i Sverige oktober 2009. Konvensjonen

har nå vært på høring i begge land. Regjeringen vil komme tilbake til denne saken overfor Stortinget med en proposisjon om samtykke til ratifikasjon. Det er per i dag noe usikkert når en ny konvensjon vil tre i kraft.

Det vises til Sametingets årsmelding side 85 hvor Sametinget tar opp likebehandling når det gjelder avgiftslette for investering og drift av driftsmidler for reindrifta. I denne forbindelse vises det til Prop 1 LS (2010–2011) Skatter og avgifter 2011, hvor Finansdepartementets vurdering av Norske Reidriftsamers Landsforbunds forslag i tilknytning til dette går fram.

2.14.4 Arbeidet med melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken

Landbruks- og matdepartementet arbeider nå med en melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken. Det har skjedd vesentlige endringer i landbruket og forutsetningene for landbruk og landbruksbasert industri i Norge. Meldingen skal ha en helhetlig tilnærming til landbruks- og matpolitikken, med matsikkerhet, mattrygghet, kosthold og helse og matmangfold som viktige tema. Meldingen skal ta for seg hele landbruks- og matsektoren, inklusive jordbruk, skogbruk, reindrift og andre næringer som baserer seg på landbruket sine ressurser. Videre skal meldingen omhandle verdikjedene på landbruks- og matområdet fra forbruker, via foredlingsledd, handel og ut til forbruker. Departementet har gjennomført en omfattende prosess med stor grad av involvering for å få innspill til arbeidet med meldingen. Sentrale organisasjoner og Sametinget har hatt møte med departementet.

2.14.5 Påkjørsler av rein

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 5.8.2.

Jernbaneverket har på oppdrag fra Samferdselsdepartementet utarbeidet en handlingsplan mot dyrepåkjørsler med tog. Dyrepåkjørsler er et problem både for dyrevelferden, for trafikkavviklingen på jernbanen og for de personer som berøres.

Handlingsplanen fokuserer på påkjørsler av elg, rein og sau. Jernbaneverket har satt som mål i første omgang at påkjørte dyr reduseres fra 2275 i 2010 til 1400 i 2013. Tiltaket skal gjennomføres innenfor gjeldende bevilgning. For å nå dette målet er det nødvendig med et godt samarbeid med lokale myndigheter og aktører.

2.14.6 Kystfiskeutvalget for Finnmark

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 6.1.5.

Sametinget prioriterer arbeidet med anerkjennelse og styrking av sjøsamiske rettigheter og arbeider aktivt med oppfølging av innstillingen til Kystfiskeutvalget for Finnmark, NOU 2008: 5. Etter en forberedende konsultasjon om saken i 2009, har Sametinget og Fiskeri- og kystdepartementet gjennomført tre politiske og fire administrative konsultasjoner om oppfølgingen av saken i 2010 og 2011. Under den siste politiske konsultasjonen i Nesseby 9. mai 2011 kom Fiskeri- og kystdepartementet og sametingsrådet til enighet om et sett med tiltak i oppfølgingen av Kystfiskeutvalget for Finnmark. De er samtidig enige om at de har en noe ulik forståelse av hvor langt folkeretten går i fiskerispørsmål, men har valgt å løfte blikket over den prinsipielle uenigheten og konsentrere seg om det materielle innholdet i tiltakene. I forslagene til tiltak ligger det blant annet en lovfesting av retten til fiske – på visse vilkår, en tilleggs-kvote til åpen gruppe og en mulighet til å styrke den lokale innflytelsen i fiskeriforvaltningen. Sametingets flertall vedtok i plenum 9. juni 2011 forlagene til tiltak. Sametinget tok samtidig forbehold om at de vil jobbe videre med å få anerkjent historiske særrettigheter til fiske og å øke medbestemmelsen i den lokale fiskeriforvaltningen.

Den videre prosess er at regjeringen skal legge saken fram for Stortinget.

2.14.7 Fiskerireguleringer/kongekrabbe

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 5.5.3 og 5.5.4.

I tilknytning til reguleringen av ulike fiskerier har det i 2010 og 2011 vært avholdt flere møter mellom Sametinget og Fiskeridirektoratet, og mellom Sametinget og Fiskeri- og kystdepartementet. Etter ønske fra Sametinget har dette ikke vært formelle konsultasjoner, men møter hvor Sametinget i forkant av høringer har fått fremlagt og innarbeidet sine synspunkter, og påfølgende møter med departementet før det er tatt beslutninger. Sametinget har gitt uttrykk for at de har et godt samarbeid med Fiskeridirektoratet om fiskerireguleringene, og høsten 2010 ble de enige om mer formelle prosedyrer som skal utprøves i tilknytning til slike saker i 2011.

Sametingspresidenten har overfor Fiskeri- og kystdepartementet understreket at fiskerireguleringene fra deres ståsted har utviklet seg i en positiv retning, og at Sametinget er særlig fornøyd med reguleringene for fangst av kongekrabbe.

2.14.8 Havbruk

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 5.5.5.

Når det gjelder konsultasjon med Sametinget om fremtidige prosesser om oppdrett av torsk og laksefisk, vil Fiskeri- og kystdepartementet legge til at det i akvakulturloven er inntatt et eget kapittel om urfolks rettigheter. Det fremgår av kapitlet at urfolk ikke har særskilte fortrinn fremfor andre søkere ved tildeling av akvakulturtillatelser. Samiske fiskerier vil imidlertid kunne ha et særskilt vern mot lokalisering av akvakultur på tradisjonelle fiskeplasser. Fiskerimyndighetene må vurdere dette hensynet under behandlingen av søknader om akvakulturtilatelser. Fremtidige konsultasjoner med Sametinget om oppdrett må ses i lys av dette.

2.14.9 Lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 5.5.2.

En forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget ble vedtatt av Kongen i statsråd 4. februar 2011. Forskriften følger opp finnmarksloven, der det er slått fast at lokalbefolkningen langs Tanavassdraget har særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane. Forskriften er i all hovedsak basert på en enstemmig innstilling fra et eget utvalg («Tanautvalget»).

Forskriften innebærer at det opprettes et lokalt forvaltningsorgan for Tanavassdraget: *Tanavassdragets fiskeforvaltning*. Oppgaver som tilrettelegging av fisket, fiskeoppsyn, fangstrapportering og salg av fiskekort overføres fra statlige myndigheter til det lokale forvaltningsorganet. Regler for fisket etter laks i vassdraget følger imidlertid i all hovedsak av en norsk-finsk overenskomst, og den norske og finske staten vil fortsatt ha ansvaret for å sikre en bærekraftig utnyttelse av fiskeressursene.

Tanavassdragets fiskeforvaltning skal ha ni representanter. Fem oppnevnes av laksebreveierne, det vil si innbyggere som har rett til å fiske med garn og stengsler. Kommunene Tana og Karasjøk oppnevner hver to representanter med stangfiskerett. Forvaltningsorganet ble konstituert 29. mars 2011.

Tanaelvas lakseoppsynskasse (Tanakassa) forvaltes av fylkesmannen i Finnmark, og er overført til det nye forvaltningsorganet Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) i Revidert nasjonalbudsjett 2011, i forbindelse med overgangen fra statlig til lokal forvaltning.

2.14.10 Rammeavtale om regulering av laksefiske i Nord-Troms og Finnmark

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 5.5.2.

Sametinget og Miljøverndepartementet inngikk i november 2010 en rammeavtale som skal sikre at rettighetshaverne blir ytterligere involvert i arbeidet med å regulere laksefisket i Nord-Troms og Finnmark. I henhold til avtalen ble det i februar 2011 opprettet et bredt sammensatt arbeidsutvalg som skal legge et felles grunnlag for konsultasjoner mellom miljøvernmyndighetene og Sametinget om reguleringer av laksefiske i Nord-Troms og Finnmark fra 2012. Arbeidsutvalget ledes av Direktoratet for naturforvaltning og består av representanter for Finnmarkseiendommen og andre rettighetshavere til fiske i sjø og elv, Sametinget, Fylkesmannen i Finnmark og Fylkesmannen i Troms.

2.14.11 Rovviltforvaltning

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 5.10.

Gjennom en endring i rovviltforskriften 27. september 2010 fikk Sametinget større innflytelse i rovviltforvaltningen. I november 2010 oppnevnte sametingsrådet to nye medlemmer i rovviltnevnene i region 6, 7 og 8 og ett nytt medlem i region 5.

2.14.12 Energianlegg m.v.

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 6.1.1.

Når det gjelder klagesaken om ny 132 kV kraftledning i Vevelstad og Brønnøy viser Olje- og energidepartementet til at det i departementets saksbehandling ble avholdt tre konsultasjoner med Sametinget og berørt reinbeitedistrikt. Som det fremgår av protokollene fra konsultasjonene var det ikke mulig å oppnå enighet om trasevalget for kraftledningen. Gjennom de tre konsultasjonene mellom departementet, reinbeitedistriktet og Sametinget ble det gjennomført en god og solid prosess som styrket beslutningsgrunnlaget i klagesaken. Av hensyn til reindriften fastsatte departementet nærmere vilkår om dekning av utgifter til ekstra innleid personell og dekning av nødvendige utgifter til juridisk og reindrifsfaglig bistand.

Forbud mot stenging av flyttleier følger av reindriftsloven § 22. Områdestyret for Nordland uttalte i kraftledningssaken at stenging ikke bare omfatter total fysisk stenging, men også sanseinntrykk med avvikende eller fryktbasert atferd hos reinen, som igjen kan føre til at den ikke vil krysse

under kraftledningen, omfattes også av stengingsforbudet. Dette er i tråd med uttalelsen fra Justisdepartementets lovavdeling. Områdestyret uttalte videre at kraftledningen i realiteten vil sperre flyttleia ved Fagerjordhumpen, om det er for en kortere eller lengre periode er uvisst. Olje- og energidepartementet la i vedtaket til grunn Lovavdelingens tolking av stengingsforbudet i reindriftsloven § 22. Det påpekes at Justisdepartementet ikke gikk nærmere inn på hvor vanskelig det må være å drive reinen forbi inngrepet før en taler om «stenging». Reinbeitedistriktet opplyste at reinen passerer under den eksisterende kraftledningen, fordi dyrene gradvis har vent seg til ledningen over tid. Departementet la i sitt vedtak til grunn at den samme tilvenning også vil skje med hensyn til den nye kraftledningen.

2.15 Barnevern

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 7.1.2.

Videreutdanningen *Barnevern i et minoritetsperspektiv* startet opp høsten 2008 og ble videreført i 2009. Videreutdanningen ble tilbudt ved høgskolene i Finnmark, Oslo, Lillehammer og Telemark. Det samiske perspektivet var vektlagt i utdanningen. Videreutdanningen er nå evaluert, og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) vil på bakgrunn av evalueringen vurdere en eventuell videreføring av dette videreutdanningstilbudet.

På Sametingets initiativ er det innledet konsultasjoner vedrørende oppfølgingen av NOU 2009: 8 *Kompetanseutvikling i barnevernet*. Første konsultasjon ble avholdt 10. november 2010. Bakgrunnen for konsultasjonene var at Sametinget mente at utredningen ikke i tilstrekkelig grad omtalte samiske barns rettigheter.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har i 2010 også gjennomført konsultasjoner med Sametinget i forbindelse med utarbeidelse av forslag til forskriftsendringer om styrket tilsyn med å ivareta samiske barns språk og kultur i barnevernet.

Forslag til endringer i forskrift av 18. desember 2003 nr. 1659 om fosterhjem, og i forskrift av 11. desember 2003 nr. 1564 om tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner for omsorg og behandling, ble sendt på høring høsten 2010. Målet med forslagene er å tydeliggjøre at det skal føres tilsyn med at samiske barns rett til å ivareta språk og kultur følges opp i fosterhjem og barnevernsinstitusjoner. Forslagene er utformet etter konsultasjo-

ner mellom Sametinget og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

I tillegg kan det nevnes at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet samarbeider med Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Sametinget, gjennom handlingsplan for samiske språk, om tilrettelegging og erfaringsutveksling for samiskspråklige arenaer for barn og unge på fritidsområdet.

2.15.1 Barnehus tilrettelagt for samiske barn

Det ble 26. oktober 2010 holdt konsultasjon mellom Sametinget og Justisdepartementet om tiltak for å legge til rette for bruk av barnehus, også for samiske barn. Det er utarbeidet en godkjent protokoll på grunnlag av konsultasjonen. Konsultasjonen var en oppfølging av tidligere konsultasjon på administrativt nivå. Konsultasjonen er fulgt opp i 2011 i samarbeid med Sametinget og Politidirektoratet. Det tas sikte på gjennomføring av en plan for kompetanseheving på dommeravhør og behandling av overgrepssaker i politiet, utarbeide en strategi for å identifisere språk og kultur hos barn der det er mistanke om overgrep, og å styrke og utvikle språk- og kulturkompetanse i barnehusene i løpet av 2011 og 2012. Det skal legges til rette for å gjennomføre tiltak for å styrke tverrfaglig kompetanseutvikling når det gjelder arbeidet med seksuelle overgrep og vold mot barn, dette gjelder også barn med samisk bakgrunn.

2.16 Helse, sosial og omsorg

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 7.

2.16.1 Nasjonal helse- og omsorgsplan

Helse- og omsorgsdepartementet innledet dialog med Sametinget for å få innspill til arbeid med Nasjonal helse- og omsorgsplan (NHOP) og nye lover som folkehelselov og lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. I dette arbeidet har det vært ført fire konsultasjoner med embetsverket samt en konsultasjon på politisk nivå, i arbeidet med folkehelseloven er det i tråd med innspill fra Sametinget gitt en omtale av lovforslagets betydning for den samiske befolkning flere steder i proposisjonen, samt i merknad til lov. Sametinget har bedt om at det i § 6 i lovforslaget tas inn at «kommunen skal i sin planstrategi sikre at den samiske befolknings behov blir vektlagt og ivarettatt». Det er ikke enighet om å ta inn en slik formulering i lovtekst blant annet fordi en slik

bestemmelse vil gjelde kommunens planlegging etter plan- og bygningsloven hvor samiske interesser er ivaretatt. Dersom det i kommuner fremkommer at det er spesielle folkehelseutfordringer i den samiske befolkningen, følger det av lovforslaget at dette uansett skal følges opp. Videre er det ikke faglig grunnlag for å si at det er spesielle forskjeller i helse mellom den samiske befolkningen og den norske.

I arbeidet med forslag til lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (Prop. 91 L (2010–2011)), er det i tråd med innspill fra Sametinget i proposisjonen gitt en omtale av lovforslagets betydning for den samiske befolkningen. Det er vist til at lovforslaget, og annet relevant regelverk, inneholder flere generelle bestemmelser som vil sikre at samiske hensyn blir ivaretatt i alle kommuner. Kommunene skal blant annet sørge for at pasient- og brukerrepresentanter blir hørt ved utformingen av helse- og omsorgstjenesten, noe som også vil gjelde for samiske pasienter og brukere. I tillegg kan pasientrettighetslovens informasjonsbestemmelser tilsi at det bør skaffes tolk eller at pasienten bør bli betjent av samisktalende personell for at pasienten skal få tilfredsstillende informasjon.

I proposisjonen er det i de spesielle merknaene til flere av lovens bestemmelser, også i lovens formålsbestemmelse, påpekt viktigheten av at samiske hensyn og rettigheter etter sameloven blir ivaretatt. Det er også inntatt en særregulering i form av at kommuner innenfor forvaltningsområdet for samiske språk skal sørge for at samiske pasienters og brukeres behov for tilrettelagte tjenester blir vektlagt ved utforming av tjenesten, jf. lovforslaget § 3–10 fjerde ledd. I konsultasjonene ønsket Sametinget å utvide denne bestemmelsen til også å gjelde kommuner utenfor forvaltningsområdet for samiske språk. Helse- og omsorgsdepartementet har ikke imøtekommet dette, og i proposisjonen er det vist til at en slik utvidelse vil ha administrative og økonomiske konsekvenser som ikke er utredet.

For å få bedre kunnskap om lokale samiske forhold, og for å informere om samhandlingsreformen og arbeidet med NHOP og nye lover, har Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med Helsedirektoratet vært på besøk i kommunene Kautokeino, Karasjok, Tysfjord, Steigen, Hamarøy og Snåsa. I flere av disse kommunene har det vært lagt besøk til de helsefaglige miljøene. Besøkene er gjennomført i 2010 og første halvår av 2011.

En av utfordringene har vært å imøtekomme behovet for å etablere en rådgivningstjeneste i det

sørsamiske området, lokalisert til Snåsa kommune. Denne saken har ikke blitt løst i perioden.

Det har i tillegg vært gjennomført én konsultasjon med Sametinget i forbindelse med utarbeidelse av oppdragsdokumentet for 2011 til de regionale helseforetakene. Det ble her oppnådd enighet om teksten i dokumentene.

I henhold til helseforetaksloven § 24 velges styremedlemmene i helseforetakene for to år. I foretaksmøtene i januar 2010 ble det oppnevnt nye eieroppnevnte styremedlemmer i de regionale helseforetakene. De eieroppnevnte styremedlemmene oppnevnes i samsvar med bestemmelsene i helseforetaksloven § 21, tredje ledd. Det er fra 2006 stilt krav om at et flertall av de eieroppnevnte styremedlemmene skal oppnevnes blant foreslåtte folkevalgte. Oslo kommune, fylkeskommunene og Sametinget fremmet forslag til folkevalgte kandidater i forbindelse med oppnevning av de nye styrene for de regionale helseforetakene.

2.16.2 En kriminalomsorg tilpasset samiske innsattes behov

Sameloven ivaretar rettighetene til samisktalende som skal gjennomføre straff. Kriminalomsorgen blir her nevnt i § 3–4. Disse bestemmelsene innebærer blant annet at de som ønsker å bruke samisk for å ivareta egne interesser overfor kriminalomsorgen i forvaltningsområdet for samisk språk, har rett til å bli betjent på samisk. Kriminalomsorgen må derfor ha tilsatte som behersker samisk og som har kunnskap om samisk kultur. Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) utdanner fengselsbetjenter i Norge. Dersom to søkere til denne utdanningen vurderes å ha like kvalifikasjoner, skal den søker som behersker samisk språk ha fortrinnsrett til opptak.

Når det gjelder samiske domfelte har kriminalomsorgens oppmerksomhet i hovedsak vært rettet mot tiltak for å ivareta muligheten til å benytte og bevare samisk språk. Grunnloven § 110a må imidlertid fortolkes slik at det påhviler myndighetene å tilrettelegge soningsforholdene slik at det tas hensyn til samisk kultur og samfunnsliv i videre forstand der det er praktisk mulig. På bakgrunn av disse forhold – som er nevnt i St.meld. nr. 37 (2007–2008) *Straff som virker* – har Justisdepartementet nedsatt en arbeidsgruppe som skal gjennomgå soningsforholdene for samiske innsatte. Gruppen skal kartlegge behovet for ressurser og spesielle tiltak utover tilrettelegging for bruk av eget språk. Gruppen har fått utsatt frist for levering av rapport, fra 30. juni 2011 til 31. desember 2011.

Domstolsadministrasjonen opprettet våren 2010 en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å utrede ulike problemstillinger knyttet til den samiske dimensjon i rettsvesenet. Arbeidsgruppen overleverte sin rapport til Domstolsadministrasjonen 17. januar 2011. Domstolsadministrasjonen har sendt rapporten på høring.

Arbeidsgruppen har i sin rapport beskrevet de rettslige forpliktelser domstolene og Domstolsadministrasjonen har overfor den samiske befolkning i Norge. Rapporten redegjør for hvordan disse forpliktelsene etterlevs i dag, og peker på utfordringer og forbedringspunkter. Rapporten foreslår også mål for det videre arbeid med den samiske dimensjonen i rettsvesenet, og tiltak for å nå disse målene.

2.17 Arbeids- og velferdsetaten

Arbeidsdepartementet er i likhet med Sametinget opptatt av å sikre at de samiske brukerne i NAV-systemet blir møtt med samisk språk og kulturkompetanse, og kunnskap om samiske samfunnsforhold.

Arbeids- og velferdsetaten har ansvaret for gjennomføringen av sentrale deler av arbeids- og velferdspolitikken. I tillegg til å lede etatens arbeid på dette området, skal Arbeids- og velferdsdirektoratet ivareta oppgaver på sosial- og levekårsområdet.

2.17.1 Informasjon på samisk i arbeids- og velferdsforvaltningen

I 2010 ble de samiske sidene videreutviklet på nav.no for å øke tilgangen til å publisere nyhetsartikler om fag og stønader. All informasjon og alle skjema som oversettes til samisk blir publisert på de samiske sidene på nav.no. Oversettelse til nord-samisk er prioritert fordi det er det samiske språket som snakkes av fleste samiske brukere.

I siste kvartal 2010 gjennomførte Arbeids- og velferdsdirektoratet en spørreundersøkelse blant medarbeiderne ved NAV-kontorene i de fem kommunene i Finnmark som inngår i forvaltningsområdet for samisk språk. Resultatet fra denne undersøkelsen vil danne grunnlag for prioriteringer av oversettelser til samisk i 2011.

I henhold til departementets tildelingsbrev til Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2011 skal Arbeids- og velferdsetaten fortsette arbeidet med å sikre at etatens informasjonsmateriell, søknadskjema, vedtak mv. skal være utformet på et klart og forståelig språk for brukerne. Arbeids- og vel-

ferdsetaten skal ha oppmerksomhet rettet mot behovet for oversetting av sentral informasjon og bruk av tolk. Arbeids- og velferdsetaten skal fortsette å følge opp tiltakene som fremgår av handlingsplanen for samiske språk.

2.17.2 Gjennomføring av brukerundersøkelse på samisk

Erfaringene fra den første samiske brukerundersøkelsen i Finnmark i 2009 tilsa at samiske brukerundersøkelser bør være en del av et større opplegg. Det ble ikke gjennomført en egen samiske brukerundersøkelse i 2010, men i stedet ble det arbeidet med å integrere samiske brukerundersøkelser i de lokale brukerundersøkelsene. Finnmark skal gjennomføre lokale brukerundersøkelser ved alle NAV-kontor første halvår 2011. Spørsmål som har relevans for samiske brukere vil da bli en del av undersøkelsen i de kommunene som dekkes av forvaltningsområdet for samisk språk i fylket.

I henhold til tildelingsbrevet for 2011 skal Arbeids- og velferdsdirektoratet gjennomføre årlige personbrukerundersøkelser hvor et representativt utvalg av etatens brukere inngår. I tillegg

skal det gjennomføres utvalgte spesialundersøkelser. Det skal også gjennomføres en årlig brukerundersøkelse blant arbeidsgivere.

Personbrukerundersøkelsen som gjennomføres i 2011, må særlig kunne belyse brukernes vurderinger av informasjonsarbeidet på pensjonsområdet rettet mot de seks årskullene som kan ta ut alderspensjon fra folketrygden etter nye fleksible uttaksregler. I samiske områder skal det jevnlig gjennomføres lokale brukerundersøkelser. Arbeids- og velferdsdirektoratet skal vurdere hyppighet og omfang av disse ut fra behov lokalt. Resultatene fra brukerundersøkelsene skal danne grunnlag for utviklingen av tjenestetilbudet i forvaltningen, dette gjelder også bedre og mer effektiv service til brukerne.

Fornyings-, administrasjons og kirkedepartementet

t i l r å r :

Tilråding fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet 25. november 2011 om Sametingets virksomhet 2010 blir sendt Stortinget.

Vedlegg 1

Sametingets årsmelding 2010

1 Innledning

Sametinget er en folkevalgt forsamling for samene i Norge. 39 representanter velges fra 7 valgkretser hvert fjerde år. Sametinget skal styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge, bidra til en likeverdig og rettfærdig behandling av det samiske folket og arbeide med å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Sametinget arbeider med alle saker innenfor alle samfunnsområder som særlig berører samene, i tillegg til å gi uttalelser og være en høringsinstans for offentlige myndigheter. Sametinget forvalter en del av de midlene som bevilges til samiske formål over statsbudsjettet, og gjennom Sametinget har samene i Norge fått en viss myndighet innenfor kultur, språk, opplæring, kulturminnevern og næring.

Sametingets årsmelding omfatter Sametingets politiske og forvaltningsmessige aktivitet i 2010.

Årsmeldingen rapporterer om oppfølgingen av hovedmålene og delmålene for de enkelte fagområdene og bruken av virkemidlene i budsjettet for 2010.

Bruk av virkemidler er en av strategiene for måloppnåelse. Det rapporteres for virkemiddelordningene under de enkelte fagkapitlene. Det er vedtatt egne mål og prioriteringer for virkemiddelordningene.

Sametingets regnskap for 2010 er vedlagt årsmeldingen.

1.1 Budsjettprosedyrer

Konsultasjonsavtalen mellom Regjeringen og Sametinget ble etablert i 2005, og underskrevet av statsråd Erna Solberg og sametingspresident Sven-Roald Nystø. Avtalen var et resultat at Regjeringens forpliktelser slik de framgår av ILO-konvensjon 169, samt erfaringene med Finnmarkslovprosessen. I forbindelse med Finnmarkslovprosessen gjorde den manglende enighet mellom Regjeringen og Sametinget det nød-

vendig på å gjennomføre direkte konsultasjoner mellom Stortingets justiskomiteé og Sametinget. Disse erfaringene førte til en erkjennelse av behovet for prosedyrer for framtidige konsultasjoner mellom Regjering og Sameting.

Budsjettprosedyrer var ikke med i konsultasjonsavtalen fra 2005. Det var da en enighet mellom regjeringen og Sametinget om å se på budsjettprosedyrer som en egen sak, siden dette reiser en rekke særskilte problemstillinger. Det ble derfor nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe med representasjon fra Sametinget 2006. Arbeidsgruppen avleverte rapporten i april 2007 og foreslo enstemmig en modell der det årlig gjennomføres forhandlinger/konsultasjoner om de overordnede økonomiske rammene for Sametingets virksomhet og andre samiske forhold.

Sametinget behandlet rapporten og konkluderte med at det må etableres en prosedyre hvor Sametinget kommer i en reell forhandlingsposisjon om de økonomiske rammebetingelsene. I «St.meld. nr. 28 (2007–2008) Samepolitikken» signaliserer regjeringen at den ikke er innstilt på å følge opp arbeidsutvalgets anbefalte modell. Sametinget har senere blitt forelagt en skisse til budsjettprosedyrer. Denne modellen er Sametinget ikke enig i da den ikke ivaretar Norges folkerettslige forpliktelser.

Det har ikke vært konsultasjoner om innholdet i stortingsmeldingen.

Sametinget oversendte i mars 2010 notat til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet med forslag til en prosess med sikte på å få etablert budsjettprosedyrer som var i tråd med konsultasjonsforpliktelsene og som skapte forutsigbarhet om budsjetttrammene til samiske formål. Sametinget fikk administrativt møte med Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Finansdepartementet i november 2010. På dette møtet ble det klart gitt uttrykk for at det ikke forelå grunnlag for en slik prosess, siden regjeringen har tatt stilling til dette spørsmålet. For regjeringen er det bare aktuelt å drøfte mekanismer tilpasset et årlig møte med Finansministeren.

På det faste halvårlege møtet mellom statsråden for samiske saker og sametingspresidenten i desember 2010 ble det fra statsrådets side uttrykkelig gjort klart at regjeringen mener at budsjetttiltak ikke er konsultasjonspliktig. Dette strider mot alle folkerettslige vurderinger. *Internasjonale rettslige standarder etablerer overordnede rammer for statens økonomiske forpliktelser overfor det samiske folket.* Sametinget konstaterer med beklagelse at den tidligere enigheten om å se på budsjettprosedyrer som en egen sak ikke lenger er til stede. Sametinget mener regjeringen har konkludert i dette spørsmålet uten at de på forhånd har konsultert Sametinget. *Dette er i seg selv et brudd på konsultasjonsavtalen.* Etter 2007 har det derfor ikke vært og er ikke systematisk arbeid med sikte på å få avklart budsjettprosedyrene. *Dette er alvorlig fordi samhandlingen mellom Sametinget og staten i budsjettspørsmål er avgjørende for utviklingen av samisk selvbestemmelse.* Sametinget mener at det er en grunnleggende forutsetning for å oppnå fremskritt i forhold til utfordringene som man står overfor i forhold budsjettspørsmål at samspillet mellom regjeringen og Sametinget styrkes. *Dette kan ikke oppnås uten prosedyrer for konsultasjoner eller forhandlinger mellom statlige myndigheter og Sametinget i budsjettspørsmål. Dette vil etablere den formelle plattformen og rammen om de krevende utfordringene som man står overfor med hensyn til selvbestemmelsesrettens økonomiske aspekter.*

1.2 Besøkende i 2010

Sametinget er en institusjon som vekker stor oppmerksomhet langt utenfor Norges grenser. Stadig flere offisielle representanter for ulike stater besøker Sametinget. I 2010 har Sametinget hatt besøk av Bolivias president Mr. Evo Morales. Felles utfordringer, som for eksempel klimautfordringer ble diskutert på møtet.

Guatemalas kulturminister Mr. Jeronimo Lanerio besøkte Sametinget høsten 2010. Hensikten med besøket var å utveksle erfaringer om konsultasjoner etter ILO konvensjonen 169. Kulturministeren ønsket å vite hvilke erfaringer Sametinget har med konsultasjonsavtalen, både positive og negative erfaringer.

Frankrikes ambassadør i Norge, Brigitte Collet og Bosnia og Hertzegovinas ambassadør i Norge Elma Kovacevics har også besøkt Sametinget i 2010. Under besøket fikk de informasjon om Sametinget. Klimaforskeren professor Robert Corell besøkte Sametinget sommeren 2010. Han presenterte rapporten «Arctic Governance» til sametingspresident Egil Olli. Rapporten vurderer

og foreslår måter å oppnå en bærekraftig og rettferdig framtid i Arktis.

Over tre tusen mennesker besøkte Sametinget i 2010. I løpet av sommermånedene besøker mange turister Sametingsbygget i Karasjok. Sametinget har egne guider i sommermånedene. Hver dag klokken 13.00 hele året tilbyr Sametinget guiding på sametingsbygget.

1.3 Tilskuddsstyret

Sametinget vedtok å legge ned tilskuddsstyret med virkning fra 01.01.11. En nedleggelse vil bety kortere saksbehandlingstid og bedre service overfor søkere. Det vil også forenkle saksbehandlingen og gi besparelser i forhold til budsjett. For etablerere vil det kunne føre til at de raskere kan realisere sine etableringsplaner.

1.4 Verdde-prosjektet

Målet med Verdde-prosjektet er å involvere barn, unge og eldre i et felles prosjekt, der eldre samers kunnskap brukes til å synliggjøre verdifull tradisjonskunnskap på en måte som bidrar til større forståelse og bevaring av denne kunnskapen, på tvers av alder, kultur, språk og geografisk tilhørighet.

Sametinget har gjort en henvendelse til Alta kommune og Kautokeino kommune for å få de nevnte kommuner til å igangsette et slikt samarbeidsprosjekt.

1.5 Likestillingstiltak

Gáldu – Kompetansesenter for urfolks rettigheter har startet arbeidet med et treårig prosjekt om likestilling og mangfold i de samiske samfunnene. Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Sametinget bidrar med midler til dette prosjektet. I prosjektet inngår arbeid mot diskriminering og for likestilling og tilgjengelighet. Prosjektet tar utgangspunkt i diskrimineringsgrunnlagene kjønn, seksuell orientering, etnisitet og nedsatt funksjonsevne som sees i sammenheng med hverandre der dette er relevant.

Som en del av oppstartsfasen i prosjektet, har Gáldu arrangert et seminar om likestilling og mangfold. Målet med seminaret var å bringe sammen personer med kunnskap om og erfaring fra disse feltene, og som har tanker om utviklingen av likestilling og mangfold i det samiske samfunnet. Sametinget deltok på oppstartsseminaret 16.11.2010 med likestilling og mangfold som

tema. Sametinget tok blant annet opp behovet for kjønnsdokumentasjon om likestilling, og utfordret Gáldu til å se sitt prosjekt om selvbestemmelse og likestillingsprosjektet i sammenheng.

I forbindelse med Samisk parlamentarisk råds virksomhetsplan 1.11.2008–31.12.2010, har Sametinget i Norge fått ansvaret for virksomhetsplanens punkt 2.5 om likestilling. Sametinget i Norge har vedtatt Handlingsplan for likestilling 2009–2013. Sametinget i Sverige har allerede i 2004 vedtatt sitt Jämställdhetsprogram. Sametinget i Finland har opplyst at de skal lage en slik plan.

Det er avgitt høringsuttalelse til NOU 2009: 14 Et helhetlig diskrimineringsvern. Sametinget er fornøyd med Regjeringens arbeid for å styrke diskrimineringsvernet i norsk lovgivning. Vern mot diskriminering er en grunnleggende rettighet i vårt samfunn, og det er derfor viktig å gi denne retten grunnlovsbeskyttelse.

Sametinget arrangerte på kvinnedagen 8. mars et seminar om likestillingsutfordringer i samiske samfunn. Med dette ønsket Sametinget å sette fokus på kvinnes plass i samiske samfunn. Sametingsrådet ønsker at likestilling er en naturlig del av politikkkutforming. Sametingsrådet vil markere kvinnedagen hvert år, med ulikt fokus og på ulike steder.

Sametingsrådet har gitt innspill til Norges 8. rapport fra FNs kvinnekommisjon (CEDAW). I innspillet er det tatt opp manglende statistikk og forskning på likestillingsutfordringer i samiske samfunn, samiske kvinners helse og samiske kvinner i primærnæringene.

Sametinget var representert på Sami Nisson-Forums seminar og årsmøte i Stockholm 16.10.2010. Temaet for seminaret var kvinners rettigheter og selvbestemmelse. Seminaret er en del av et større prosjekt. Hovedmålet i prosjektet er å øke kunnskapen om samisk og urfolks selvbestemmelse i et kvinneperspektiv, og å gi denne kunnskapen større status. I sitt innlegg sa sametingsrådet at det er et svært viktig og aktuelt tema. Sami NissonForum tar opp. Sametingsrådet fortalte videre om hvordan Sametinget arbeider med selvbestemmelse i et kjønnsperspektiv. Det viktigste verktøyet i dette arbeidet er Sametingets handlingsplan for likestilling.

1.6 Konsultasjoner

Gjennom folkeretten er norske myndigheter forpliktet til å konsultere samene i saker som har betydning for det samiske samfunnet. Det er derfor inngått avtale mellom staten og Sametinget om hvordan konsultasjonene skal foregå. Konsulta-

sjonsprosedyrene gjelder i alle typer saker, som for eksempel i arbeidet med lover eller administrative tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte. Konsultasjonene skal ikke avsluttes så lenge Sametinget og staten mener det er mulig å oppnå enighet.

I 2010 er det gjennomført konsultasjoner i følgende saker:

1.6.1 Opplæring

- Konsultasjon om mandat, utvalgssammensetning og sekretariat for utvalg for samisk forskning og høyere utdanning
- Utvalgssammensetning for utvalg om samisk forskning og høyere utdanning, om tiltak i regjeringens forskningsmelding, Kunnskapsdepartementet
- Sametingets involvering i opprettelsen av Kunnskapscenter for utdanning. Kunnskapsdepartementet
- Fastsetting av forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene for 1.–7. trinn og 5.–10. trinn
- Fastsetting av forskrift om rammeplan for samiske grunnskolelærerutdanninger for 1.–7. trinn og 5.–10. trinn ved Samisk høyskole
- Nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanningene
- Retningslinjer for tilskudd til studieforbund, voksenopplæringsloven. Kunnskapsdepartementet
- Oppnevning og mandat til nasjonalt rammeplanutvalget for revidert førskolelærerutdanning. Kunnskapsdepartementet
- Oppnevning av medlem og varamedlem til fondsregion Midt-Norge og fondsregion Nord-Norge (regionale forskningsfond), etter politisk konsultasjon i august 2009

1.6.2 Språk

- Regjeringens handlingsplan for samiske språk, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

1.6.3 Kultur

- Husleiefinansiering, Kulturdepartementet

1.6.4 Næring

- Kystfiskeutvalgets innstilling, NOU 2008:5, Fiskeri- og kystdepartementet

- Forskrifter for lokal rettighetsbasert forvaltning av fiske i Tana og dens sideelver, Miljøverndepartementet
- Reguleringer av laskefiske i sjø og elv i Nord-Troms og Finnmark, Miljøverndepartementet
- Revidering av forskrift for forvaltning av kongekrabbe, Fiskeri- og kystdepartementet / Fiskeridirektoratet
- Regulering av fiskeriene for 2011, Fiskeri- og kystdepartementet / Fiskeridirektoratet
- Regulering av kystsel (sjøpattedyr), Fiskeridirektoratet
- Revidering av vedtektene for det internasjonale fag- og formidlingssenteret for reindrift, tidligere ICR, Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet
- Rovviltforskriften, Miljøverndepartementet
- Oppfølgingen av rapporten fra arbeidsgruppen for reduksjon av konfliktnivået rovdyr – reindrift i Nord-Trøndelag, Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet
- Melding om Kvalhovudet vindkraftverk i Rødøy kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 33 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Sjonfjellet i Rana og Nesna kommuner nr I, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 436 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Sjonfjellet i Rana og Nesna kommuner nr II, Nordland fylke. Norsk Grønnkraft AS. 360 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Søknad om Hamnefjell vindkraftverk i Båtsfjord kommune, Finnmark fylke. Statoil ASA. 160 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Søknad om Dønnesfjord vindkraftverk i Hasvik kommune, Finnmark fylke. Vindkraft Nord AS. 10 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Det endelige verneforslaget for Rohkunborri nasjonalpark i Bardu kommune i Troms, Miljøverndepartementet, Miljøverndepartementet
- Tysfjord-Hellemo i marin verneplan i 2010, Miljøverndepartementet

1.6.5 Arealer

- Bygging av en 132 kV-kraftlinje i Vevelstad og Brønnøy kommuner, Olje- og energidepartementet
- Statnetts søknad om konsesjon til bygging av ny 420 kV kraftlinje mellom Balsfjord og Hammerfest, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Kvalsund vindkraftverk i Kvalsund kommune, Finnmark fylke. Fred. Olsen Renewables AS. 280 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Fálesrašša vindkraftverk i Kvalsund kommune, Finnmark fylke. Finnmark Kraft AS. 430 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Nordkyn vindkraftverk i Lebesby og Gamvik kommuner, Finnmark fylke. Statkraft Development DA. 750 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Kovfjellet vindkraftverk i Vefsn kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 57 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Stortuva vindkraftverk i Vefsn kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 70 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Seiskallåfjellet vindkraftverk i Rødøy kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 147 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

1.6.6 Helse, sosial og omsorg

- Omgjøring av undervisningssykehjemmet i Karasjok til et nasjonalt undervisningssykehjem for den samiske befolkning, Helse- og omsorgsdepartementet
- 3-årig demensplan for samer med demens, Helse- og omsorgsdepartementet
- Forslag til endring av forskrift om tilsyn i fosterhjem og barneverninstitusjoner, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske barns rettigheter i Barnehus, Justis- og politidepartementet
- NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske brukere i etableringen av nytt digitalt nødnett, Justis- og politidepartementet
- Ivaretagelse av samiske pasienters behov og rettigheter i oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene for 2011, Helse- og omsorgsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske pasienter i Samhandlingsreformen, Helse- og omsorgsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske pasienter i Nasjonal helse- og omsorgsmelding 2012–2015, Helse- og omsorgsdepartementet

- Forslag til ny folkehelselov, Helse- og omsorgsdepartementet
- Forslag til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, Helse- og omsorgsdepartementet

1.6.7 Internasjonalt og samisk samarbeid

- Sametingets internasjonale arbeid og koordinering med departementene i den sammenheng, Utenriksdepartementet

2 Opplæring

Sametingets hovedmålsetting i arbeidet med opplæring er at den samiske befolkningen skal ha kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å utvikle samiske samfunn. Dette betyr at den samiske befolkningen har reell rett til opplæring i og på samisk. Dette vil gi samiske barn og unge en sterk samisk identitet og tilknytning til samisk språk- og kultur. All høyere utdanning og forskning skal også ivareta det samiske perspektivet.

Sametinget arbeider på ulike måter for å nå disse målsettingene. Vi samarbeider med sentrale myndigheter og gir informasjon og veiledning om samiskopplæring. Vi gir tilskudd og stipend, forvalter læremiddelproduksjonen, utarbeider læreplaner og sikrer rammebetingelser for grunnopplæringen, høyere utdanning og forskning.

2.1 Samarbeid med sentrale myndigheter

Det er viktig at Sametinget har en god dialog med både sentrale, regionale og lokale myndigheter. Sametinget har fire faste samarbeidsmøter med Kunnskapsdepartementet i året angående barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning. På møtene informerer Kunnskapsdepartementet om nye saker som settes på dagsorden og det legges opp til gjensidig informasjon og drøfting om aktuelle saker. For å kunne ivareta det samiske perspektivet i aktuelle saker, er det viktig at Sametinget blir involvert så tidlig som mulig.

Sametinget har gitt høringsuttalelse om nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager i en rammefinansiert sektor. Barnehager med samiske barn vil ha ekstra kostnader til tiltak for samisk språk og kultur. Sametinget er av den oppfatning at Sametingets tilskudd til samiske barnehager skal holdes utenfor beregningen av det kommunale tilskuddet. De samiske barnehagene vil da ikke oppleve avkorting av offentlige tilskudd.

Sametinget har faste samarbeidsmøter med Kunnskapsdepartementet angående barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning. Møtene legger opp til gjensidig informasjon og drøfting om aktuelle saker innen opplæring og utdanning.

Kunnskapsdepartementet har oppnevnt foreldreutvalg for barnehager. Utvalget har etter innspill fra Sametinget oppnevnt egen samisk representant som ordinært medlem.

2.2 Barnehage- og skolekonferanse

Sametinget arrangerte den årlige samiske barnehage- og skolekonferansen sammen med fylkesmennene, Samisk høgskole og Utdanningsdirektoratet. Det var 239 deltakere på årets konferanse. Tema for konferansen var «Fra planer til handling». Konferansen tok utgangspunkt i tiltakene i Regjeringens handlingsplan for samiske språk og belyste praksisfeltet gjennom eksempler og erfaringer. Sametingspresidenten holdt et innlegg om Sametingets utdannings- og oppvekstpolitikk. Sametinget orienterte også om Samisk læremiddelportal ovttas.no og hadde en samisk læremiddelutstilling hvor siste års utgivelser ble presentert.

2.3 Samisk samarbeid

Styret i Samisk parlamentarisk råd (SPR) har oppnevnt en felles administrativ arbeidsgruppe som skal utarbeide forslag til oppfølging av tiltak når det gjelder opplæring/utdanning i SPRs virksomhetsplan. Arbeidsgruppen ledes av Sametinget i Norge og regner med å levere tilrådingene i begynnelsen av 2011.

2.4 Senter for samisk i opplæringen

Sametinget har i 2010 tildelt Senter for samisk i opplæringen kr 500 000 til drift. Senteret er lokalisert til Samisk høgskole og skal være et ressurs-senter som har som oppgave å bidra til å styrke lese- og skriveopplæringen og muntlig språkutvikling i samiske barnehager, grunnskoler, videregående opplæring, voksenopplæring og høyere utdanning.

2.5 Barnehage

2.5.1 Informasjon og veiledning

Det er gitt informasjon og veiledning til søkere og kommuner angående tilskudd til samiske barnehager. Aktuelle saker er informasjon om tilskudd,

spørsmål fra foreldre om samiske barns rettigheter og om samisk barnehagetilbud, læremidler, prosjekter, samisktalende personell og hvordan rapportering over bruken av midlene skal gjøres. Sametinget har i tillegg utarbeidet en informasjonsbrosjyre om barnehagetilbud for samiske barn, samt utgitt to utgaver av barnehagetidsskriftet «Stullán».

Sametinget har i samarbeid med Kunnskapsdepartementet laget veileder til samisk del i rammeplan for barnehager.

Sametinget har gitt innspill til utgivelsen «Samiske tall forteller 3». Sametinget har utarbeidet statistikk over antall samiske barnehager og samiske barn i andre barnehager som får språkopplæring på samisk. Denne oversikten brukes også ved tildeling av tilskudd til barnehager. Statistisk sentralbyrå innhenter informasjon fra Sametinget angående disse tallene.

Det er i 2010 avholdt to nettverksmøter for styreere som arbeider i barnehager. Møtene er en arena for informasjon, kompetanseheving, veiledning og nettverksbygging.

Sametinget har deltatt og holdt innlegg under Samiske pedagogiske fagdager og Sørsamisk konferanse om opplæring. Sametinget har deltatt på Samarbeidsmøte om samiske opplæringsprosjekt med Samisk høyskole og de fem nordligste fylkesmennene.

2.5.2 *Evaluering av tilskudd til samiske barnehager*

Evalueringen av tilskudd til samiske barnehager i perioden 2004–2008 ble gjennomført av Asplan Viak. I rapporten framkommer det at barnehagene selv opplever at tilskuddene har en betydning både for barnas og de ansattes utvikling av samisk språk, kultur, identitet og ferdigheter. Tilskuddene til samiske barnehagetilbud oppleves videre som svært viktige av barnehagene og gjør det mulig for barnehagene å ivareta aktiviteter og tiltak som er svært viktige for å kunne arbeide med det samiske på en praktisk, nær og aktiv måte.

2.5.3 *Tilskudd til læremidler til barnehager*

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle læremidler og faglitteratur på grunnlag av gjeldende rammeplan for barnehager

I budsjettet for 2010 var det avsatt og tildelt kr 1 000 000 til læremidler til barnehager. Det kom

inn 7 søknader. Det ble bevilget kr 1 031 000 til ett prosjekt.

2.5.4 *Tilskudd til samiske barnehager*

Mål for tilskuddsordningen:

- Sikre samiske barn et barnehagetilbud bygd på samisk språk og kultur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 9 905 000 til tilskudd til samiske barnehager.

37 samiske barnehager har fått tildelt tilskudd, til sammen kr 7 078 000.

30 barnehager har fått tildelt tilskudd til samisk språkopplæring, til sammen kr 1 669 250.

Av 5 prosjektsøknader, til sammen kr 2 698 000, ble det innvilget tilskudd til 2 prosjekter, til sammen kr 130 000.

Totalt er det tildelt kr 8 877 250 i tilskudd til samiske barnehager. Gjenstående er kr 1 027 750. Det kom ikke inn like mange søknader til språkopplæringen som i 2009.

2.6 **Grunnopplæring**

2.6.1 *Informasjon og veiledning om samiskopplæring*

Sametinget gir fortløpende informasjon og råd til foreldre og skoler om ulike saker på områder innenfor opplæring. Det er spesielt foreldre og skoler utenfor forvaltningsområdet for samisk språk som tar kontakt. Spørsmålene som blir stilt dreier ofte seg om retten til opplæring for samiske elever, om organisering av samisk undervisningen, om fjernundervisning i samisk og hospiteringsordningen. Det blir også stilt spørsmål om eksamen i samisk. Faget samisk er et av trekkfagene til eksamen. Foreldrene er usikre på om elever som har samisk har en reell mulighet til å bli prøvd i samisk.

Sametinget har deltatt på ulike seminarer og konferanser hvor opplæring har vært tema, både i nordsamiske, lulesamiske og sørsamiske områder. Situasjonen og utfordringene i de ulike språk-områdene er blant saker som ofte blir tatt opp.

En del elever som har samisk som fag får opplæring ved fjernundervisning. Hospitering er en del av ordningen med fjernundervisning. Det praktiseres ulikt hvordan man beregner timer til samiskopplæring og hvordan hospiteringen blir organisert. Sametinget har tatt opp med Kunnskapsdepartementet at det er behov for en gjennomgang av hvordan kombinasjonen av fjernundervisning og hospitering praktiseres.

Sametinget gir informasjon om samiske læremidler gjennom Samisk læringsnett og Samisk læremiddelsentral. Samisk læremiddelsentral tar imot besøkende og låner ut læremidler, gir informasjon om og publiserer nye læremidler på nett. Sametinget har hatt en kampanje for å gi informasjon til skoler og barnehager om gratis læremidler som kan bestilles fra forlagene.

2.6.2 Læremidler

Sametinget knytter sitt arbeid med læremidler til vedtatte strategier i Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009–2012. En av strategiene i denne planen er å utrede en effektiv framtidig organisering av læremiddelutvikling. Sametinget har deltatt i en arbeidsgruppe som skulle se på effektivisering av læremiddelutviklingen. Arbeidsgruppen bestod av representanter fra Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet og Sametinget. Rapporten fra arbeidsgruppen ble ferdigstilt i juni 2010. Sametinget vil blant annet bruke arbeidsgruppas anbefalinger som bakgrunn under utarbeiding av sametingsmelding om opplæring.

Pilotprosjektet «Drag skole som ressurskole for utvikling av lulesamiske læremidler» er videreført fra 2009. I budsjettet for 2010 var det avsatt midler til prosjektet. Pilotprosjektet skal evalueres, og erfaringene fra pilotprosjektet skal danne grunnlag for det videre arbeidet med å styrke læremiddelproduksjonen, deriblant vurdere opprettelse av ressurskoler.

Sametinget har etter anbudskonkurranse gitt oppdraget med oversetting av matematikkverk for grunnskolen til samisk til forlagene ČálliidLágádus og Aschehoug. ČálliidLágádus oversetter verket Multi for barnetrinnet og Aschehoug oversetter verket Sirkel for ungdomstrinnet. Sametinget har prioritert oversetting i følgende rekkefølge:

- 5.–7. årstrinn til nordsamisk
- 8.–10. årstrinn til nordsamisk
- 1.–4. årstrinn til lule- og sørsamisk

Arbeidet med oversetting til de oppsatte årstrinnene er beregnet ferdigstilt ved utgangen av 2012. Oversetting av matematikkverk vil bli videreført inntil matematikk i grunnskolen er dekket opp på alle tre språk.

Sametinget har hatt samarbeidsmøter med forlag og institusjoner som utvikler samiske læremidler. På møtene ble utfordringer i forbindelse med de ulike prosjektene tatt opp. Det videre arbeidet med prosjektene ble drøftet. Det er gitt

utsettelse for ferdigstilling av noen prosjekter. En del gamle prosjekt er avsluttet.

Sametinget har foretatt endring og forbedring av søknadsskjemaer til læremiddelutvikling og utarbeidet skjemaer for rapportering av prosjekter. Forlag som utvikler læremidler ble invitert til et miniseminar hvor endringene ble drøftet.

Ferdigstilte læremidler i 2010 fordeler seg slik:

Språk	Antall
Nordsamisk	36
Lulesamisk	10
Sørsamisk	9
Sum	55

Av dette ble det bevilget tilskudd til ny opptrykk av 5 læremidler.

2.6.3 Læremiddelportal

Med utgangspunkt i Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009–2012 har Sametinget og Senter for IKT i utdanning hatt et forprosjekt om utvikling av en læremiddelportal. Arbeidet med utvikling av portalen ble startet i august 2010 og vil gå over tre år.

Prosjektet tar høyde for å utvikle nettbaserte tjenester for samiske læringsressurser og skal tilby tre basistjenester:

- Nettportal for gjenfinning av samiske læremidler
- Publiseringstjeneste for digitale læremidler (Dopler)
- En samisk delingsarena

2.6.4 Tilskudd til ordinære læremidler for grunnopplæringen

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle samiske læremidler på grunnlag av gjeldende læreplanverk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 8 975 000 til ordinære læremidler for grunnopplæringen. Det kom inn 75 søknader. Det ble bevilget kr 8 779 100 til 19 prosjekter, 17 ordinære læremidler og 2 digitale.

2.6.5 Tilskudd til særskilt tilrettelagte læremidler

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle særskilt tilrettelagte samiske læremidler for barn, unge og voksne på nord-, lule- og sørsamisk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 900 000 til særskilt tilrettelagte læremidler. Det kom inn 32 søknader. Det ble bevilget kr 1 897 000 til 11 prosjekter.

2.6.6 Læreplaner

Sametinget har fastsatt læreplaner i tre duodjifag for Vg3/opplæring i bedrift:

- tekstilduodjifaget
- veve- og håndstrikkeuodjifaget
- skinn- og pelsduodjifaget

Læreplan i treduodjifaget og horn-, bein og metall-duodjifaget har vært på høring, og fastsettes i begynnelsen av 2011.

Kunnskapsdepartementet har fastsatt justeringer i læreplaner i norsk, engelsk, matematikk, samfunnsfag og naturfag på videregående nivå. Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å gjøre tilsvarende justeringer i parallelle likeverdige læreplaner i Kunnskapsløftet – samisk. Læreplan i engelsk og matematikk er identisk i Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet – samisk, og justeringene er gjeldende også for Kunnskapsløftet – samisk.

Utdanningsdirektoratet har sendt forslag til justeringer i læreplan i samfunnsfag – samisk og naturfag – samisk på videregående nivå til Sametinget. Sametinget har sendt endringsforslagene på høring med høringsfrist 20.01.11. Læreplan i norsk for elever med samisk som førstespråk er foreløpig ikke justert. Sametinget har ansvaret for justering av læreplan samisk som første- og andrespråk. Justeringen av læreplaner i samisk språk er utsatt i påvente av rapport om fag- og timefordeling og justering av styringsdokumenter, herunder opplæringsloven, forskrift til opplæringsloven og læreplaner. Sametinget vil vurdere justering av læreplaner i samisk språk når fag- og timefordelingen er mer avklart.

2.6.7 Fag- og timefordeling

Det er store utfordringer for skoler å organisere opplæringen for elever som skal ha opplæring i samisk etter dagens fag- og timefordeling. Organiseringen er særlig et problem i språkfagene norsk og samisk.

Fag- og timefordelingen for elever som har opplæring i samisk har vært drøftet ved innføring

av Kunnskapsløftet – samisk og ved timetallsutvidelsen i 2008. Sametinget har ved flere anledninger påpekt at det ikke er samsvar mellom timetall og læreplan i norsk for de elevene som har samisk som andrespråk. Det er derfor bedt om en egen læreplan i norsk (som førstespråk) for elever som har samisk som andrespråk. Det ble opprettet en arbeidsgruppe med medlemmer fra Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. Rapporten fra arbeidsgruppen ble ferdigstilt i desember 2010. I rapporten beskrives situasjonen og utfordringene når det gjelder gjeldende læreplaner og fag- og timefordeling. Arbeidsgruppen foreslår endringer i opplæringsloven og i forskrifter til opplæringsloven. Arbeidsgruppen foreslår videre at det utvikles en egen læreplan i norsk for elever med samisk som andrespråk som er tilpasset timetallet elevene har i norsk. I rapporten drøftes ulike modeller til fag- og timefordeling for hele grunnopplæringen, og arbeidsgruppen gir anbefalinger angående de ulike modellene.

Arbeidsgruppens forslag skal danne grunnlag for konsultasjoner. Eventuelle endringer i fag- og timefordeling, læreplaner og øvrige forskriftsbestemmelser skal sendes på høring. Etter høring og før endringene fastsettes, skal det være konsultasjoner mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet.

2.6.8 Samiskopplæring

Samiske barns rett til opplæring i og på samisk prioriteres høyt av Sametinget. Sametinget har etablert et godt samarbeid med Kunnskapsdepartementet og følger jevnlig opp saken ovenfor regjering og Storting. Det er også igangsatt arbeidet med en sametingsmelding om opplæring der samiske barns rett til opplæring i og på samisk vil ha en sentral rolle. Meldingen er planlagt presentert Sametinget i løpet av 2011.

Sametinget har også flere ganger tatt opp regelverket for refusjonssatsene for opplæring i og på samisk. Regelverket er uklart og slår urimelig ut for de enkelte kommunene og fylkeskommunene. I tillegg har mange kommuner påpekt at satsene er for lave og at det må avsettes mer midler til refusjoner slik at faktiske kostnader blir dekket.

2.6.9 Stortingsmelding om ungdomsskolen

Regjeringen har startet opp arbeidet med en stortingsmelding om ungdomsskolen som skal være ferdig våren 2011. For å sikre at det samiske aspektet blir synliggjort gjennom meldingen, har

Kunnskapsdepartementet hatt dialog med Sametinget underveis i arbeidet, og det er avtalt at det skal avholdes konsultasjon om tiltakene i stortingsmeldingen før den sendes på høring.

2.6.10 Videregående opplæring

Sametinget har engasjert seg for fortsatt drift av den videregående skolen i Skånland og har hatt dialog med ETS-kommunene Evenes, Tjeldsund og Skånland om videreføring av skolen, enten i regi av kommunene eller gjennom andre muligheter. Dessverre har ikke dette engasjementet ført fram.

Sametingsrådet har hatt møter med Skånland kommune om planene for nyoppretting av Skånland videregående skole fra høsten 2011. Sametinget er positive til å delta med faglig kompetanse i eventuelle utredninger og oppfølging i de planer Skånland kommune har, samt presentere saken blant annet for Kunnskapsdepartementet.

I 2010 har Troms fylkeskommune fullført og avsluttet prosjektet «Samisk fag- og yrkesopplæring i Troms», som Sametinget har gitt tilskudd til. Prosjektgruppen besto av en lærer fra hver av skolene Nordreisa videregående skole, Breivang videregående skole og Sjøvegan videregående skole og styringsgruppen besto av representanter for Troms fylkeskommune, Fylkesmannen i Troms og Sametinget. Prosjektet resulterte blant annet i en brosjyre om duodjifaget, en læremiddel-pakke kalt «Samisk nistesekk II» og det ble lokalisert fem potensielle lærebedrifter i duodji.

2.6.11 Stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall elever i videregående skole som velger samisk som førstespråk spesielt og opplæring i samisk språk generelt

I budsjettet for 2010 var det avsatt og tildelt kr 2 400 000 til stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole. 437 elever fikk innvilget stipend i 2010. Stipend for elever med samisk i fagkretsen er fordelt følgende:

Førstespråk: 199 søkere

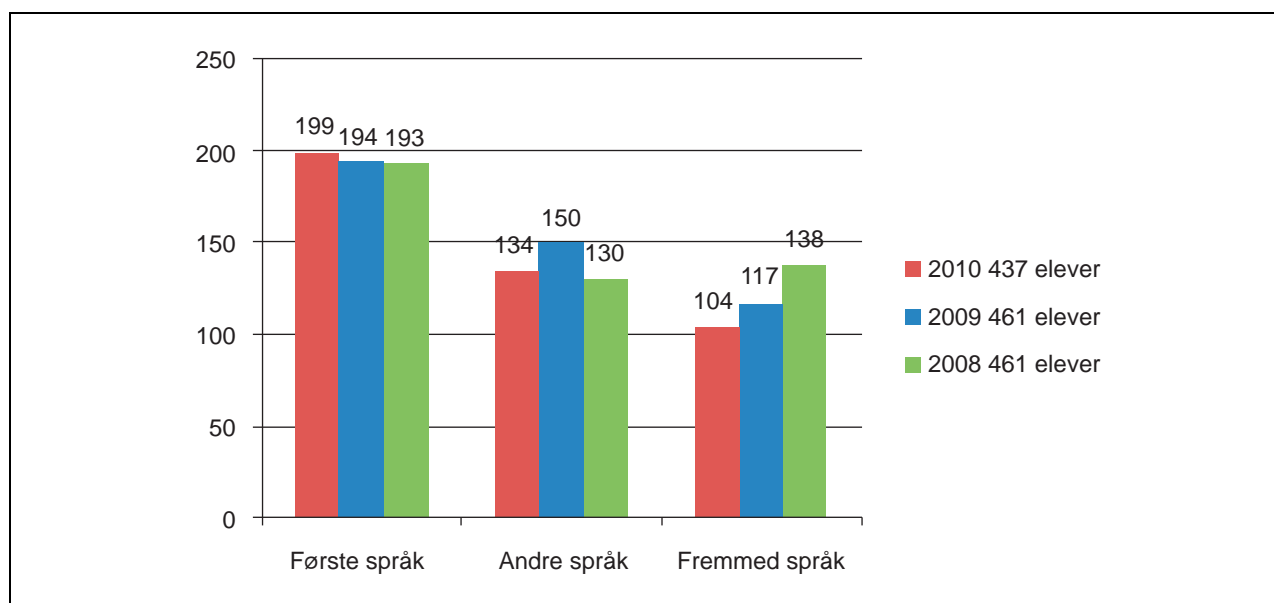
Andrespråk: 134 søkere

Fremmedspråk: 104 søkere

2.7 Voksenopplæring

2.7.1 Ot.prp. nr. 87 (2008–2009) Lov om voksenopplæring

Ny lov om voksenopplæring har vært gjenstand for konsultasjoner. Sametinget og Kunnskapsdepartementet oppnådde enighet om Sametingets posisjoner. Ett av områdene det har vært konsultert om er forskrift om studieforbund og nettskoler. Blant de endringene det ble oppnådd enighet om var at tilretteleggingstilskuddet også kan omfatte voksne samer som har mangelfull opplæring i samisk språk. Dette krever særlig tilrettelegging som medfører økte kostnader for studieforbundet. I tillegg har Sametinget og Kunnskapsdepartementet gjennomført konsultasjoner før

Figur 1.1 Fordeling av stipend til de ulike elevgruppene for årene 2008, 2009 og 2010.

departementet fastsatte retningslinjene for tilskudd til samiske studieorganisasjoner etter den nye voksenopplæringsloven. Sametinget skal kontaktes for eventuelle konsultasjoner i forbindelse med fremtidige evalueringer av retningslinjene for tilskudd til studieforbund.

2.8 Høyere utdanning

2.8.1 Rekruttering

Kunnskapsdepartementet har gitt Samisk høgskole i oppdrag å opprette, lede og forestå sekretariatsfunksjonen for en nasjonal arbeidsgruppe om rekruttering til samisk høyere utdanning. Arbeidsgruppen skulle utarbeide en strategi for rekruttering til samisk høyere utdanning, med særlig vekt på samisk lærerutdanning og samiske språk. Strategien ble ferdigstilt i andre kvartal av 2010. Departementet sendte på høring arbeidsgruppens forslag til rekrutteringsstrategi med høringsfrist er 30.10.2010. Sametinget har avtalt konsultasjon om arbeidsgruppens forslag i januar 2011.

Sametinget er med i arbeidsutvalget for Gnist Finnmark. Gnist er et nasjonalt program for rekruttering av førskolelærere og grunnskolelærere. Sametinget deltar også i denne kampanjen.

Sametinget har deltatt i kampanjen Gollevirgi – Drømmejobben, for rekruttering til førskole- og grunnskolelærerutdanningen 2010 sammen med Fylkesmannen i Finnmark, Samisk høgskole, Høgskolen i Finnmark, Kommunenes sentralforbund og Utdanningsforbundet. Sametinget ønsker at en lignende kampanje gjennomføres i Troms, Nordland og Nord- og Sør-Trøndelag fylker i 2011.

De midlertidige søknadstallene viser at det til sammen har kommet inn 53 søknader til de samiske lærerutdanningene som tilbys ved Samisk høgskole. Halvparten av disse søkerne har høgskolen som første prioritet. Tallene viser at interessen for samiske lærerutdanninger har økt, og at rekrutteringsjobben gjennom Gollevirgi – Drømmejobben har vært vellykket.

2.8.2 Lærerutdanning

Den nasjonale rammeplanen for førskolelærerutdanningen skal revideres. I den forbindelse skal det nedsettes et rammeplanutvalg for arbeidet. Sametinget ser det som viktig at det samiske perspektivet blir ivaretatt også i den nasjonale rammeplanen for førskolelærerutdanningen. Sametin-

get har derfor foreslått at en representant fra Sametinget skal sitte i dette utvalget. I januar 2011 skal Sametinget ha konsultasjon med Kunnskapsdepartementet angående oppnevning av representant og mandat.

Det er gjennomført konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet om nasjonale retningslinjer for program- og fagplaner i ny lærerutdanning og før fastsetting av forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene for 1.–7. trinn og 5.–10. trinn og fastsetting av forskrift om rammeplan for samiske grunnskolelærerutdanninger. Retningslinjene skal være førende for institusjonenes program- og fagplaner. Sametinget og Kunnskapsdepartementet har gjennom konsultasjoner blitt enige om samisk innhold i de nye grunnskolelærerutdanningene. Blant annet skal alle studenter i den nasjonale grunnskolelærerutdanningen ha kunnskaper om samene som urfolk. I dag gis samisk grunnskolelærerutdanning kun ved Samisk høgskole. Dette forplikter universiteter og høgskoler over hele landet til å ta med formidling av kunnskaper om samer og samiske forhold i sine undervisningsplaner. Sametinget er fornøyd med de oppnådde resultatene.

Sametinget foreslo samisk representant i følgegruppen for implementering av lærerutdanningsreformen. Kunnskapsdepartementet opplyste i ettertid at den samiske representanten kun skulle trekkes inn i gruppens arbeid ved behandling av samiske saker. Sametinget uttalte overfor departementet at den samiske representanten skal være et fullverdig medlem av følgegruppen. Medlemmet må oppnevnes på lik linje med de øvrige medlemmene. Følgegruppen er etter denne henvendelsen blitt utvidet med Sametingets forslag til representant.

2.8.3 Samisk tolkeutdanning

Sametinget har hatt møte med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) om samisk tolkeutdanning og autorisasjon av samiske tolker. På møtet deltok foruten departementet og sametingsrådet også Samisk høgskole, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Oslo. På møtet var det enighet om at Samisk høgskole får i oppdrag å utrede en fremtidig samisk tolke- og oversetterutdanning.

I påvente av at det etableres en varig samisk tolkeutdanning, vil tolkeutdanningen ved Høgskolen i Oslo gjøre opptak av en gruppe i nordsamisk med studiestart 2011, såfremt nok søkere består den tospråklige opptaksprøven.

2.8.4 Virkemidler

2.8.4.1 Tilskudd til faglig kompetanseheving

Mål for tilskuddsordningen

- Økt kompetanse i grunnopplæring, høgschooler og universitet for opplæring i samisk eller samiske fag

Budsjett kr 800 000. Det kom ingen søknader til ordningen. Sametingets plenum har omdisponert midlene til stipend for høyere utdanning.

2.8.4.2 Stipend for høyere utdanning

Mål for tilskuddordningen:

- Rekruttering av samisktalende fagfolk innenfor ulike fagområder
- Budsjett: kr 2 350 000
Forbruk: kr 2 443 500

Antall søknader totalt: 200

2.9 Forskning

2.9.1 Kunnskapscenter for høyere utdanning

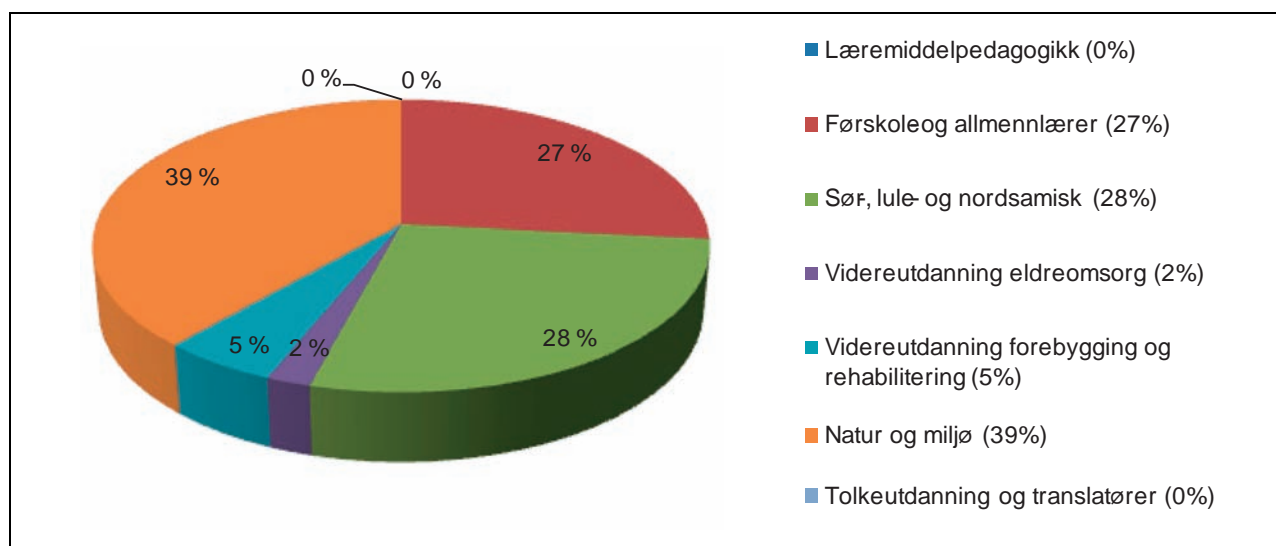
Kunnskapsdepartementet planlegger å opprette et kunnskapscenter for høyere utdanning, som etter planen skal legges til Norges Forskningsråd. Det er blitt enighet om følgende involvering av Sametinget i den videre prosessen:

For å sikre at Kunnskapscenterets arbeidsprogram ivaretar den samiske dimensjonen på en god måte, vil Norges Forskningsråd ta initiativ til et møte med Sametinget og med de samiske forskningsmiljøene som driver med utdanningsforskning

Det skal være en samisk representant i sentrets brukerråd.

Tabell 1.1 Fordeling etter studieretning, antall søknader, bevilget og kroner

Fordeling	Antall søknader	Antall bevilget	Kroner
Læremiddelpedagogikk	0	0	0
Førskole- og allmennlærer	33	19	648 800
Sør-, lule- og nordsamisk	68	47	673 900
Videre utdanning innen eldreomsorg	2	2	49 600
Videreutdanning forebygging og rehabilitering	6	6	128 800
Høyere utdanning innen natur og miljø	45	41	942 400
Tolkeutdanning og translatører	0	0	0
Utenfor prioriteringer (m.m.)	46	0	0
Sum	200	115	2 443 500

Figur 1.2 Fordeling av stipend 2010 for de ulike prioriterte stipendordningene.

2.9.2 *St.meld. nr. 30 (2008–2009) Klima for forskning*

Det har vært gjennomført konsultasjoner og oppnådd enighet om tiltak i regjeringens forskningsmelding. I meldingen framkommer det at regjeringen vil nedsette et utvalg for å utrede utviklingstrekk, behov og målsettinger for samisk forskning og urfolksforskning, herunder rammer for strategisk samarbeid, institusjons- og nettverksbygging. Dette er en direkte oppfølging av et prioritert tiltak i sametingsrådets institusjonsmelding. Sametinget har kommet til enighet med Kunnskapsdepartementet om mandatet for utvalget.

Utvalget avgir en utredning innen 31.12.2011.

2.9.3 *Regionale forskningsfond*

Sametinget har etter konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet oppnevnt medlem og varamedlem til fondsregion Midt-Norge og fondsregion Nord-Norge.

3 Språk

Bevaring og utvikling av det samiske språket er sentralt for den samiske kulturens framtid.

Sametinget har derfor som hovedmål å synliggjøre og styrke bruken av samisk språk.

Eksisterende språkarenaer må opprettholdes og videreutvikles og det må legges til rette for at det etableres nye. I områder der samisk språk står svakt må det arbeides for en vitalisering av språket. I områder der samisk er dagligspråk må språket videreutvikles og styrkes.

Sametinget arbeider på ulike måter for å nå disse målsettingene. Vi samarbeider med Regjeringen i oppfølging av handlingsplan for samisk språk, og vi gir råd og veiledning om samiske termer og stedsnavn. For å få fortløpende terminologiarbeidet har Sametinget videreutviklet samarbeidsformer med Samisk språknemnd. Videre gis det tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner, tilskudd til samiske språksentre og det gis tilskudd til språkprosjekter både i og utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

3.1 Sametingets språkstyre

Sametingets språkstyre er oppnevnt av sametingsrådet. Sametingsrådet har bestemt at språkstyrets

virke skal evalueres for å se om det er nødvendig å gjøre noen endringer. Av den grunn er språkstyret bare oppnevnt for to år, 2010 og 2011. Samtidig holder Samisk parlamentarisk råd (SPR) på å utrede om det skal opprettes et nordisk språkfaglig senter. Denne utredningen skal være ferdig i 2011. Resultatet av utredningen vil si oss hvordan det nordiske språksamarbeidet skal være i fremtiden.

Sametingets språkstyre består av fem medlemmer, både fra nord-, lule- og sørsamisk side. Av disse er tre medlemmer også med i Samisk språknemnd, en fra hver språkgruppe.

Sametingets språkstyre har hatt to styremøter i 2010, og de har behandlet seks saker. Språkstyret har vært på studietur i Inari, hvor de fikk høre hvordan det på fisk side av Sápmi er arbeidet med å fremme enaresamisk. Språkstyret har gitt faglige råd om den nye språkmeldingen og om nye tildelingskriterier for tospråklighetstilskuddet.

3.2 Oppfølging av handlingsplan for samiske språk

Sametinget ble tildelt en bevilgning på 3,5 millioner kroner til oppfølging av Regjeringens handlingsplan for samiske språk. Disse midlene ble i budsjettet fordelt på stipend til høyere utdanning, språkprosjekter, samiske publikasjoner, Senter for samisk i opplæringen og til prosjektet for utvikling av en samisk læremiddelportal. Sistnevnte fikk den største delen av bevilgningen, kr 1 500 000.

Sametinget har hatt en satsing på læremidler etter evalueringen av samiske læremidler i 2007. Evalueringen viste at i tillegg til at det var stor mangel på læremidler, var det også for dårlig informasjon om læremidlene. Dette er begrunnelsen for at prosjektet om læremiddelportal ble tildelt den største delen av bevilgningen. Et av formålene med portalen er at alle samiske læremidler skal gjøres tilgjengelig der.

I oppfølgingen av handlingsplanen, har Sametinget hatt løpende dialog med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD), som har koordineringsansvaret for handlingsplanen. Det har også vært møter med andre departementer og direktorater i oppfølgingen. Sametinget har videre deltatt i arbeidet med informasjon og dialog om oppfølging av handlingsplanen med brukere. Blant annet har Sametinget deltatt sammen med FAD på et miniseminar arrangert av Aajege, Samisk språksenter på Røros.

3.3 Arbeidet med samisk språk

3.3.1 *Elgå skole*

Sametingsrådet har bevilget kr 500 000 i tilskudd til å dekke utgifter i forbindelse med språkarbeid, terminologiutvikling og fremtidig læremiddelutvikling ved Elgå skole. Dette for å sikre at elevene som har vært med på revitaliseringsprosjektet ved Elgå skole får fullføre skoleløpet med sørsamisk som førstespråk ved skolen.

3.3.2 *Samisk rettskrivingsverktøy – Divvun*

Divvun-verktøyene ble i 2010 lansert med støtte for sørsamisk. Divvun er et sett med korrekturverktøy for samisk, og verktøyene inneholder stavkontroll og automatisk orddeling. Dette er de mest grunnleggende skrivestøtteverktøyene for alle de tre samiske språkene.

Divvun-verktøyene for sørsamisk er et sett med helt nye hjelpemidler, og går inn som en del av en større satsning på å styrke sørsamisk språk. Grunnlaget for korrekturverktøyene kan og vil brukes på nytt i andre sammenhenger for å utvikle nye hjelpemidler. For nordsamisk finnes det allerede avansert automatisk analyse av tekst, språkopplæringsprogram og elektroniske ordbøker som bruker den samiske språkteknologien. Det finnes også hjelpemidler for oversettere. Grunnressursene for Divvun-verktøyene muliggjør tilsvarende verktøy for sørsamisk.

Divvun I og II har til nå vært prosjektbasert. Fra 2011 blir Divvun permanent finansiert av Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) underlagt Universitetet i Tromsø.

Divvun-verktøyene er gratis tilgjengelige på www.divvun.no.

3.3.3 *Kartlegging av bruk av samiske språk – språkundersøkelse*

I samiske tall forteller 2 – kommentert statistikk 2009 er det understreket at det ikke finnes statistikk for hvor mange familier og enkeltpersoner som bruker samisk som dagligspråk, eller hvor mange som mestrer språket. En slik mangel på statistikk gjør det vanskelig å utvikle en treffsikker språkpolitikk.

Kunnskapsutvikling og forskning om bruk av et eller flere av de samiske språkene vil kunne legge grunnlag for en mer planmessig innsats for de samiske språkene, basert på både lokale og samfunnsmessige behov. Sametinget vil derfor i samarbeid med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) og Kunnskapsdepar-

tementet (KD), gjennomføre en større kartlegging av bruken av samisk språk. Formålet med språkundersøkelsen er blant annet å få en oversikt over hvor mange som snakker hvert av de samiske språkene og hvilken status språket har hos den enkelte bruker. Undersøkelsen vil basere seg på både kvantitativ og kvalitativ metode. Arbeidet med denne undersøkelsen er i gang. Undersøkelsen er ventet å være ferdig innen utgangen av 2011.

3.3.4 *Nordisk språksamarbeid*

Sametinget har gjennom Samisk parlamentarisk råd igangsatt et felles nordisk språksamarbeid der målet er etablering av et nordisk samisk språksenter. Sametinget i Finland har ansvaret for å gjennomføre et forprosjekt som skal danne grunnlaget for etableringen. Forprosjektet har fått Interreg-finansiering fra alle tre landene, og det skal være gjennomført innen juli 2011.

3.3.5 *Østsamiske språk*

Sametinget har gitt innspill som omhandlet bevaring av østsamisk språk til arbeidet med arbeidsplanen som følger av Felleserklæringen underskrevet av de norske og russiske utenriksdepartementene i november 2010. Det ble foreslått tiltak til arbeidsplanen om etablering og utvikling av felles arenaer for urfolks kultur, som baserer seg på «Program for kultursamarbeidet mellom Kultur- og Kirke departement i Kongeriket Norge og Kulturministeriet i Den Russiske Føderasjon for perioden 2010–2012». Arbeidsplanen til felleserklæringen er under arbeid og ventes ferdigstilt innen kort tid. Den vil i første omgang virke for 2011 og 2012.

3.3.6 *Samiskspråklige møteplasser for barn og ungdom*

Sametinget, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) har etablert et samarbeid om utviklingen av samiskspråklige møteplasser for samiske barn og unge. Det tas sikte på å avholde en konferanse om emnet i 2011.

3.3.7 *Fremtidig organisering av nettsted for samisk ungdom*

Sametinget, Sametingets ungdomspolitiske utvalg, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kir-

kedepartementet (FAD) har avholdt et miniseminar om fremtidig organisering av nettsted for samisk ungdom. Samiske ungdomsorganisasjoner var invitert til dette seminaret og vil delta i den videre prosessen med å etablere et slikt nettsted.

3.4 Lese- og skrivehjelp

- Sametinget har hatt et møte med Finnmark fylkeskommunes seniorråd og drøftet aktuelle problemstillinger som de eldre i Finnmark er opptatt av. Det er også avholdt et møte med pensjonistforeningene og foreningene for tapt skolegang i Finnmark om lese- og skrivehjelp til samisktalende eldre. Møtene er et ledd i Sametingets arbeid for å synliggjøre at samiske eldre er en viktig ressurs for samfunnet. Innspillene og kontaktetableringen blir viktige for det videre arbeidet med utformingen av Sametingets eldrepolitikk.

Sametinget har vært i innledende møte med kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk i Finnmark, eldrerådene i kommunene og foreningene Uskav og Tapt skolegang om tiltak for eldre med tanke på lese- og skrivehjelp. Sametinget ønsker et samarbeid med de fem kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk i Finnmark om skrive- og lesehjelpen for eldre samer.

3.5 Terminologiarbeid

Sametinget gir daglig råd og veiledning om bruk av samiske ord, termer, institusjonsnavn og benevelser både internt i Sametinget og eksternt.

Sametinget er i gang med etablering av en ny og bedre ord- og termdatabank. Dette skal bli et lettere, mer omfattende og mer interessant søkeverktøy for alle som arbeider med samisk språk.

Sametinget har videreutviklet samarbeidsformer med Samisk språknemnd for å forbedre gjennomføringen av terminologiarbeidet. Samisk språknemnd er organisatorisk knyttet til Samisk parlamentarisk råd. Det er nemndas nordiske terminologigrupper som godkjenner de terminologilistene som Sametinget har utarbeidet.

Sametinget har utarbeidet oversikt over alle terminologilister som er utarbeidet. De fleste av disse listene finnes kun på nordsamisk og burde også oversettes til lule- og sørsamisk. Arbeidet med å finne oversettere fra nevnte samiske språkområder viser seg imidlertid å være vanskelig, da det er få språkarbeidere fra disse områdene.

Sametinget har ferdigstilt oversettelsen av terminologiliste fra Riksantikvarens kulturminnesø-

keprogram Askeladden fra norsk til nordsamisk. Det som gjenstår før den er ferdig er godkjenning fra nordisk terminologigruppe. Det er ønskelig fra Sametingets side at dette søkeprogrammet med tiden også kommer på sør- og lulesamisk, da det på denne måten er med på å styrke muligheten til bruk av vårt eget språk i nye arenaer.

Sametinget har gjennomført prosjekt med innsamling av sørsamiske samfunnsfagtermer som er utarbeidet på grunnlag av læremidler beregnet for 5.–7. trinn i grunnskolen.

Sametinget har også gjennomført prosjekt med utarbeidelse av nordsamisk terminologiliste i naturfag. Oversettelsen av boka «Arctic climate impact assessment» har vært grunndokumentet i dette arbeidet.

Sametinget har oversatt alle departementsnavn til nord- og sørsamisk og har påbegynt arbeidet med oversetting til lulesamisk.

3.6 Samiske stedsnavn

Sametinget har gitt tilrådinger i bruk av samiske stedsnavn til journalister, kommuner og andre som arbeider med samiske stedsnavn. Det har blitt gitt informasjon om vedtatte samiske skrivemåter på offisielle adresser, navn på tettsteder grender, kommunale veier, gater og lignende.

Sametinget har i 2010 gitt tilrådinger angående samiske navn blant annet til nasjonalparken Rago og Rohkunborri, og landskapsvernområdene i Njemenjáiku (Kvænangsbøtn) og Návétvuopmi (Navitdalen).

Statens kartverk har i 2010 i samarbeid med GeoForum arrangert fylkesvise kurs for kommuner om matrikkel- og stedsnavnloven. Sametinget har vært foredragsholder om samiske stedsnavn på disse kursene i Nordland, Troms og Finnmark.

Sametinget har i samarbeid med Statens kartverk arrangert kurs i bruk av Statens kartverks kartprogram SSRsak for samiske språksentre og for andre som holder på med stedsnavnprosjekter. Dette er et ledd i arbeidet med å få flere samiske stedsnavn på offisielle kartverk.

Sametinget har deltatt i paneldebatt om samiske stedsnavn i Tana kommune våren 2010.

Sametinget var til stede på samrådsmøte 2010 mellom Statens kartverk og Norsk Språkråds stedsnavntjeneste i Kristiansand i september. Her ble problemstillinger drøftet hva angår vedtak av stedsnavn i Norge, samt kommunikasjonen mellom Statens kartverk og stedsnavntjenesten.

Snåsa kommune har fra Kongen i statsråd fått stadfestet samisk navn på kommunen. Det heter nå Snåsa kommune/ Snåasen tjielte. Her har

Sametinget kommet med tilråding av det samiske navnet. Hamarøy kommune har sendt inn søknad til departementet om å få stadfestet det samiske navnet på kommunen. Sametinget har også her gitt tilråding om navnet. Sametinget har videre henvendt seg til Tysfjord kommune med spørsmål om hvorvidt kommunen har planer om å søke å få det samiske navnet stadfestet av Kongen i statsråd.

Sametinget har deltatt på en internasjonal konferanse om urfolksnavn, ICIPN 2010, arrangert av Samisk høgskole. Her ble det tatt opp saker spesielt om stedsnavn i urfolksområder over hele verden.

3.7 Tospråklighetstilskudd til kommuner

Mål for tilskuddsordningen:

- Befolkningen i forvaltningsområdet for samisk språk betjenes på samisk, både skriftlig og muntlig.
- Aktive kommuner i arbeidet for utvikling av samisk språk

Sametinget gjennomførte i 2009 evaluering av bruken av tospråklighetstilskuddet til kommuner og fylkeskommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Som en følge av evalueringen har Sametinget i 2010 utarbeidet forslag til nye tildelingskriterier for tospråklighetsmidlene. Forslag til nye beregningsregler og tildelingskriterier har vært ute på en høringsrunde høsten 2010. Sametinget har også i prosessen med utforming av nye tildelingskriterier gjennomført et seminar der kommuner og fylkeskommuner fikk komme med innspill til forslaget til nye tildelingskriterier. Innspillene vil behandles av Sametingsrådet i januar og de nye tildelingskriteriene vil vedtas av Sametinget plenum i mars 2011.

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 40 671 000 til tospråklighet i kommunene. I forvaltningsområdet for samisk språk omfatter per 31.12.2010 ni kommuner.

Kommunene skal innen 1.8.2011 rapportere om bruken av tilskuddet for 2010.

For 2009 rapporterer kommunene at tospråklighetsmidlene er brukt til blant annet direkte tjenesteyting, opplæring av ansatte, oversetting, skilting og visuell synliggjøring av samisk språk. Sametinget ser gjennom rapporteringen fra kommunene og fylkeskommunene at det er ulike utfordringer og problemstillinger for forvaltningskommunene og fylkeskommunene. Kommunene har forskjellige behov og bruker midlene på forskjellige måter. I noen kommuner er det en høy

frekvens for betjening på samisk til befolkningen. Samtidig er det for andre kommuner nødvendig å bygge opp en samiskspråklig kompetanse blant befolkningen og ansatte for å få en etterspørsel for å betjene på samisk.

Sametinget har i 2010 avholdt møter med enkelte kommuner som er i forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget har også avholdt møter med kommuner som har ønsket mer informasjon om hva det innebærer å være innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

3.8 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner

Mål for tilskuddsordningen:

- Det offentlige skal i forvaltningsområdet for samisk språk betjene befolkningen på samisk, både skriftlig og muntlig.
- I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 5 100 000 til tospråklighet i de 4 fylkeskommunene som har kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

For 2009 rapporterer fylkeskommunene at tospråklighetsmidlene er brukt til blant annet direkte tjenesteyting, oversetting, skilting og visuell synliggjøring av samisk språk. Sametinget ser gjennom rapporteringen fra kommunene og fylkeskommunene at det er ulike utfordringer og problemstillinger for forvaltningskommunene og fylkeskommunene.

3.9 Samiske språksentre

Mål for tilskuddsordningen:

- Samisk språk høres og synes i språksenterets virkeområde

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 5 500 000 til 10 samiske språksentre. Sametinget ga i 2010 driftsstøtte til disse ti språksentrene.

Sametinget har i 2010 avholdt møter med flere språkmiljø som har ønsket mer informasjon om etablering av språksenter, og Sametinget deltar på årlige språksentertreff. Sametinget har hatt innledende møter med Aajege samiske språksenter på Røros om etablering av et forum/nettverk for sørsamisk språkarbeid. Sametinget ser det som svært positivt at Aajege har tatt et slikt initiativ og ser det som svært viktig at det opprettes flere arenaer hvor det sørsamiske språket brukes, utvikles og styrkes. Sametinget vil fortsette dialog med språksentret for en slik etablering.

Språksentre skal innen 1.8.2011 rapportere om bruken av tilskuddet for 2010

For 2009 rapporterer språksentre at de jobber for å fremme og styrke samisk språk i henhold til Sametingets målsetninger for tilskuddet.

Sametinget ser gjennom rapporteringen at det er ulike utfordringer og problemstillinger for språksentrene. Språksentrene har forskjellige behov og bruker midlene på forskjellige måter. Sentrene jobber målrettet og har ulike aktiviteter hvor fokuset er både læring og praktisering av samisk.

Samtidig finnes det områder hvor sentrene må arbeide mer for å revitalisere språket og motivere befolkningen til å lære språket.

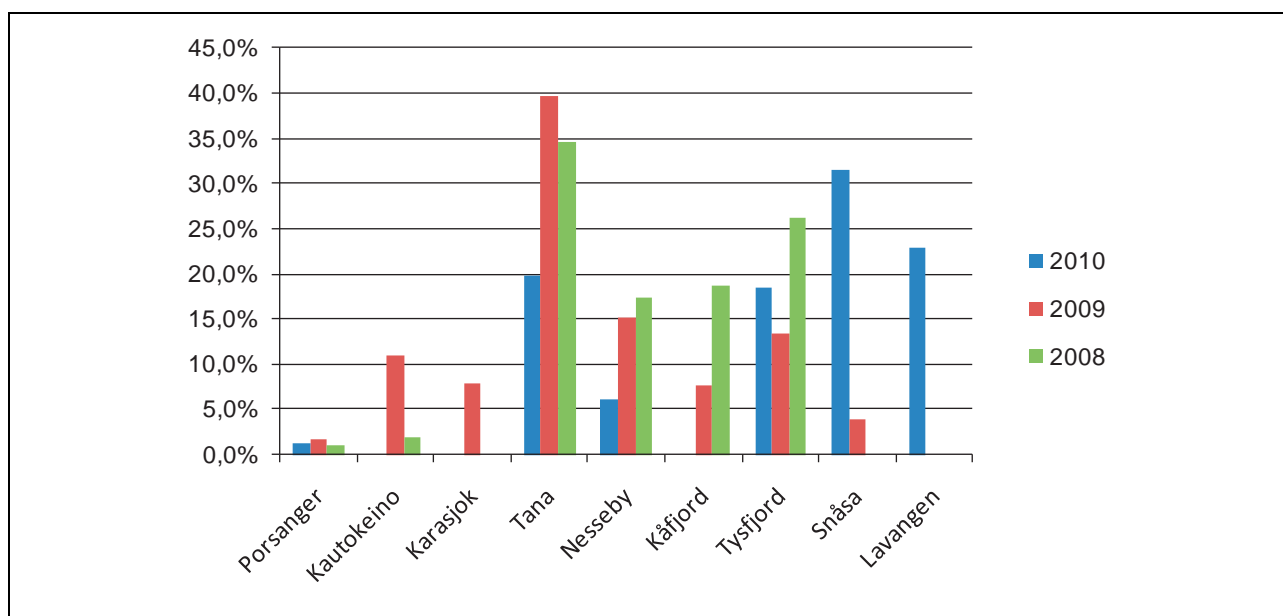
3.10 Språkprosjekter

For 2010 var det satt av kr 2 450 000 til språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, og kr 4 160 000 til språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet.

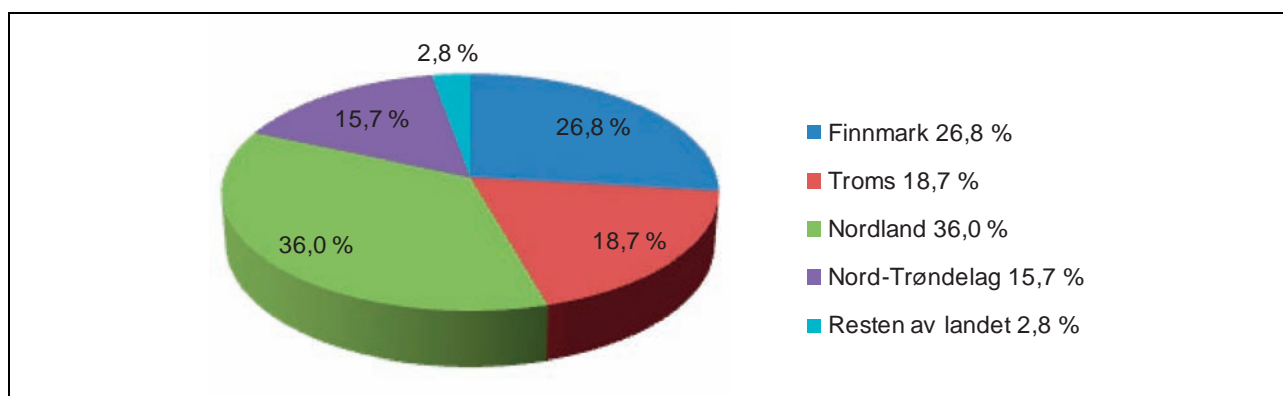
Til sammen utgjorde dette 52 søknader hvor det ble søkt om kr 13 697 744. 41 søkere fikk tilskudd til prosjekter på til sammen kr 6 698 500.

4 Kultur

Sametingets hovedmål innenfor samisk kultur er å få et levende og allsidig samisk kunst- og kulturliv. Levedyktige og aktive samiske møteplasser, kulturinstitusjoner og museer bidrar til levende lokal-

Figur 1.3 Kommunevis fordeling av innvilgede prosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, 2008–2010.

Figur 1.4 Fylkesvis fordeling av innvilgede prosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk i 2010.

samfunn der folk vil bo. Vi vil at den samiske kulturen skal verdsettes i lokalsamfunnene. Vi ser betydningen av et mangfold av samiske kunstneriske og kulturelle uttrykk, idrettsaktiviteter, kulturaktiviteter for barn og unge og et godt bibliotektilbud.

For å nå disse målene, samarbeider vi med en rekke aktører som samiske organisasjoner, institusjoner, sentrale myndigheter og enkeltpersoner. Vi gir tilskudd til drift av samiske museer, kulturorganisasjoner, bokbusser, tegneserier, litteratur, musikk, barn og unge og samiske kunstnere.

4.1 Samarbeid med ulike aktører

Sametinget har behov for dialog med sentrale og lokale myndigheter og andre aktører i arbeidet for å bevare og styrke samisk kultur.

Sametinget har halvårige administrative kontaktmøter med Kulturdepartementet, der budsjett og andre aktuelle saker tas opp til drøfting. Eksempler på saker som er drøftet i 2010 er spillemidler, samisk medietilbud, samisk film, omorganisering av ABM-utvikling, byggesaker og handlingsplanen for kultursamarbeid i nordområdene.

Sametinget avholder jevnlige kontaktmøter med samiske kulturinstitusjoner og -organisasjoner som får tilskudd over Sametingets budsjett. Møtene er arena for gjensidig orientering og faglige drøftinger.

4.2 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner

Sametinget møter jevnlig de samiske kulturhusene for å drøfte saker tilknyttet oppfølging av institusjonsmeldingen og andre aktuelle saker. Samiske kulturhus er viktige for synliggjøring av samisk kulturliv og fungerer som arenaer for utvikling av samisk kultur.

Sametinget har hatt møte med Várdobáiki samisk senter der oppfølging av institusjonsmeldinga var tema. I institusjonsmeldinga foreslås det at flere institusjoner får en felles driftsorganisasjon tilknyttet Várdobáiki. Várdobáiki uttrykte at de stiller seg bak forslagene i institusjonsmeldinga. Gállogieddi er tilknyttet Várdobáiki fra 1.1.2010. Det er tatt initiativ til at Várdobáiki omorganiseres fra privat andelslag til et selskap med tyngdepunkt i offentlig eierskap. Det er videre tatt initiativ til samarbeid mellom Márkomeannu, Beaveálgu og Várdobáiki om administrative oppgaver.

Sametinget har hatt møte med Sijti Jarnge. På møtet la styret frem forslag til nye vedtekter for

stiftelsen. De nye vedtektene vil i større grad synliggjøre forbindelsen mellom stiftelsen og det offentliges rolle som bevilgende myndighet. Både Sametinget og Nordland fylkeskommune er tilgodesett styreplass i forslaget til nye vedtekter.

Sametinget har møtt med de to selskapene, Álttá Siida AS og Álttá Sámi giellaguovddaš AS. Sametinget tok initiativ til møtet for å følge opp bevilgningen de to selskapene har fått, og for å se på muligheten for å slå sammen selskapene. Selskapene orienterte om at de har holdt to fellesmøter, hvor de har diskutert om en sammenslåing vil robustgjøre selskapene, og de orienterte om aktivitetene i selskapene. De har ikke konkludert med noe ennå, men de ønsker en robustgjøring med lokal forandring. Fra Sametingsrådets side ble det poengtert at institusjonsmeldingen legger en del føringer, men det viktigste er at de finner en organiseringsform som er hensiktsmessig for dem begge.

Det pågår konsultasjoner mellom Sametinget og Kulturdepartementet om husleiefinansiering. Sametinget har i Sametingsrådets melding om samisk institusjonsutvikling stilt seg positiv til husleiefinansiering som finansieringsordning, under forutsetning av at det etableres reelle konsultasjoner. Sametinget har forventninger om at konsultasjonene om husleiefinansiering vil avklare roller og ansvar mellom Sametinget og departementet.

Sametingets interesser når det gjelder finansieringsordningen med husleiefinansiering for samiske institusjonsbygg er at det er Sametingets egne prioriteringer for realisering av nye samiske institusjonsbygg som blir fulgt opp. Det konsulteres med Sametinget om rammene for innhold, omfang og økonomi for det enkelte prosjekt etter nærmere behovsvurdering og byggeprogram, og at realiseringen av nye institusjonsbygg i henhold til Sametingets prioriteringsliste skjer innenfor forutsigbare rammer.

Sametingets tilskudd til kulturinstitusjoner generer mange arbeidsplasser i de samiske områdene. Dette er ofte høykompetansearbeidsplasser. Kulturbaserte næringer er ofte lokalt rotfestet og spiller en viktig rolle i lokal- og regional utvikling. Sametingets tilskuddsordninger utgjør en viktig forutsetning for å gjøre det økonomisk mulig å utøve den samiske kulturen. Sametingets tilskudd til kulturinstitusjoner bidrar også til å skape en større bevissthet rundt bevaring, utvikling og formidling av samisk kultur. Offentlige virkemidler som støtter opp om samisk kulturutøvelse er med på å gi anerkjennelse og motivasjon til utvikling av samisk kultur.

4.2.1 Tilskudd til samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske kulturhus som synliggjør samisk kulturliv og fungerer som arenaer for utvikling av samisk kultur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 9 238 000 til 14 samiske kulturhus. De samiske kulturhusene som får bevilgning over Sametingets budsjett er lokalisert til kommuner på norsk side av Sápmi og i Oslo.

Kulturhusene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. Sametinget har i 2010 erfart at enkelte samiske kulturhus ikke rapporterer innen fristene som er satt i budsjettet. Det er igangsatt strengere krav til alle som får direktetilskudd over Sametingets budsjett om å oppfylle kriteriene satt i budsjettet.

For 2010 rapporterer de samiske kulturhusene at de er viktige bidrag til synliggjøring av samisk kulturliv og at de fungerer som arenaer for utvikling av samisk kultur.

4.3 Samiske festivaler

De samiske festivalene er viktige for å synliggjøre, formidle og utvikle samisk kultur og urfolksskultur. Sametinget har jevnlig møter med de samiske festivalene for gjensidig orientering og drøfting av aktuelle saker. Sametinget har hatt møte med Márkomeannu. På møtet uttrykte Márkomeannu at de var positive til tiltakene i institusjonsmeldinga som gjelder dem. De understreket også viktigheten med å få en produsentstilling til festivalen.

Sametinget har hatt møte med Riddu Riddu-festivalen. Hensikten med møtet var å bli orientert om Riddu Riddu sin fremtidige satsing som knutepunktfestival. De orienterte om festivalens historie, og festivalens betydning for samisk kultur og andre urfolks kulturer både regionalt og internasjonalt. De orienterte også om deres økonomiske status og betydning av forutsigbare økonomiske rammer.

Musikkfestivalen i Kautokeino vil søke Kulturdepartementet om knutepunktfestivalstatus. Knutepunktstatus tilsier et økonomisk spleiselag mellom stat, fylkeskommune og vertskommune. Sametinget utsetter sitt krav vedrørende festivalens omorganisering i henhold til melding om samisk institusjonsutvikling inntil Musikkfestivalen i Kautokeino har fått avklart søknaden om knutepunktstatus.

4.3.1 Tilskudd til samiske festivaler

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur og urfolksskultur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 951 000 til samiske festivaler. De samiske festivalene som får bevilgning over Sametingets budsjett er lokalisert til kommunene, Evenes, Kåfjord, Kautokeino og Karasjok.

Arrangørene av festivalene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

Sametinget har i 2010 erfart at enkelte samiske festivaler ikke rapporterer innen fristene som er satt i budsjettet. Det er igangsatt strengere krav til alle som får direktetilskudd over Sametingets budsjett om å oppfylle kriteriene satt i budsjettet.

For 2010 rapporterer de samiske festivalene at de er viktige møteplasser som både synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur og urfolksskultur.

4.4 Samisk idrett

Sametinget har i 2010 innlemmet reinkappkjørerforbundet, Sámi Heargevuodjin-Lihttu (SHL), i ordningen med direkte drifts- og aktivitetsstøtte. Dette innebærer at det er tre idrettsorganisasjoner som mottar direkte støtte fra Sametinget. I tillegg til SHL er dette Sámiid valáštallanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N) og Sámi spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL).

Sametinget mottar årlig spillemidler fra Kulturdepartementet. Formålet med tilskuddet er å støtte opprettholdelse og videreutvikling av de særegne samiske idrettsaktivitetene som er en del av tradisjonell samisk kultur. Tilskuddet skal primært benyttes til aktiviteter rettet mot barn og ungdom. Sametinget har på grunnlag av dette tildelt spillemidlene for 2010 i sin helhet til SVL-N. SVL-N har brukt midlene til å legge til rette for utvikling av samisk idrett for barn og unge, med spesiell vekt på å fremme reinkappkjøring og laskostasting.

Sametinget har lagt vekt på å ha en nær dialog med de samiske idrettsorganisasjonene, og også med andre aktører som organiserer idrett på lokalt, regionalt eller nasjonalt nivå.

Samisk ungdom inviteres annet hvert år som gjestedeltakere i Arctic Winter Games (AWG). I 2010 ble AWG avviklet i Grande Prairie i Canada, og den samiske delegasjonen bestod av til sammen 34 aktive idretts- og kulturutøvere fra

både norsk, svensk og finsk side av Sápmi. Sentrale verdier i AWG er blant annet ivaretagelse av kultur og kulturforståelse, vennskap og respekt for seg selv og andre. Disse verdiene får ungdommene oppleve gjennom deltakelse i idretts- og kulturarrangement sammen med ungdom fra andre land og andre kulturer, og får dermed med seg en viktig ballast som fremtidige samfunnsbyggere.

Som et ledd i å motivere samisk ungdom til satsing på idrett har Sametinget i 2010 tildelt to stipend á kr 50 000 til to unge idrettsutøvere. Idrettsstipendene for 2010 ble tildelt reinkappkjører Elle Risten Sara og friidrettsutøver Henning Holti.

4.4.1 Tilskudd til samisk idrett

Mål for tilskuddsordningen:

- Idrettsaktiviteten som organiseres av Sámiid Valáštallanlihttu/Samenes idrettsforbund (SVL), Sámi Spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL) og Sámi Heargevuoddjin-lihttu/Saami Reendeer-Race Federation fungerer som arenaer for fysisk aktivitet og samhold mellom samiske barn og unge, og er identitets- og samholdende.

I 2010 var det i avsatt kr 2 416 000 til drifts- og aktivitetsstøtte til de samiske idrettsorganisasjonene Sámiid valáštallanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N), Sámi spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL) og Sámi Heargevuoddjin-lihttu/Saami Reindeer-Race Federation (SHL). I tillegg til dette fikk Sametinget tildelt kr 600 000 i spillemidler fra Kulturdepartementet. Disse midlene ble i sin helhet ble tildelt Sámiid valáštallanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N).

SVL-N, SSL og SHL skal innen 1.8.2011 rapportere om bruken av drifts- og aktivitetsstilskuddet for 2010. SVL-N skal innen 20.01.2011 rapportere om bruken av spillemidlene for 2010.

For 2009 rapporterer de samiske idrettsorganisasjonene at de gir et identitetsbyggende fritidstilbud i mange samiske områder, spesielt for unge samer. Idrettsorganisasjonene understreker videre at samisk idrett er en viktig kulturformidler på tvers av landegrensene.

4.5 Samiske teatre

Samiske teatre er viktige som arenaer for kulturopplevelse og kulturformidling, og for bruk og synliggjøring av samisk språk. Sametinget overtok fra 1.7.2010 Kulturdepartementets eierandel

(aksjer) i Beavvváš Sámi Našunálateáhter. Teateret har over flere år hatt en negativ budsjettmessig utvikling sammenlignet med andre nasjonale og regionale teatre. Beavvváš har lenge arbeidet for å få et eget teaterbygg lokalisert i Kautokeino. Sametingsrådet har hatt flere møter i arbeidet med å bidra til å nå teaterets målsetninger. Sametinget er i konsultasjoner med Kulturdepartementet om husleiefinansieringsordningen. Sametinget har ikke kunnet garantere for nybygg til Beavvváš Sámi Našunálateáhter før man er enige om vilkårene for denne ordningen.

Sametinget inviterte Beavvváš Sámi Našunálateáhter med på møte med statssekretær Jaffery Fjell i Kulturdepartementet for å drøfte teaterets økonomiske situasjon og utfordringer, og behovet for nytt teaterbygg. Teateret har også vært tema på administrative møter med Kulturdepartementet.

Årjelhsaemien Teatere vedtok på årsmøtet 2009 omorganisering til offentlig stiftelse i løpet av 2010. Sametingsrådet har hatt møte med styreleder om den pågående prosessen.

4.5.1 Tilskudd til samisk teater

Mål for tilskuddsordningen:

- De etablerte samiske teatrene fungerer som arenaer for kulturopplevelse og -formidling, og bruk og synliggjøring av samisk språk.

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 17 197 000 til samiske teatre. Teatrene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. For 2010 rapporterer de samiske teatrene at de utgjør viktige arenaer for kulturopplevelse og kulturformidling, og for bruk og synliggjøring av samisk språk.

4.6 Samiske publikasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Et mangfold av samiske publikasjoner som skriftlig arena for alle tre samiske skriftspråk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 036 000 til samiske publikasjoner. I 2010 var det to nye publikasjoner som fikk direkte tilskudd over Sametingets budsjett, «Sámis» og «Daerpies Dierie/Sørsamisk kirkeblad».

4.7 Bokbuss

I september 2010 hadde Sametinget møte med de samiske bokbussene som får driftstilskudd fra

Sametinget. Hver av representantene fra bokbussene hadde presentasjon av deres bokbuss virksomhet og utfordringer. Sametinget orienterte om Sametingets budsjettprosess.

4.7.1 Tilskudd til bokbusser

Mål for tilskuddsordningen:

- Et lett tilgjengelig bibliotektilbud til samiske brukere og andre

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 6 374 000 til samiske bokbusser.

4.8 Investeringsstøtte til samiske bokbusser

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvide det samiske bokbuss-tilbudet

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 000 000 til samiske bokbusser. Det ble bevilget kr 2 000 000. Det kom inn søknader for kr 3 697 000. Sør-Trøndelag fylkesbibliotek er bevilget kr 1 760 000 til investering av ny bokbuss. Kautokeino kommune er bevilget kr 200 000 til investering av ny bokbuss.

4.9 Samiske museer

De samiske museene har ikke fått den økonomiske uttellingen av museumsreformen som var forespeilet. Statsbudsjettet for 2010 ga ikke rom for et økonomisk løft for de samiske museene. Dette skaper stor frustrasjon blant museene. Sametingsrådet har hatt flere møter som en følge av dette.

Som en oppfølging av Sametingets delutredning om samisk museumsvirksomhet i Nordre Nordland og Troms, har Árran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter blitt bevilget kr 600 000 over revidert budsjett 2010 til etablering av museumsvirksomhet i pitesamisk område. Várdobáiki samiske senter har også over revidert budsjett 2010 blitt bevilget kr 600 000 til etablering av museumsvirksomhet ved Várdobáiki samiske senter. Ája samiske senter har igangsatt arbeidet med oppbygginga av eget museum og med basisutstillinga. Museet overtar egne lokaler 01.01.11 ved Senter for nordlige folk i Manndalen.

Det er igangsatt en prosess for at fylkeskommunene i Troms og Nordland skal bidra med driftsmidler til museumsenhetene, slik det er for

de samiske museene i Finnmark, men uten at det har gitt resultater så langt.

Stiftelsen Tana og Varanger museumssiida er etablert. Stiftelsen er et driftsselskap for museene Varanger Samiske Museum, Tana Museum, Saviomuseet og Østsamisk museum/Ávv skoltesamisk museum. Sistnevnte museumsåpning av museumsbygg med basisutstilling kan ikke åpnes før tidligst sommeren 2011. Dette er på grunn av utfordringer i forbindelse med ferdigstillingen av bygget, og for lave kostnadsberegninger ved oppføringa av basisutstillinga. Sametinget har bevilget ytterligere kr 300 000 til disse ekstrakostnadene for basisutstillinga.

Statsbygg har etter Sametingets anmodning påbegynt planleggingen av et nybygg til samisk kunstmuseum samt nødvendig renovering og ombygging av eksisterende anlegg ved Sámi Vuorká-Dávvirat.

Alta-Kautokeino-saken er sentral i samisk historie. Det har ikke vært gjennomført en planmessig dokumentasjon av saken. RiddoDuottarMuseat har påbegynt et forprosjekt om etablering av et dokumentasjonssenter.

Saemien Sijte er i gang med prosjektering av nytt museumsbygg på Horjemtangen i Snåsa. Bygget beregnes ferdig i 2013. Utfordringen for Saemien Sijte blir de økte driftsutgifter som følge av den økte aktiviteten.

Katalogiseringsverktøyet Primus er et system for forvaltning av museumssamlinger som håndterer ulike museumsobjekter i samme system. Verktøyet brukes av mange museer. Utfordringen for de samiske museene er at Primus ikke håndterer samiske tegn. Sametinget, ABM-utvikling og KulturIT har opprettet en arbeidsgruppe som skal arbeide for å få nordsamisk tegnsatt inn i Primus. RiddoDuottarMuseat har fått ansvaret for den praktiske framdrifta i prosjektet.

Det er igangsatt en prosess mellom Norsk Folkemuseum og Sametinget vedrørende mulighetene for tilbakeføring av samisk museumsmateriale til ett eller flere samiske museer. Bakgrunnen for den igangsatte prosessen er folkemuseets styrevedtak vedrørende tilbakeføring. Det er opprettet en arbeidsgruppe som skal arbeide videre med problemstillingen. Gruppen består av representanter fra Sametinget, Norsk Folkemuseum og Samisk museumslag.

Sametinget har i samarbeid med Finnmark fylkeskommune fått utarbeidet en behovsanalyse for alle museene i Finnmark. Rapporten påpeker en del utfordringer og behov for de samiske museene. Sametinget vil i 2011 utarbeide en tilsvarende behovsanalyse for de øvrige samiske museene.

Hensikten er å få oversikt over behov og utfordringer ved alle de samiske museene. Sametinget vil bruke dette grunnlagsmaterialet for det videre museumsarbeidet.

ABM-utvikling, direktoratet for arkiv, bibliotek og museum skal legges under Norsk kulturråd fra 01.01.11. Sametingsrådet har bedt om en redegjørelse om hvordan samiske interesser vil bli ivare tatt i denne omorganiseringen. Det er planlagt møte med Norsk kulturråd om dette på nyåret 2011.

4.9.1 Tilskudd til museer

Mål for tilskuddsordningen:

- De samiske museene bevarer, forvalter og formidler samisk kulturhistorie i lokalsamfunnene

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 21 279 000 til samiske museer.

Museene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. Sametinget har i 2010 bevilget kr 21 279 000 til de samiske museene. De samiske museene som faller inn under denne ordningen er RiddoDuottarMuseat, Tana og Varanger museumssiida, Senter for nordlige folk, Várdobáiki museum, Árran lulesamiske senter og Saemien Sijte. De samiske museene rapporterer om bruk av virkemidlene til museumsarbeid, men også til aktiviteter som er med på å støtte de samiske lokalsamfunnene innenfor områder som kultur, dokumentasjon av lokal kulturhistorie og tiltak som er med på å fremme samisk språk. Dette er i tråd med Sametingets intensjon om de samiske museene som viktige samfunnsaktører.

4.10 Oppfølging av UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven

Statens senter for arkiv, bibliotek og museum har fått i oppdrag av Kulturdepartementet å utarbeide en oversikt over implementeringen av konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven og har i denne forbindelse henvendt seg til Sametinget for samarbeid. Det er opprettet en referansegruppe som skal følge arbeidet. RiddoDuottarMuseat er representert i referansegruppen. Sametinget har levert sitt innspill til ABM-utvikling om oppfølging av konvensjonen høsten 2010.

Innspillet tok for seg definisjonen av samisk immateriell kulturarv, kulturuttrykk som defineres som samisk immateriell kulturarv, miljøer

som representerer den immaterielle kulturarven, ivaretagelse og videreføring av den samiske immaterielle kulturarven, samt det rettslige grunnlaget for samisk immateriell kulturarv.

4.11 Litteratur

Innkjøpsordningen for samisk skjønnlitteratur og musikk/joik skal igangsettes fra 2011. Sametinget har vedtatt at innkjøpsordningene for samisk skjønnlitteratur og musikk/joik igangsettes som en prøveordning på tre år. Arbeidet med retningslinjer for ordningene skal sendes på høring til berørte parter, der det blant annet vil fremgå at forlagene sender inn forslag til bøker og musikk som bør vurderes i ordningen.

4.11.1 Tilskudd til litteratur

Mål for tilskuddsordningen:

Øke antall utgivelser av samisk litteratur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 586 000 til litteratur. Det ble bevilget kr 2 482 000 til 14 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Det ble til sammen søkt for prosjekter for kr 14 097 000.

4.12 Kunstneravtalen

Sametinget og Sámi Dáiddárráddi/Samisk kunstnerråd (SDR) inngikk i 2004 en samarbeidsavtale som innebærer at partene fører årlige forhandlinger om rammen for en Samisk kunstneravtale. I oktober 2010 ble partene enige om at rammen for kunstneravtalen for 2011 skal være på kr 5 915 000. Dette tilsvarer en økning på kr 400 000 i forhold til kunstneravtalen i 2010.

4.12.1 Forhandlinger om samisk kunstneravtale

Budsjett kr 5 515 000.

I henhold til Hovedavtalen for kunstneravtale av 19. august 2004, gjennomførte Sametinget og Samisk kunstnerråd forhandlinger og kom frem til kunstneravtale gjeldende for 2010. Partene ble enige om en økonomisk ramme for bevilgningene over Sametingets budsjett til kunstneravtalen 2010 på kr 5 515 000. Dette var en økning på kr 365 000 i forhold til vedtatt kunstneravtale for 2009.

Avtalen omfatter følgende tiltak:

- kunstfond kr 700 000
- stipend til samiske kunstnere kr 2 200 000
- driftsstøtte til samiske kunstnerorganisasjoner og Samisk kunstnerråd kr 1 920 000

- innkjøpsordning for samisk billedkunst og dáiddaduodji kr 370 000
- faglig veiledning kr 275 000
- visningsvederlag kr 50 000

Samisk kunstnerråd forvalter avsetningene i avtalen med unntak av innkjøpsordningen for billedkunst og dáiddaduodji, som forvaltes av RidduDuottarMuseat.

4.13 Samisk film

Internasjonalt samisk filmsenter (ISF) skal ha sitt virke for samisk film i Norge, Sverige og Finland.

Sametinget jobber med å sikre fast finansiering av driften av ISF og har hatt kontakt med Kultur og utenriksdepartementet om saken, Utfordringen er å sikre fast driftstilskudd også over landegrensene. Sametinget har derfor løftet saken til styret i Samisk parlamentarisk råd (SPR). Som følge av dette har SPR avholdt et styreseminar om samisk film, herunder etablering av internasjonalt samisk filmsenter.

4.14 Musikk

Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Karasjok kommune har finansiert forprosjektet for etablering av et etnomusikksenter i Karasjok. Prosjektet er igangsatt i februar 2010 og forventes avsluttet februar/mars 2011.

4.14.1 Tilskudd til musikkutgivelser

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall tiltak innen samiske musikkuttrykk
- Sikre tilgangen på samisk musikk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 900 000 til musikkutgivelser. Det ble bevilget kr 1 900 000. Det ble til sammen søkt for prosjekter for kr 3 840 560.

4.15 Medietilbud

Sametinget har tidligere signalisert at vi ønsket en differensiering mellom de samiske skriftspråkene, slik at reglene for pressestøtte til samiske aviser burde endres. Dette standpunktet har Sametinget gått bort fra, men mener fortsatt at det må skje en styrking og utvikling av medietilbudet på lule- og sørsamisk. Det må avsettes midler til dette, men midlene må holdes adskilt fra de ordinære midlene som tildeles samisk presse.

I lulesamisk område har det pågått et prosjekt «Nuoraj-tv», som legger ut film på YouTube, laget på lulesamisk av lulesamisk ungdom. Prosjektet har vist seg å være svært vellykket, og bidrar til synliggjøring av lulesamisk språk, særlig blant unge. Prosjektet er støttet av Sametinget, Nordland fylkeskommune og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD). Prosjektet er søkt videreført også i 2011, og tenkes også å utvides til sørsamisk område.

Sametinget mener at slike prosjekter er verdifulle når det gjelder bruk og synliggjøring av samisk språk, særlig på lule- og sørsamisk som anses som truede samiske språk. Innovative prosjekter som «Nuoraj-tv» bør videreføres og brukes som eksempel til etterfølgelse. Det er viktig å støtte opp om unge samiske mediefolk med tanke på både videreføring og rekruttering. Økte tilbud til barn og unge på lule- og sørsamisk er viktig for språkernes status og synlighet i samfunnet.

I rapporten «Samiske tall forteller 3» kommer det fram at samer bosatt utenfor Finnmark er mindre aktive brukere av samiske medier enn samer i Finnmark. Dette har sannsynligvis sammenheng med at størstedelen av medietilbudet er på nordsamisk. Dermed har nordsamisktalende et klart sterkere medietilbud enn den øvrige samiske befolkningen.

Sametinget har oppnevnt Samisk programråd for perioden 2010–2013. Oppgavene til Samisk programråd er å vurdere og evaluere programtilbudene til NRK Sápmi. I tillegg kan programrådet behandle klager fra publikum som angår programtilbudet og sendte program. Lederen i Samisk programråd er også medlem av Kringkastingsrådet.

4.16 Samiske kirkesaker

Sametinget behandlet i 2010 Den norske kirkes Strategiplan for samisk kirkeliv. Sametinget er tilfreds med at kirken gjennom denne planen har tatt et ansvar for en positiv utvikling av samisk kirkeliv og samisk språk, og at dette skjer på grunnlag av samenes eget initiativ, engasjement og deltagelse.

Sametinget har i 2010 oppnevnt nytt medlem og varamedlem til Samisk kirkeråd fram til april 2012. Sametinget er opptatt av et nært samarbeid og en nær dialog med Samisk kirkeråd, og tar sikte på å få på plass en avtale om faste årlige møter mellom Sametinget og Samisk kirkeråd.

4.17 Evaluering av Sametingets tilskudd til kulturutvikling

På oppdrag av Sametinget har Norut Alta utført en evaluering av Sametingets tilskudd til kulturutvikling for perioden 2006–2008. Evalueringen ser på bruken av virkemidlene, og hvordan søkere til tilskuddsordningen vurderer Sametingets service i forbindelse med veiledning og saksbehandling. Evalueringen har vist at midlene har gått til en rekke ulike tiltak som har skapt bredt engasjement innen samisk kulturliv. De fleste prosjektene det søkes om ville ikke blitt gjennomført uten Sametingets virkemidler.

4.18 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Nye medlemmer til Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) er oppnevnt for perioden 2010–2011. SUPU har i 2010 hatt 6 møter, hvorav 3 som telefonmøter.

SUPU har avholdt informasjonstreff for samisk ungdom i Karasjok, hatt møte med statssekretær Raimo Valle, og hatt møte og løpende dialog med Barneombudet. I Kautokeino møtte SUPU urfolksungdom og unge afroetterkommere fra Bolivia og Nicaragua. I Karasjok møtte de ungdomspolitikere fra Nederland som besøkte Sametinget.

SUPU har videre deltatt i referansegruppa for motorferdsel i utmark i Finnmark og i referansegruppe for Sametingets nye internettside. Utvalget har i 2010 holdt innlegg på oppstartsmøte om barmarkskjøring i Finnmark og på Samisk kirkeråds konferanse om konfirmasjon.

Utvalget har videre deltatt på ulike konferanser og seminarer.

SUPU har gitt innspill til nye tiltak i Regjeringens handlingsplan for samiske språk. De har arbeidet mot nedleggelse av nettstedet Infonuorra Sápmi og de deltok aktivt på et miniseminar om samisk ungdomsinformasjon på internett. Miniseminalet var arrangert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) og Sametinget og tok opp hvordan det offentlige kan sørge for at samisk ungdom får viktig informasjon på sitt språk. Videre har SUPU engasjert seg i ulike samiske opplærings-/utdanningsspørsmål, for taletid for samisk ungdom på Sametinget, og for å senke aldersgrensen for innskriving i Sametingets valgmanntall.

Regjeringen oppnevnte i 2010 et offentlig utvalg som skal utrede unges makt og deltakelse.

SUPU uttrykte i forkant av oppnevningen i brev til statsråd Audun Lysbakken forventninger om at statsråden vil inkludere samisk ungdom og deres situasjon i utvalgets arbeid, og tilbød seg å bidra med innspill til utvalget. Statsråd Lysbakken svarte at han vil viderefremme SUPUs ønsker. SUPU vil følge opp dette arbeidet.

4.19 Andre søkerbaserte tilskudd til kultur

4.19.1 Kulturtiltak for barn og unge

Mål for tilskuddsordningen:

- Varierte kulturaktiviteter for barn og unge

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 900 000 til kulturtiltak for barn og unge. Det ble bevilget kr 2 093 000. Det ble til sammen søkt for prosjekter for kr 6 377 040.

Av 56 søknader ble 31 søknader bevilget støtte. 11 søknader ble ikke tatt opp til realitetsbehandling, de fleste på grunn av at midlene var brukt opp.

4.19.2 Andre kulturtiltak

Mål for tilskuddsordningen:

- Mangfold av samiske kulturelle aktiviteter

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 693 000 til andre kulturtiltak. Det ble bevilget kr 3 598 400. Det ble til sammen søkt prosjekter for kr 12 041 108. Refordelte tilbaketrekninger var kr 1 279 400.

Det kom inn totalt 173 søknader, og av disse fikk 58 søkere bevilget tilskudd. 57 søknader ble ikke tatt opp til realitetsbehandling, de fleste grunnet at midlene var brukt opp. Midlene som var satt av til andre kulturtiltak ble brukt opp allerede tidlig på året.

4.19.3 Samiskspråklige tegneserier

Mål for tilskuddsordningen:

- Utgivelser av samiskspråklige tegneserier

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 460 000 til samiskspråklige tegneserier. Det kom 1 søknad om tilskudd som ble innvilget som omsøkt på kr 300 000.

4.19.4 Samiske forlag

Mål for tilskuddsordningen:

- Aktive samiske forlag

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 750 000 til samiske forlag. Det ble bevilget kr 2 930 750. Det kom inn 6 søknader på totalt kr 5 156 700. Hele budsjettet avsatt til samiske forlag fordeles til forlagene som basistilskudd, aktivitetstilskudd og tilskudd til markedsføring og distribusjon. Klagebehandling gjorde at budsjettet hadde et overforbruk.

4.19.5 Samiske møteplasser

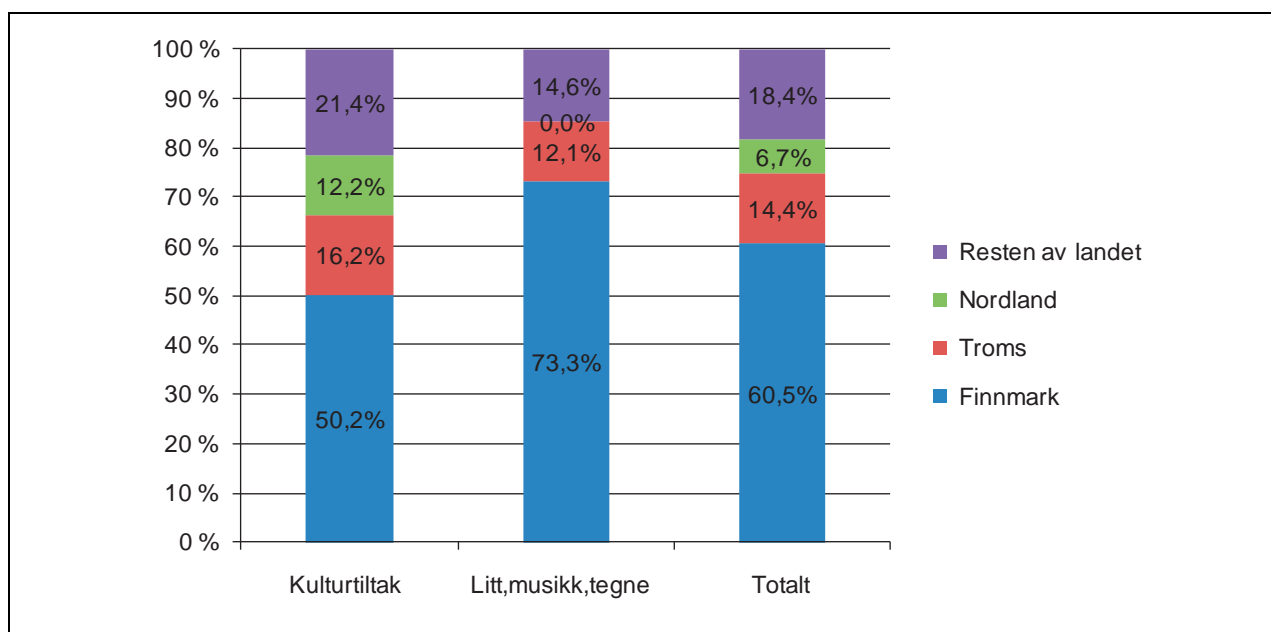
Mål for tilskuddsordningen:

- Møteplasser som fungerer som arenaer for formidling og utvikling av samisk språk og kultur

I budsjettet for 2010 var det bevilget kr 950 000 til samiske møteplasser. Det kom inn 11 søknader på totalt kr 2 588 300. Budsjettet på kr 950 000 er fordelt til 6 møteplasser.

4.20 Oppsummering kulturutvikling, søkerbasert

I figuren under vises fordelingen fylkesvis av innvilgede tilskudd for kulturutvikling. Søylen for totalt innvilgede tilskudd viser at Finnmark har en høy andel av disse tilskuddene. Dette skyldes blant annet at flere forlag og andre utgivere med eget firma som er tilskuddsmottakere for litteratur, musikkutgivelser og samiskspråklige tegneserier, er lokalisert til fylket. Søylen som kun viser innvilgede tilskudd innenfor andre kulturtiltak og kulturtiltak for barn og unge, viser derimot et noe annet bilde av fordelingen.

Figur 1.5 Fylkesvis fordeling av innvilgede tilskudd for kulturutvikling.

5 Næring

Sametingets hovedmålsetting innfor næring er at vi vil ha et sterkt og allsidig næringsliv som tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø i samiske områder. Vi må da opprettholde den sysselsettingen som allerede finnes innfor ulike næringer. Samtidig må vi vil vi skape rammebetingelser for nye arbeidsplasser innfor et allsidig næringsliv. Dette vil bidra til sterke og ledende samfunn der folk vil bo.

Sametinget arbeider på ulike måter for å oppnå disse målsettingene. Vi har omfattende dialog med statlige myndigheter både i form av møter, konsultasjoner og næringsforhandlinger på ulike næringer. Vi har også dialog med næringsorganisasjoner, kommuner og med tilskuddssøkere. Samiske næringer er ofte arealkrevende. Mye av det arbeidet som skjer med arealrettigheter i Sametinget, er en del av rammebetingelsene for samisk næringsutvikling.

5.1 Samarbeid med ulike aktører

Sametinget har hatt en rekke møter med ulike departementer både politisk og administrativt for å legge til rette for næringsutvikling i samiske områder. Sametinget hadde blant annet møte med seks statsråder om næringsutvikling i samiske områder. Temaet for møtet var å drøfte muligheter og rammebetingelser for etablering av nye bedrifter og hvordan utvikle næringslivet i samiske områder.

Finnmark fylkeskommune har omorganisert organiseringen av det regionale partnerskapet (RUP). I forbindelse med omorganiseringen hadde Sametinget møte med Finnmark fylkeskommune i mai 2010, for å diskutere hvordan Sametinget på best mulig måte kan involveres i arbeidet med strategisk næringsutvikling i Finnmark gjennom det regionale partnerskapet, RUP, slik at samiske spørsmål blir hørt i prosessene. Det ble besluttet at Sametinget deltar i strategisk styringsgruppe i RUP, samt i to aktuelle arbeidslag.

Sametinget har også samarbeid med organisasjoner innafor de ulike næringene. Dette samarbeidet blir omtalt under de ulike næringene.

5.2 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling

Sametinget behandlet i februar utvidelse av virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling. I vedtaket heter det at Sametinget ser det som positivt at flere kommuner ønsker å bli innlemmet i det geografiske virkeområdet. En eventuell utvidelse av virkeområdet vil ha økonomiske konsekvenser. Dersom ikke den økonomiske rammen til Sametinget økes, vil utvidelsen bety at Sametinget må nedprioritere andre områder for å inøttekomme etterspørselen.

Formålet med Sametingets tilskudd til næringsutvikling har hele tiden vært å styrke samiske områder, bevare næringsstrukturen og legge grunnlag for en stabil bosetting. Av den grunn har sametingsrådet satt i gang arbeidet med en melding om næringsutvikling. Meldingen skal presenteres for plenum i 2011.

5.3 Stortingsmelding om ny landbruks- og matpolitikk

Landbruks- og matdepartementet er i gang med å lage en stortingsmelding om ny landbruks- og matpolitikk. Sametinget har til en viss grad vært involvert i arbeidet, men ikke i den grad Sametinget hadde ønsket seg. Meldingen vil ha stor betydning for jordbruket i samiske områder og i følge konsultasjonsavtalen skal departementet konsultere om tiltak som berører den samiske befolkningen. Sametinget ga innspill i juni måned til meldingen der vi fremhevet at en ny stortingsmelding ville kunne legge til rette for en positiv utvikling i jordbruket. Levende bygder er den beste garantien for at samisk kultur og språk får en sikker framtid. Dagens støtteordninger må videreføres og videreutvikles. Investeringsordningene

må ta hensyn til både behovet for vedlikehold, ombygginger og nybygg. Gode rekrutteringsordninger må til for å få unge til å starte med gård. Det er viktig å ha landbruk i hele landet, der man også legger vekt på opprettholdelse av mindre bruk. Sametinget vil la regionene få større innflytelse på landbrukspolitikken noe som vil kunne skape større regional verdiskaping.

Landbruks- og matdepartementet har satt seg som mål å inkludere reindriftsinteressene i den nye landbruks- og matpolitiske meldingen. Sametinget har tidlig i prosessen gitt innspill til Landbruks- og matdepartementet om at Sametinget vanskelig kan se for seg at en landbruks- og matmelding kan ivareta reindriftssamiske utfordringene på en god nok måte i en melding som i utgangspunktet omfatter store fag- og næringsområder. Det er 19 år siden Stortinget fremmet en egen stortingsmelding om reindrift, St.meld. nr. 28 (1991–92) En bærekraftig reindrift.

Sametinget forventer at meldingen omhandler utfordringene med det store presset på reindriftens arealer, reintallsproblematikken i enkelte områder, utfordringen for beitedyrnæringen – rovvilt og produksjons- og markedssituasjonen for reinkjøtt og andre produkter av rein.

En Stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken, herunder reindrift, med forslag til tiltak på disse områdene vil ha stor og direkte betydning for samisk kultur og næringer. Det er derfor viktig å få til gode konsultasjoner om tiltakene i meldingen.

5.4 Variert næringsliv

5.4.1 Tilskudd til variert næringsliv

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde, etablere og utvikle arbeidsplasser innenfor variert næringsliv

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 7 947 000 til variert næringsliv. Forbruket viser seg å være på kr 5 961 000. Dette er 75 % av budsjetttrammen.

For administrativ behandling, søknader under kr 125 000, var det totalt 60 søknader og en total søknadssum på kr 4 885 000. Søknadsmassen er fordelt på 13 kvinner, 13 menn og 16 bedrifter. 42 søknader ble innvilget tilskudd og 18 fikk avslag. Tilskuddssummen er på kr 1 779 000.

Til behandling i tilskuddstyret, søknader over kr 125 000 og søknader av prinsipiell karakter, var det totalt 46 søknader og en søknadssum på kr 11 648 000. Søknadsmassen er fordelt på 11 kvinner,

5 menn og 18 bedrifter. 34 søknader ble innvilget tilskudd og 12 søknader fikk avslag. Sum tilskudd er på kr 4 215 000.

Totalt har det vært 121 søknader om tilskudd under variert næringsliv. 15 søknader er blitt returnert uten realitetsbehandling med grunn om at de var utenfor prioriteringene eller har kommet inn etter søknadsfristen.

Variert næringsliv dekker et bredt felt av næringer. Men det er 3 områder som skiller seg ut når det gjelder antall søknader. Disse er:

- Produksjon/industri/bygg
- Overnatting/servering/turisme
- Privat sosiale tjenester og ytelser/kultur

Det har kun vært 2 søknader som kom inn under tilleggsnæringer innen reindrift. Noen få søknader har også vært innen feltene varehandel og eiendom/forretning og offentlige tjenester.

I 2010 er det tildelt kr 1 996 000 til sørsamisk område. Det er en økning på kr 750 000 i forhold til året før. Totalt kom det inn 19 søknader i 2010, og 5 søkere fikk avslag. Søknadene var fordelt på 7 fra kvinner, 5 fra menn og 7 fra bedrifter. I 2009 fikk Sametinget 15 søknader fra sørsamisk område hvorav 3 ble avslått. En forklaring til denne økningen i antall søknader kan være at Sametinget gjennomførte fire informasjonsmøter og kundemøter i sørsamisk område om næringsutvikling og om verdiskapingsprogrammet.

5.5 Marine næringer

5.5.1 Konsultasjoner om marine næringer

Sametinget har i løpet av 2010 gjennomført konsultasjoner i forbindelse med revidering av forskrift for forvaltning av kongekrabbe, sjølaksefiske i samiske områder og regulering av fiskerierne for 2011.

5.5.2 Lakseforvaltning

Som en oppfølging av Finnmarkslovens § 28 om forskrifter for lokal rettighetsbasert forvaltning av fiske i Tana og dens sideelver, avleverte Tanautvalget sin rapport til Miljøverndepartementet med forslag til lokal forvaltning. Rapporten har vært på høring og har dannet grunnlag for konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget.

Sametinget har gitt sitt samtykke til ny forskrift som sikrer en lokal rettighetsbasert forvaltning. Den nye forvaltningsordningen, Tanavassdraget fiskeforvaltning, forventes etablert i 2011 og skal forvalte privatrettslige forhold. Klagemu-

ligheter for beslutninger i det lokale forvaltningsorganet som berører forhold mellom rettighetshavere legges til jordskifteretten.

Gjennom konsultasjonen om forskriften er det etablert enighet om at det materielle innholdet i Tanaloven av 1888 skal legges inn ny § 28 i Finnmarksloven, samtidig som at retten til stangfiske lovfestes. Utarbeidningen av forskriften ses derfor i sammenheng med et slikt endringsforslag til Finnmarksloven, selv om dette formelt følges opp i to ulike prosesser. Sametinget forventer at forslag til en slik lovendring fremmes overfor Stortinget våren 2011.

Fastsetting av reguleringene av fiske etter laks i sjø og elv har vært krevende arbeid de siste årene. Dette skyldes blant annet at reguleringsmyndigheten er lagt til ulike forvaltningsnivå. Direktoratet for naturforvaltning har de siste årene foreslått dramatiske innskrenkninger i sjølaksefiske. Forslagene har vært så omfattende at Sametinget har ment at det vil overskride grensen for hva staten kan gjøre etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. Etter konsultasjoner på politisk nivå mellom Miljøverndepartementet og Sametinget ble det oppnådd enighet om at reguleringene er midlertidige for 2010 og at fiskeoppstartstiden videreføres fra 2008 og 2009 for de fleste regioner i Nord-Troms og Finnmark. Det er noen innskrenkninger i fisketiden lengde i juli/august. Reguleringsmyndigheten for fiske i sjø og elv skal fra 2011 legges til samme myndighetsnivå.

I november 2010 ble det inngått en rammeavtale mellom Miljøverndepartementet og Sametinget for konsultasjonsprosessen om regulering av laksefiske. Avtalen innebærer at det opprettes et arbeidsutvalg som skal bistå i konsultasjonsprosessen knyttet til reguleringer av laksefiske i sjø og elv i Nord-Troms og Finnmark. Arbeidsutvalget består av medlemmer fra sjølaksefiskeforeningene, elvefiskerettshavere, Finnmarkseiendommen, Fylkesmannen i Troms og Finnmark, Direktoratet for naturforvaltning og Sametinget. I tillegg oppnevnes et sakkyndig medlem fra vitenskapelig råd for lakseforvaltningen og en sakkyndig innen tradisjonell kunnskap. Utvalget skal gjennomføre drøftinger og komme med forslag til reguleringer knyttet til tidsrom, områder, redskaper og tiltak.

Miljøverndepartementet har tatt initiativ til forberedende arbeid for å starte opp forhandlingene mellom Norge og Finland om reguleringen av laksefiske i Tana. Sametinget vil delta sammen med miljøvernministeren i møte med den finske ministeren med ansvar for fiskereguleringene i Tana.

Skal en lykkes med å komme fram til en ny overenskomst er det Sametingets vurdering at dette må skje med full og effektiv deltakelse fra Sametinget og fiskerettshaverne på alle stadier i prosessen.

Miljøverndepartementet ventes å starte opp sitt arbeid med revidering av fiskeforvaltningen i Neidenvassdraget i løpet av 2011 i samsvar med Finnmarksloven § 28. Sametinget vil delta i dette arbeidet.

5.5.3 Fiskerireguleringer

Bestandssituasjonen for norsk arktisk torsk, hyse, sei og kveite nord for 62° N er god. Dette fører blant annet til at den minste flåten under 11 meter nærmest kan drive et fritt fiske. Sametingspresidenten har i møte med fiskeri- og kystministeren om regulering av fisket i 2011, tatt opp spørsmålet om forbud mot å fiske fra store og havgående fartøy i nordnorske fjorder. Statsråden varslet at departementet vil følge direktoratets forslag om ikke å tillate fiske etter lodde i 2011, innenfor 4 nautiske mil. Statsråden viste videre til at spørsmålet om et forbud mot fiske innenfor fjordlinjene for fartøy over en viss størrelse vil bli drøftet i prosessen omkring Kystfiskeutvalgets arbeid.

Sametingspresidenten etterspurte også samisk representasjon i arbeidsgruppen som nå er satt ned for å gjennomgå råfiskloven. Statsråden konkludert med at Sametinget, i henhold til konsultasjonsavtalen, ikke har krav på å delta i arbeidsgruppen, men at de skal få konsultere om saken etter at arbeidsgruppa har slutført sitt arbeid. Statsråden understreket at dette er en ren teknisk gjennomgang og at råfiskloven skal bestå.

Norsk kysttorsk er under oppbygging og er i 2010 tatt ut av rødlisten. En rødliste er en sortering av arter i grupper etter graden av risiko for at de skal dø ut fra norsk natur. Forvaltning av kysttorsken har stor betydning for fisket i sjøsamiske områder da denne bestanden har hele sin livssyklus (gyting, oppvekst- og beiteområder) i fjordene og kysten. Selv om kysttorsken nå er ute av rødlisten, må en fortsatt gjennomføre restriktive reguleringer i store områder. Ut fra dette har Sametinget, også for regulering av fiske for 2011, videreført sitt arbeid ovenfor myndighetene med å ivareta det samiske perspektivet i forvaltning og oppbygging av norsk kysttorsk. Dette innebærer at fartøy over 15 meter må driver sitt fiske utenfor eksisterende fjordlinjer, mens trålere, store og havgående fartøy må fiske utenfor 12 og 6 nautiske mil fra land, alt etter størrelse.

Norske myndigheter har i felleskap med russiske myndigheter besluttet å åpne for et loddefiske i 2011. Lodden er en nøkkelart i det marine økosystemet. Sametinget har i perioden etter åpningen i 2009 stilt seg negativ til åpningen av loddefiske, ettersom man i dag ikke vet hvordan et slikt fiske påvirker resten av det økologiske marine systemet i Barentshavet, på kysten og i fjordene i Nord-Norge.

5.5.4 Kongekrabbe

Sametinget går inn for at kongekrabben forvaltes etter nærhets- og avhengighetsprinsippet. Dette innebærer at de små lokalsamfunnene langs kysten og dermed den minste flåten skal sikres retten til fisket, herunder også høsting av kongekrabbe i sine nærområder og særlig i fjordene. Sametinget fulgte nøye med i utviklingen av fiske i 2009 og registrerte at Fiskeridirektoratet avdekket mye ulovlig fangst av kongekrabbe. I regulering av fiske etter kongekrabbe i 2010 fremmet Sametinget forslag om å lage en områdebegrensning som imøtekom Fiskeridirektoratets forslag om å begrense det frie fiske øst for 26 ° N. Sametinget er tilfreds med at Fiskeri- og kystdepartementet ga sin tilslutning til dette forslaget.

5.5.5 Havbruk

Sametinget er bekymret for arealbrukskonflikter mellom tradisjonelt fjordfiske og oppdrettsnæringen, og miljøkonsekvensene av blant annet det store antall rømninger i oppdrettsnæringen. Oppdrettsnæringen må ikke true de naturlige fiskestammene og må ha en driftsform som tar hensyn til miljøet. Det er viktig at oppdrettsnæringen drives på en måte som ikke er til hinder for tradisjonelt fiske verken i sjø eller i elv.

For å kunne vurdere fremtidige virkninger ved etablering av oppdrettsanlegg og annen næringsvirksomhet i kystsonen, er det viktig at planmyndighetene gjennomfører nødvendige undersøkelser. Undersøkelsene vil gjøre det mulig å vurdere om de plangrep som gjøres reiser spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse i området. Sametinget har med hjemmel i plan- og bygningsloven myndighet til å fremme innsigelser til slike planforslag.

Sametinget har på bakgrunn av saken om konflikter mellom fjordfiskere og oppdrettsnæringen i Storfjord avholdt et møte med Fiskeri- og kystdepartementet om saken. Sametinget vil bli konsultert i framtidige prosesser om oppdrett av torsk og laksefisk.

5.5.6 Samarbeid med fiskerierorganisasjoner

Sametinget har i løpet av 2010 avholdt møter mellom politisk ledelse i Sametinget og den sjøsamiske fiskerierorganisasjonen Bivdi, hvor temaene blant annet var orientering om Kystfiskeutvalgets innstilling, regulering i fiske og fiskeriforvaltning generelt.

5.5.7 Tilskudd til marine næringer

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde, etablere og utvikle arbeidsplasser innenfor variert næringsliv

I budsjettet for 2010 ble det satt av kr 4 165 000 til marine næringer. Forbruket var på kr 6 602 000, som er et overforbruk på vel 37 % av rammen. Spesielt var det stor søkerpågang på støtte til investeringer i fiskefartøy. Det ble i alt innvilget kr 4 379 000 i fartøystøtte fordelt på 24 innvilgede fartøysøknader.

Blant disse ble det innvilget tilskudd til 4 nybygg. Dette bidrar til å fornye den lokale fiskeflåten innenfor det geografiske virkeområdet, som består av en forholdsvis foreldet fiskeflåte. Positivt er det også å registrere at det var mange unge innenfor næringen som ble innvilget støtte til fartøjkjøp, noe som bidrar til nyrekruttering i næringen. Det var få søknader som ble avslått fordi søknaden ikke falt inn under prioriteringen om at fartøyet må være nyere enn 25 år.

Det ble også innvilget støtte for i alt kr 2 033 000 til kaianlegg, mottaksstasjoner og fiskehjeller for å avhjelpe utfordringene med leveranse av råstoff til lokale mottaksanlegg. Det ble også innvilget støtte til utvikling og videreføring av råstoff som bidrar til utvikling og økt sysselsetting innenfor marin sektor.

5.6 Jordbruk

5.6.1 Jordbruksavtalen for 2010

Sametinget ga innspill til jordbruksavtalen for 2010. Sametinget la vekt på blant annet å øke lønnsomheten i jordbruket, sikre rekruttering til jordbruket og øke melkekvotene på de minste brukene. Utfordringene i saueneeringen ble også trukket fram som følge av store tap forårsaket av rovdyr. Sametinget tok også opp kravet om å konsultere om jordbruksavtalen. Landbruksdepartementet avviste dette slik det også ble gjort i 2009.

5.6.2 Samarbeid med jordbruksorganisasjoner

Sametinget har hatt flere møter med jordbruksorganisasjonene i 2010. I august hadde Sametinget møte med Finnmark bondelag om konsultasjonsordningen og rovviltsituasjonen i saueholdet. I september deltok Sametinget på en cirkumpolar konferanse i Alta om landbruk i nordlige områder. Sametinget uttrykte tilfredshet med at det er et samarbeid i jordbruksspørsmål i nordlige områder. I oktober holdt Sametinget et møte med Troms bondelag om tettere samarbeid om jordbrukssaker i Troms og om jordbruksforhandlingene. Troms bondelag uttrykte bekymring for de avlingsskadene bøndene i Troms er blitt påført i 2010. Bondelaget har foreslått å redusere egenandelen ved avlingsskade. Partene var enige om å videreføre samarbeidet og formalisere det.

5.6.3 Tilskudd til jordbruk

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde dagens sysselsetting og bruksstruktur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 4 799 000 til tilskudd til jordbruksformål. Ved årets slutt var forbruket på kr 5 007 000. Det vil si et overforbruk på kr 208 000. Midlene har hovedsakelig vært benyttet til nybygging og omfattende ombygginger av driftsbygninger. I 2010 var det ingen som fikk tilskudd til kjøp av statlige melkekvoter, fordi ingen nyetablerere søkte.

I kriterier for måloppnåelse, heter det at minst 10 tilskudd er gitt til kvinnelige næringsutøvere. I 2010 var det ingen kvinnelige enkeltsøkere som oppnådde støtte til jordbruksformål, derimot er kvinner representert i styret i familiebedrifter.

Kommunene i Ávjovárri-urfolksregion satte i gang et forprosjekt som har som mål å få opp interessen for landbruket i Porsanger, Karasjok og Kautokeino. Bakgrunnen for denne satsingen er en sterk tilbakegang i antall bruk i de tre kommunene. Både fylkesmannen, Innovasjon Norge og Sametinget har lagt til rette for dette prosjektet. Hvis hovedprosjektet blir satt i gang og det blir vellykket, kan det ha overføringsverdi for andre områder.

5.7 Duodji

5.7.1 Næringsavtale for duodji

Mål for duodjiavtalen:

- Utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer.

Avtalepartene Sámiid duodji, Duojáriid ealáhussearvi og Sametinget har blitt enige om en duodjiavtale for 2011. Sametinget la vekt på å prioritere utviklingstiltak samtidig som sametingsrådet ga klare signaler om at egenprodusert duodji skulle prioriteres i 2011. Totalrammen for 2011 ble på 9,4 millioner kroner. Partene ble enige om å ha grundig gjennomgang av driftstilskuddsordningen samtidig som det skal settes i gang kontrolltiltak av ordningen. Partene ble også enige om å åpne muligheten for aksjeselskaper til å søke om driftstilskudd.

Sametinget har fått utarbeidet en evaluering av driftstilskuddsordningen i duodji. Bakgrunnen for at denne rapporten ble bestilt var for å ha et bedre beslutningsgrunnlag ved endring av driftsstøtteordningen i duodji. Rapporten ble også brukt som grunnlagsdokument i forhandlingene med duodjiorganisasjonene. Rapporten, som er laget av

Norut, viste at duodjiutøverne økte sine gjennomsnittlige salgsinntekter med 54 % fra 2005 til 2008. Norut vurderte også kriteriene for å få tilskudd, og kom fram til at alle duodjiutøvere som søker om driftstilskudd er bokføringspliktige. Norut ser ingen hindringer i å offentliggjøre søkere som får driftstilskudd selv om søkerne må opplyse om sin etnisitet. Norut forklarer dette med at personopplysningsloven ikke gjelder for næringsdrivende.

Asplan Viak har utarbeidet en rapport om den økonomiske utviklingen i duodji. Den viser at salgsinntekten av egenprodusert duodji har steget fra kr 132 870 i 2006 til kr 186 841 i 2008.

Driftsresultatet økte også i samme periode. Rapporten baserer seg på søkere som mottar driftstilskudd. Svarprosenten er imidlertid lav siden bare 33 av de 57 som søkte om driftstilskudd i 2008 ga fullstendige svar. 70 % av oppgavegiverne var kvinner og 61 % fra Kautokeino.

Næringsavtalen for duodji hadde en totalramme på 9,21 millioner kroner i 2010.

Forbruket fordelte seg som følger:

Ordning	Budsjett	Forbruk	Forbruk i %
Driftstilskudd	3 650 000	3 415 333	93,5
Investerings- og utviklingstilskudd	3 100 000	3 050 800	98,4
Duodjiutsalg	550 000	549 000	99,8
Velferdsordninger	150 000	59 140	39,4
Duodjistipend	100 000	99 981	99,9
Fag- og økonomisk utvalg	200 000	84 575	42,3
Duodjiorganisasjoner	1 560 000	1 560 000	100,00

5.7.2 Tilskudd til duodjiinstitusjoner

Budsjett kr 3 009 000.

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle aktiviteten i Duodjeinstituttet for å utvikle duodjinæringen

Duodjeinstituttet har ansatt duodjiveiledere for Troms og Nordland. Midlene fra verdiskapingsprogrammet er benyttet til dette formålet. Instituttet har også en veileder i Snåsa og har veiledningsvirksomhet i Kautokeino, som instituttet finansierer med det ordinære driftstilskuddet fra Sametinget.

Sametingsrådet satte i gang en prosess i 2009 for å vurdere virksomheten ved Duodjeinstituttet og de mål instituttet har i forhold de ressurser det disponerer. Prosessen er videreført i 2010. Sametinget har gått inn i styret slik det går fram av

Sametingsrådets institusjonsmelding. Likeledes forutsettes det inntreden i styret av Duojáriid ealáhussearvi. Sametinget vil jobbe videre med å utvikle Duodjeinstituttet til en funksjonell organisasjon for duodjinæringen.

5.7.3 Næringsavtale for duodji

5.7.3.1 Driftstilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke omsetningen av egenproduserte varer

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 650 000 til driftstilskudd over næringsavtalen for duodji.

For 2010 hadde tilskuddsstyret delegert ansvaret for alle driftstilskuddsøknadene til administrasjonen. Totalt 60 saker er behandlet i 2010. Fire saker er ikke blitt ferdigbehandlet på grunn

av mangelfull dokumentasjon for søknaden. Både evalueringen av driftstilskuddsordningen og den årlige økonomiske rapporten viser at driftstilskuddet bidrar til å øke omsetningen av duodji. Utfordringen er å kvalitetssikre at det er egenprodusert duodji som produseres. Sametinget vil følge opp dette i 2011.

5.7.3.2 *Investeringer og utviklingstilskudd*

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle duodjibedrifter

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 100 000 til investeringer og utviklingstilskudd over næringsavtalen for duodji.

Tilskuddsstyret bevilget totalt kr 3 050 800 i tilskudd fordelt på 23 tilsagn. Av disse utgjorde etablererstipend kr 654 000 fordelt på 5 mottakere.

Tiltakene dreide seg om investeringer i produksjonsutstyr, markedsføring, produktutvikling, etableringer av bedrifter, salgsutstillinger og nybygg.

5.7.3.3 *Velferdsordninger*

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde velferdsordning for yrkesaktive duodjiutøvere

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 150 000 til velferdsordning i duodji. Velferdsordningen omfatter refusjon av tilleggspremie til folketrygden og tilskudd ved fødsel/adopsjon. Fem søkere fikk tilskudd til refusjon av tilleggspremie og en sak gjaldt tilskudd ved fødsel/adopsjon.

5.7.3.4 *Fag- og økonomisk utvalg*

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 200 000 i fag- og økonomisk utvalg. I henhold til hovedavtalen for duodji, skal et fagutvalg avgjøre søknader om registrering i duodjiregisteret. Det har vært både ordinære møter og telefonmøter i fagutvalget. Videre er det utarbeidet en rapport om den økonomiske utviklingen i duodji.

5.7.3.5 *Duodjiutsalg*

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke omsetningen av duodjiprodukter og synliggjøre kvalitetsduodji

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 550 000 til duodjiutsalg. Hele rammen ble fordelt til tre duodjiutsalg.

5.7.3.6 *Samiske duodjiorganisasjoner*

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde aktiviteten i duodjiorganisasjonene med forhandlingsrett i forhold til næringsavtalen

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 560 000 til duodjiorganisasjoner. Både Sámiid duodji og Duo-járiid ealáhussearvi ble tildelt driftstilskudd.

5.8 **Reindrift**

5.8.1 *Markedssituasjonen*

I forkant av slakterisesongen høsten 2010 meldte noen av reinslakteriene om at de hadde fulle fryselagre av reinkjøtt og at det var dårlig etterspørsel av reinkjøtt fra markedet. Enkelte slakteri fikk ikke omsetning for kjøttet de hadde på lager til en pris som ga tilstrekkelig fortjeneste. Utfordringen var størst i Finnmark. Dette medførte at reinslakteriene ikke kunne ta imot slakt i høstsesongen, og at det største slakteriet i Finnmark først og fremst tok i mot kjøtt fra Øst-Finnmark. Reinbeitedistriktene i Vest-Finnmark, som ikke fikk levert kjøtt, måtte da slippe mye større reinflokker ut på vinterbeite.

Sametinget tok opp den vanskelige markedssituasjonen med landbruks- og matdepartementet i desember 2010. Sametinget mener at langsiktige tiltak som sikrer et godt og stabilt marked bør vurderes i regjeringens mat- og landbrukspolitisk melding. Tiltak som skal bedre markeds- og slaktesituasjonen for reindriften er et av temaene Sametinget anser som relevante konsultasjonstemaer i arbeidet med denne meldingen.

5.8.2 *Påkjørsler av rein*

Sametinget er svært opptatt av utfordringene med de utstrakte tapene reindriften har langs jernbanene finner en løsning som alle kan leve med. For å sette seg inn i denne problematikken har Sametinget våren 2010 hatt to stormøter med reindriftnæringa i Nordland og i Nord-Trøndelag primært om reinpåkørsler, men også om rovvilt og andre utfordringer. Sametinget mener at oppfølgingen av å hindre reinpåkørsler må ha høy fokus for oppfølgingen av Nasjonal transportplan og i for-

bindelse med andre aktuelle prosesser i regjeringen.

5.8.3 *Innspill til reindrifftsavtale for 2011/12*

Sametingets innspill til reindrifftsavtale for 2011/12 har blant annet fokus på:

Reindrifftsavtalens økonomiske rammer har endret seg svært lite de 10 siste årene. Det tas ikke tilstrekkelig høyde for verken ordinær prisvekst, inntjeningsøkning i reindrifftsavtalen eller de utfordringer reindriffts-næringen står overfor. Sametinget mener at den økonomiske rammen på reindrifftsavtalen bør økes.

Sametinget er opptatt av at en fremtidig slakteristruktur, rammevilkår og markedsfremmende tiltak bedres og gir reinkjøttomsetningen forutsigbare og sikre økonomiske rammer. Sametinget er også opptatt av at en fremtidig slakteri- og markedsstruktur ivaretar samisk tradisjonell duodji og matproduksjon.

Sametinget er svært opptatt av at flere kvinner skal finne sin arbeidsplass i reindriffta. Reindrifft er en familiebasert næring. Denne strukturen er en del av den tradisjonelle reindriffta. Det er viktig å bidra til å legge til rette for å øke andelen kvinnelige aktører i næringen. Dette vil øke verdiskapingen og sikre bedre økonomiske kår. I primærnæringene er samiske kvinner viktige kunnskapsformidlere av tradisjonell kunnskap. Kvinner forvalter samisk språk, kulturkunnskap samt kunnskap som er nyttig for å ivareta alle prosesser i næringen. Primærnæringene danner sentrale kunnskapsarenaer for bevaring, utvikling og formidling av tradisjonell kunnskap. Denne arenaen vil være betydelig svekket dersom kvinner er fraværende.

Reindrifftsavtalen avsetter årlig 2 millioner kroner til Sametingets budsjett. Avtalepartene har bedt Sametinget bruke disse midlene til å støtte tilleggsnæring i reindriffta. Sametinget mener at det er uheldig at avtalepartene har bestemt føringer på bruken av disse midlene. Sametinget må gis mulighet til å yte tilskudd til reindriffta ut fra sine egne politiske målsetninger. I jordbruksavtalen avsettes det også årlig 2 millioner kroner til Sametingets budsjett, uten at det følger føringer på Sametingets bruk av disse midlene. Sametinget vil foreslå at partene i reindrifftsavtalen opphever føringen på avsetningen til Sametinget.

I Sametingets innspill til reindrifftsavtale for 2011/12 er det presisert viktigheten av at det bør etableres egne ordninger over reindrifftsavtalen til rekrutteringsandelen. Sametinget er opptatt av at det etableres smidigere generasjonsskifteordninger, slik at det er mulig for flere unge å komme

inn i næringen. Fagbrevordningen i reindriffta fungerer godt og er et av få rekrutteringstiltak i reindrifftsavtalen. I reindrifftsforhandlingene i 2010 drøftet avtalepartene å avvikle ordningene med fagbrev i reindrifftsavtalen. Hvis ordningen skal fases ut av avtalen, er det viktig å få en god oppfølging fra fylkeskommunenes side for å sikre at ordningen fortsetter på en forsvarlig måte.

– Sametinget er samenes folkevalgte organ og har en forpliktelse til, samt bidra til å ivareta reindrifftas rettigheter og interesser. Det innebærer at Sametinget må inkluderes i større grad enn i dag i prosesser som har betydning for reindriffta og som kan medføre endringer. På bakgrunn av dette har Sametinget i innspill til reindrifftsavtalen for 2011/12 uttrykt at det er naturlig at departementet konsulterer Sametinget om Statens tilbud til reindrifftsavtale.

Sametinget har en rekke ganger tatt opp likebehandling når det gjelder avgiftslette for investering og drift av driftsmidler for reindriffta. Fiskeri-, landbruks- og transportnæringen har egne avgiftsordninger på driftsmidler og avgifter på drivstoff. Det er vanskelig å forstå at staten ikke innfrir kravet fra Sametinget om å gi reindrifftsutøverne den samme avgiftsordningen de som driver jordbruk. Ut fra de positive signalene Sametinget har fått fra ulike departementer, er Sametinget skuffet over at dette ikke ble løst i statsbudsjettet for 2011. Sametinget forventer en snarlig løsning på dette viktige kravet.

Sametinget har hatt dialogmøte med styret i Norske Reindrifftssamers Landsforbund (NRL) i mai og november i 2010. På disse møtene ble det drøftet behovet for et representativt utvalg som har i mandat å vurdere de forhold som ikke ble revidert i den nye reindrifftsloven. Sametinget mener at de prosessene som eventuelt igangsettes skal foregå i nært samarbeid med reindriffts-næringens representanter.

5.8.4 *Det internasjonale fag- og formidlings-senteret for reindrifft*

Sametinget har vært i dialog og konsultasjoner med Fornyings, administrasjons- og kirke-departementet (FAD) om revidering av vedtektene for det internasjonale fag- og formidlings-senteret for reindrifft, tidligere ICR. Sametinget ba i konsultasjonene om å få en rolle i oppnevningen til styret. FAD imøtekom ikke Sametingets krav om dette. Sametinget har verken oppnevning- eller forslagsrett til styret for det internasjonale fag- og

formidlingssenteret. De nye vedtektene ble fastsatt 1.7.2010.

5.9 Norsk-svensk reinbeitekonvensjon

Sametingets plenum vedtok 10.06.2010 å slutte seg til det overordnede formål med reinbeitekonvensjonen, og mener det er av avgjørende betydning at konvensjonen sikrer forutsigbarhet, åpenhet og trygge rammer for den grenseoverskridende reindriften. Sametinget ser imidlertid at det er problematisk hvis reinbeitekonvensjonen med de foreslåtte områdeprotokollene fra Saltfjellet reinbeitedistrikt og nordover gjøres gjeldende så lenge det etter Sametingets oppfatning har vært både åpenbare mangler i prosessen forut for fastsettelse av områdeprotokollene for disse områdene og manglende hensyntaken til den faktiske bruken som er utøvd av reindriftssamene på norsk side. Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til at enkelte områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål.

5.10 Rovvilt

Sametinget har avholdt rovviltseminar i Stjørdal i november 2010. Målgruppen for seminaret var de fire nordligste regionale rovviltneemndene, samt andre aktuelle forvaltnings- og næringsaktører og politikere. Sametingets medlemmer i de regionale rovviltneemndene deltok på seminaret. Målet med seminaret var å gi et bedre grunnlag for omforente løsninger i forbindelse med kombinasjonene rovvilt og reindrift, basert på kunnskap og erfaringer fra forvaltning, forskning og reindrifta. Seminaret innledere hadde bred spennvidde og erfaring, og vil være med på å gi innspill som kan være nyttige i en forvaltningssammenheng.

Sametinget hadde invitert Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet til seminaret. Disse departementene var kun til stede på seminaret mens de holdte sine respektive innlegg. Sametinget mener det er viktig at departementene deltar på slike seminarer. På den måten får de kjennskap til hvilke utfordringer de samiske næringene sliter med når det gjelder rovviltproblematikken.

Den nye rovviltforskriften trådte i kraft i 27. september 2010 og sametingsrådet har i november 2010 oppnevnt medlemmer i rovviltneemndene i regionene 5–8. Endringene i rovvilt-

forskriften har gitt sametingsrådet en større mulighet til å fylle vilkårene om regional forankring og likestilling mellom kjønnene ved oppnevning av medlemmer. Sametingsrådet kan nå oppnevne hvem de ønsker, mot at de tidligere kun hadde anledning til å oppnevne medlemmer blant Sametingets representanter. I tillegg til dette har den nye forskriften gitt økt samisk representasjon i nemndene. Sametinget kan nå oppnevne to medlemmer til de tre nordligste nemndene, i motsetning til tidligere et medlem. Sametinget er svært fornøyd med utfallet av konsultasjonene om rovviltforskriften.

Sametingsrådet har hatt konsultasjoner i desember 2010 med Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet om oppfølgingen av rapporten fra arbeidsgruppen for reduksjon av konfliktnivået rovvilt – reindrift i Nord-Trøndelag. På møtet deltok også Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD). Saken følges opp med nye konsultasjoner på nyåret.

5.11 Verdiskapningsprogram (VSP) for næringskombinasjoner

5.11.1 VSP næringskombinasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Levedyktige kombinasjonsvirksomheter
- Nye forretningsideer og nye virksomheter

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 150 000 til investerings- og utviklingstiltak til verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner. Forbruket var på kr 5 599 000 og utgjorde 177 % av budsjett-rammen. Hovedparten av overforbruket ble dekt inn gjennom refordelte tilbaketreknninger.

53 søkere søkte om tilskudd til næringskombinasjoner. 3 søknader er blitt returnert uten realitetsbehandling. Søknadsmassen fordelte seg på 3 kvinner, 21 menn og 26 bedrifter. Søknadsummen for de 50 behandlede søknadene var på kr 12 948 000. 35 søkere fikk tilskudd og 15 søkere fikk avslag. Gjennomsnittstilskuddet var på kr 160 000.

Målsettingen om at 40 % av etablererstipendene skulle gå til kvinnelige etablerere er langt fra nådd. Det kom inn 8 søknader om etablererstipend i 2010, hvorav samtlige var fra menn. Totalt bevilget Sametinget kr 717 000 til 6 etablererstipend. Rammen for stipend var på kr 600 000. Lav kvinneandel er også tilfelle for søknadsmassen generelt. Av 53 søknader totalt er kun 3 definert som søknader fra kvinner. Her må vi legge til at av

de 26 søknadene fra bedrifter står både kvinner og menn bak.

5.11.2 Utredningsprosjekter og andre tiltak

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 850 000 til utredningsprosjekter og andre tiltak.

Sametinget engasjerte VINN til å følge opp etablerere i sørsamisk område. Målgruppen er utøvere som kombinerer ulike næringer og som har fått tilskudd fra Sametinget til næringsutvikling. Minst 15 utøvere skal være med i oppfølgingsarbeidet. Det skal være tre samlinger og den første skal holdes i februar 2011.

I mars 2010 holdt Sametinget et seminar om utmarksnæringer. Som en oppfølging av dette seminaret arrangerte Sametinget i september en studietur for de som har planer om å starte med innlandsfiske eller fisketurisme. Totalt 14 næringsutøvere deltok på studieturen til Enaresjøen. Deltakerne fikk innsikt i hvordan innlandsfiske er organisert i Nord-Finland. De fikk også uformelle kontakter med finske utøvere og deltakerne ble bedre kjent med hverandre.

Sametinget har gitt kr 300 000 i støtte til gjennomføring av prosjektet «Sel i lokal kultur og fjordutvikling» som nå gjennomføres ved Sjøsamisk kompetansesenter i Indre Billefjord. Prosjektet har som mål å ivareta lokale kunnskap i fangst og bruk av sel som en lokal ressurs. Sjøsamisk kompetansesenter vil med dette prosjektet sette fokus på aktiv kystselforvaltning med jakt og

ivaretagelse av produktene som selen som en fjordressurs gir. Tidligere ble sel beskattet og utnyttet som en tradisjonell ressurs, men i nyere tid har utnyttelsen avtatt.

Lokalt ser man behovet for en balansert beskatning av sel. Fjordkommunene i Finnmark har gjennom flere år engasjert seg og gitt økonomisk tilskudd til uttak av sel i fjordene. Dette for å avverge de skadevirkningene som store selmengder har på fiskeriene. Det ser imidlertid ut for at tiltakene må samordnes på en bedre måte og at sentrale og regionale myndigheter bidrar til en helhetlig forvaltning av kystsel.

5.11.3 Duodji lærlingeordning

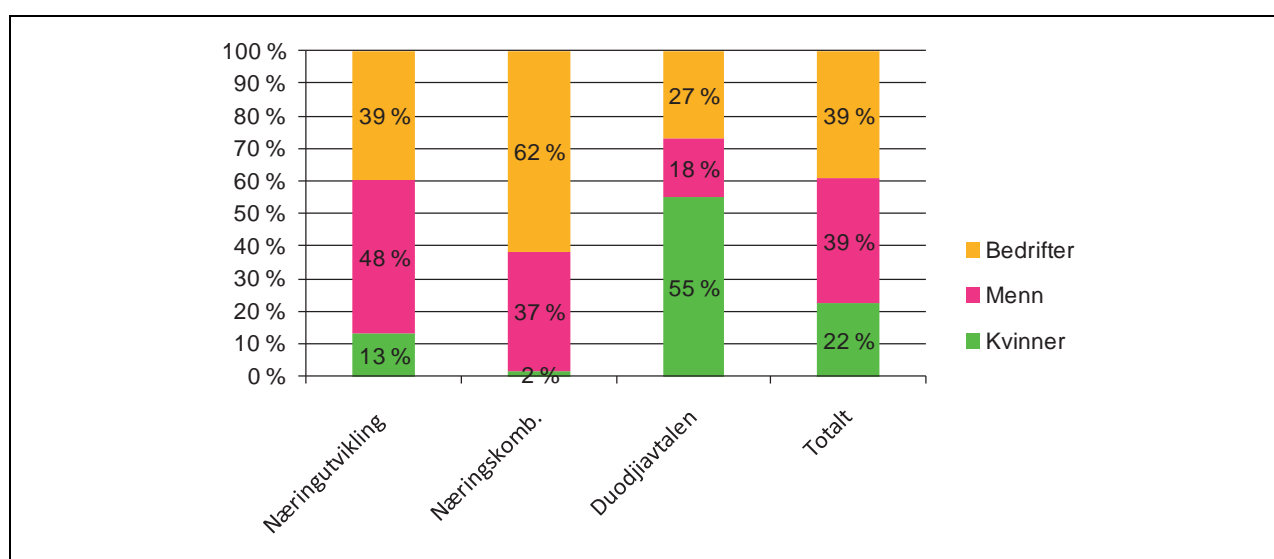
Mål for tilskuddsordningen:

- Rekruttering til duodjinæringen

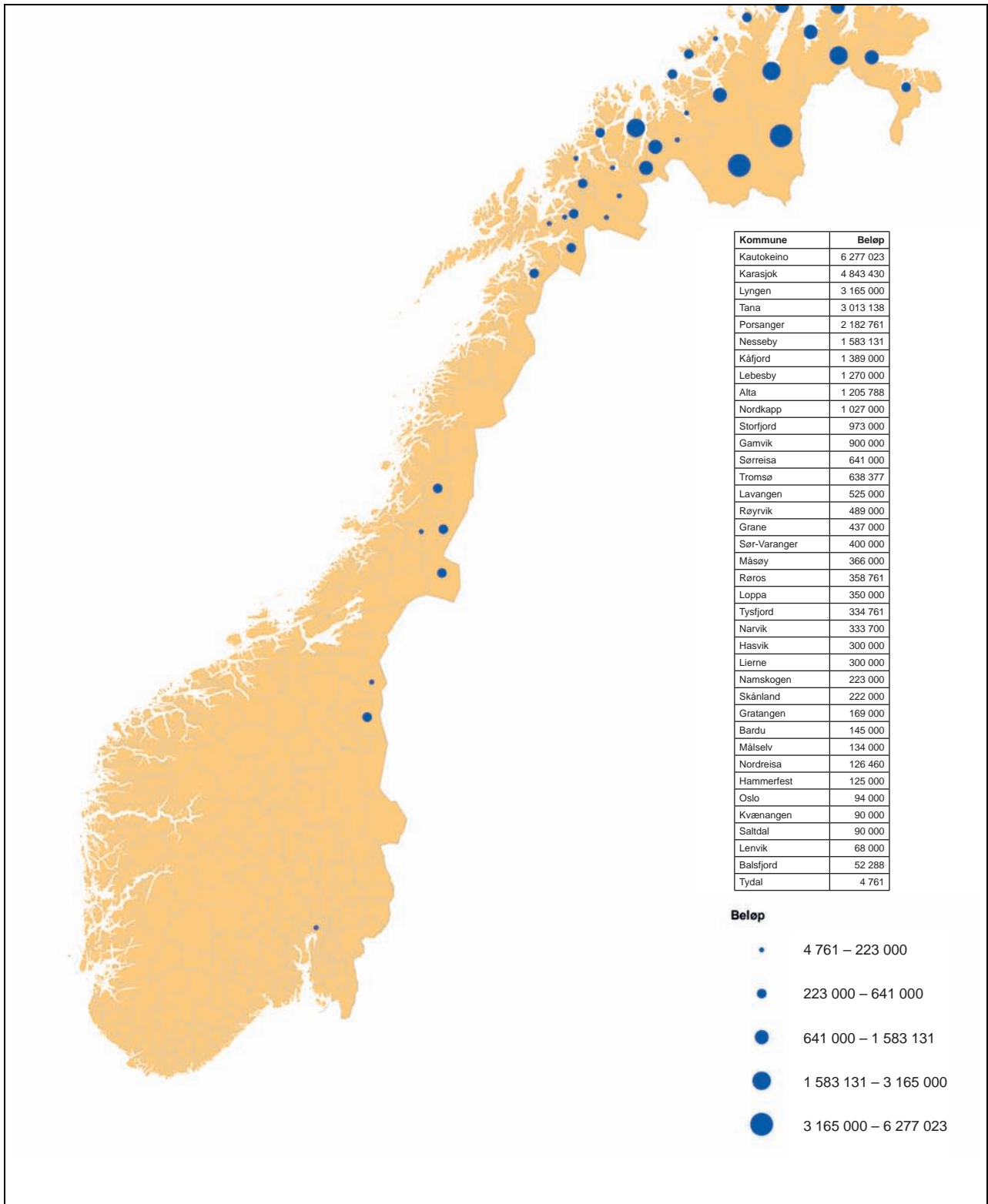
I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 500 000 til duodji lærlingeordning. Høsten 2010 tok Opplæringskontoret for reindrift og duodji fem nye duodjilærlinger. Ved årsskiftet var det 10 lærlinger. 8 av disse er fra Finnmark og to fra Trøndelag.

5.12 Oppsummering næring, søkerbasert

Sametingets tilskudd til næringsformål utfyller andre finansieringsordninger og er i stand til å finansiere og prioritere områder som andre ikke kan.

Figur 1.6 Andel kvinner, menn og bedrifter som er innvilget tilskudd innenfor næringsutvikling, næringskombinasjoner og duodjiavtalen, samt totalt for ordningen.

Figur 1.7 Tilskudd til næringsmål i 2010.

6 Arealer, miljø- og kulturvern

Sametingets hovedmål i arbeidet med arealer, miljøvern og kulturvern er å sikre en bærekraftig utnyttning av arealer og ressurser i samiske områder med grunnlag i samisk historie og samiske verdier. Disponeringen av disse områdene og ressursene skal være grunnlagt på samiske rettigheter. Det skal legges vekt på et bærekraftig og langsiktig perspektiv.

Sametingets arbeid med arealsaker handler om at samiske interesser skal ivaretas når beslutninger om arealbruk skal tas. Samiske kulturminner brukes som dokumentasjon for samisk tilstedeværelse i samiske områder. I kulturminnearbeidet er Sametinget høringsinstans i plansaker og større utbygginger. I forbindelse med disse registreres en stor mengde samiske kulturminner.

6.1 Arealer

6.1.1 Kraftutbygging

- Sametinget har i 2010 behandlet 219 saker som omhandler utbygging av kraft og kraftlinjer. Det gjelder både små og store saker, alt fra en mindre omlegging av en 22 kV kraftlinje til melding om et større vindkraftverk.
- Sametinget har fått utarbeidet en rapport som tar for seg en kvantitativ sammenligning av potensialet for vindkraftutbygging i Finnmark og Rogaland. I rapporten konkluderes det med at forholdene for vindkraftutbygging ligger godt til rette i begge fylkene. På grunn av kostnader og avstander er imidlertid forholdene for eksport av vindkraft langt bedre i Rogaland. På bakgrunn av rapporten mener Sametinget at eksport av vindkraft fra Finnmark per i dag ikke er lønnsomt.
- Sametinget har i den offentlige debatten om energiutbygging i nord også reist andre kritiske spørsmål. Økonomien i vindkraftprosjektene gir et svakt grunnlag for finansiering av nye kraftlinjer. Ny vindkraft produsert i nord har svært lang vei til markedet. Det vil kreves titalls milliarder kroner å investere i ny nettkapasitet fra nord til sør. Det er også et paradoks at urfolksområdene i nord er de områdene som tilsynelatende må bære de største byrdene av avbøtende tiltak i form av såkalt grønn energi.
- Når det gjelder kraftutbygging har Sametinget i 2010 også konsultert med både Olje- og energidepartementet (OED) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i henhold til kgl. res av 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, samt avtale mellom Sametinget og NVE av 31.3.2009.
- Sametinget har hatt konsultasjoner med Olje- og energidepartementet om bygging av en 132 kV-kraftlinje i Vevelstad og Brønnøy kommuner. Reinbeitedistriktet, områdestyret og Sametinget har gitt uttrykk for at kraftlinjen innebærer en stenging av flyttlei etter reindriftsloven § 22. OED konkluderer med at stenging av flyttlei bare omfatter fysisk stenging. Dette står i motstrid til Miljøverndepartementets og Landbruks- og matdepartementets vurderinger i temaveileder for reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven. Justisdepartementet har vurdert spørsmålet, og støtter dette synet. Sametinget avventer nå henvendelse fra OED angående videre konsultasjoner. Sametinget har underveis hatt tett kontakt med det aktuelle reinbeitedistriktet i denne saken.
- I forbindelse med konsesjonssøknadene om vindkraftutbygging på Fosenhalvøya har Sametinget påklaget Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) konsesjonsvedtak når det gjelder Roan vindkraftverk, Storheia vindkraftverk samt også planlagt 420 kV kraftledning Namsos – Roan – Storheia. Dette på bakgrunn av at næringsgrunnlaget for reindriftsnæringen på Fosen vil svekkes. Klagebehandlingen med konsultasjoner er ennå ikke startet opp.
- Sametinget har startet opp konsultasjonene med NVE når det gjelder Statnetts søknad om konsesjon til bygging av ny 420 kV kraftlinje mellom Balsfjord og Hammerfest. Dette har reist en del prinsipielle spørsmål om gjennomføringen av disse konsultasjonene, jf. Sametingets avtale med NVE. Spørsmålene går på hvilke opplysninger som skal legges fram og til hvilket tidspunkt. Sametinget og NVE er i dialog om hvordan dette i praksis skal løses.
- Utbygging og lokalisering av nye anlegg for produksjon av elektrisk kraft styres i stor grad av ledig kapasitet på overføringsnettet. Dette, sammen med at staten plikter å behandle alle aktuelle søknader om utbygging, gjør at slik kraftproduksjon på mange måter bærer preg av et «Først til mølla-prinsipp». En slik framgangsmåte vil lett komme i konflikt med ønsket om en helhetlig forvaltning av områdene. Dette kan også bryte med det folkerettslige prinsippet om vern av samisk kultur.
- Sametinget har gjennomført møte med Jijnevarie sameby på svensk side. Dette i forbindelse med den norske stats virksomhet gjennom Statkraft (Statkraft SCA) og deres planer om å bygge vindkraftverk i sentrale reinbeiteområ-

der for Jijnevaerie sameby. Prosjektet heter Vindkraft Norr og vil legge beslag på vinterbeitearealene med 417 vindmøller. Dersom planene iverksettes vil det bety at et helt vinterbeiteland for en familiegruppe gjøres uanvendelig og to flytteveier i samebyen stenges. Det er gitt konsesjon til planene. Samebyen påklagde konsesjonen og fikk delvis medhold. Begge parter har anket avgjørelsen. Sametinget i Norge har tatt opp denne saken med Utenriksdepartementet og vil følge den opp overfor Statkraft.

6.1.2 Vern

Sametingets plenum behandlet sak 33/10: Verneprosesser i samiske områder i 2010. Sametinget mener at det er i tråd med FNs erklæring om urfolks rettigheter og ILO-konvensjon nr. 169 at samene selv skal definere sine egne ønsker for samfunnsutviklingen og legge premissene for bruken av sine egne områder. Dette vil også omfatte spørsmål om områder skal vernes. Samisk bruk av områder har tradisjonelt ikke forringet naturverdiene. Bruken har medført at områder i dag anses som verneverdige, ved at de fremstår som naturskjønne og med lite eller ingen tekniske inngrep.

Sametinget vil arbeide for at lokalbefolkningens bruk av sine ressursområder skal kunne videreføres til nye generasjoner, og er selve grunnlaget for samefolkets kulturelle eksistens. Dette innebærer at Sametinget skal delta i beslutninger om hvordan områder og ressurser skal forvaltes og brukes i fremtiden. Dette gjelder også områder som av staten anses som verneverdige. Sametinget vil framheve nødvendigheten av at tradisjonell samisk bruk skal videreføres ved eventuelt områdevern. Det forutsettes at vern ikke endrer den samiske bruken av utmarka og at virkningene av områdevern ikke har negative konsekvenser for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget vil ha løsninger som sikrer at kulturbasert høsting også er mulig ved bruk av moderne hjelpemidler.

Regjeringen har gjennom Miljøverndepartementets (MD) budsjettproposisjon, Prop.1 S (2009–2010) lagt fram en ny modell for forvaltning av verneområdene. Den nye modellen omfatter både store verneområder som nasjonalparker og landskapsvernområder, verneområder i sammenheng som grenser opp mot hverandre, og forvaltning av små verneområder. Den nye forvaltningsmodellen innebærer at nasjonalparker, andre store verneområder og verneområder i sammenheng skal forvaltes av et interkommunalt,

politisk sammensatt nasjonalpark-/verneområdestyre. Styret skal bestå av en representant fra hver av de berørte kommunene i tillegg til en fra de berørte fylkeskommunene. I områder med samiske interesser skal også Sametinget oppnevne representanter til styret. Av de 33 nasjonalparkene som er vedtatt i Fastlands-Norge er 19 etablert i det samiske området. I løpet av 2010 har Sametinget og MD blitt enig om sammensetningen i 11 nasjonalpark/verneområdestyrer i det samiske området.

I Nordland fylke ble Sjunkhatten nasjonalpark vedtatt av Kongen i statsråd den 5.2.2010 etter enighet mellom MD og Sametinget. Sametinget har også samtykket på skogsvern som naturreservater for 6 mindre områder i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag som ble vernet i 2010. Det har vært gjennomført konsultasjoner mellom Sametinget og MD om det endelige verneforslaget for Røhkunborri nasjonalpark i Bardu kommune i Troms. Det ble oppnådd enighet om de to gjenstående punktene om synliggjøring av vektlegging av samisk interesser og rammene for Sametingets representasjon i nasjonalparkstyret. Fra departementets side gjenstår sluttavklaringer med Talma sameby. I det samme konsultasjonsmøtet ble det oppnådd enighet om at det kan meldes oppstart for området Tysfjord-Hellemo i marin verneplan i 2010. Fjordområdet vil da bli behandlet i arbeidsutvalget sammen med de andre områdene i pulje 2 for marint vern. Det ble også drøftet at det i forbindelse med det videre arbeid med verneplanen for myr- og våtmark i Finnmark fylke kan opprettes et eget arbeidsutvalg som skal bistå fylkesmannen i verneplanarbeidet.

Status for pågående verneprosesser i samiske områder:

- Vernområde for Goahteluoppal i Kautokeino kommune: oversendt Miljøverndepartementet, Sametinget venter på konsultasjoner.
- Utvidelse av Øvre Ánarjohka nasjonalpark i Karasjok kommune: oversendt Miljøverndepartementet, Sametinget venter på konsultasjoner.
- Landskapsvernområde for Návetvuopmi (Navitdalen) og Njemenjáiku (Kvænangsbotn) i Troms: enighet oppnådd mellom Miljøverndepartementet og Sametinget. Vedtak ventes på nyåret i 2011.
- Nasjonalpark i Sundsfjordfjellet i Nordland: oversendes fra Fylkesmannen i Nordland til Direktoratet for naturforvaltning. Sametinget venter på konsultasjoner.
- Dáapma nasjonalpark på Fosenhalvøya i Nord- og Sør-Trøndelag, arbeidsutvalg med samisk

representasjon er nylig etablert. Sametinget har oppnevnt 4 av 14 medlemmer.

- Titalls hav- og fjordområder i Nord-Norge for marint vern: arbeidsutvalg på 9 personer med samisk representasjon. Bivdi- Sjøsamisk fangst- og fiskeriorganisasjon har 2 representanter og Fjordfiskernes forening 1 representant.

6.1.3 ILOs tilbakemeldinger på oppfølgingen av ILO konvensjonen nr. 169 om urfolk i selvstendige stater

ILOs ekspertkomité har i februar 2010 gitt sine vurderinger av Norges oppfølging av ILO 169 om urfolk i selvstendige stater. Disse vurderingene legger viktige føringer og rammer for oppfølgingen av Samerettsutvalget. I ILOs tilbakemelding til Norge bes det om informasjon om hvordan Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark etter finnmarksloven § 4 blir implementert, og hvordan samiske rettigheter og interesser tas hensyn til i beslutningsprosesser om endret bruk av utmark. Videre gis det uttrykk for at kartleggingen av rettigheter må legges til grunn artikkel 14 og 8, og det ikke kan tas for gitt at nasjonal lovgiving er fullt i tråd med konvensjonens artikler.

ILO ønsker konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget velkommen som et viktig skritt mot å sikre konsultasjoner i henhold til konvensjonen. De ber myndighetene og Sametinget å vurdere måter å håndtere uenighet om oppfølgingen av konsultasjonsavtalen, særlig knyttet til

- tilstrekkelig tidlig informasjon og konsultering
- klargjøring av når konsultasjoner begynner å konkludere
- at offentlig annonsering av standpunkter under konsulteringer vil være gjenstand for å svekke tilliten til at konsultasjoner skjer i god tro

ILO framhever at Samerettsutvalget må følges opp med konsultasjoner og at overgangsordninger for sikring av rettigheter må iverksettes i påvente av ferdigstilte kartleggingsprosesser. Når det gjelder gruvedrift er de tydelig på at fordeler ved dette ikke er knyttet til å være landeier. Ordningen må tilpasses de enkelte situasjoner og saker. Ordningen i Finnmark der Finnmarkseiendommen gis en forhøyet grunneieravgift bør gjennomgås av regjeringen og samiske representative organ i fellesskap. ILO ber også regjeringen innstendig om å få på plass en helhetlig minerallov for hele det

tradisjonelle samiske området, og inntil dette er på plass må samiske rettigheter sikres.

6.1.4 Samerettsutvalget

Sametinget har arbeidet opp mot regjeringen for å komme i gang med konsultasjonene om oppfølgingen av Samerettsutvalgets utredning NOU 2007:13. Justisdepartementet ble i samsvar med avtale fra halvårsmøte i desember 2009 oversendt notat med forslag til strukturering av det videre arbeidet. Sametinget har ved flere anledninger etterspurt tilbakemelding fra departementet på dette. Det er nå avtalt et oppstartsmøte på politisk nivå om konsultasjonsprosessen i februar 2011. Tema for dette møtet er hvordan konsultasjonsprosessen skal gjennomføres. Dette arbeidet vil kunne bli krevende framover.

Det er likevel grunn til å minne om at spørsmål om lovfesting av rettighetskartlegging utenfor Finnmark og konsultasjonsregler om lover og administrative tiltak er spørsmål som langt på veg er rettslig avklart gjennom vedtak av Finnmarksloven og fastsetting av konsultasjonsprosedyrer i kongelig resolusjon.

6.1.5 Kystfiskeutvalget

Sametinget har prioritert arbeidet i Kystfiskeutvalget i 2010. Fiskeri- og kystministeren viste på et møte i desember til at hun nå fulgte opp konklusjonene fra de administrative konsultasjonene i regjeringen, og at hun håpte på en avklaring på nyåret. De politiske konsultasjonene vil da forhåpentligvis kunne gjenopptas i løpet av 2011.

6.1.6 Finnmarkseiendommen (FEFO)

Det gjennomføres faste halvårlige kontaktmøter på administrativt og politisk nivå mellom Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Finnmarkseiendommen. Prosessen for arbeidet med Finnmarkseiendommens strategiske plan fra 2011 har vært oppe til drøfting. Høringsforslag til strategisk plan har også vært til behandling i Sametinget plenum. Gjennom kontakten og drøftingene om ny strategisk plan til Finnmarkseiendommen har felles forståelser av utfordringer og prioriteringer blitt styrket. Ikke minst gjelder dette mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune. Dette har bidratt til større ro og legitimitet til Finnmarkseiendommens arbeid etter Finnmarksloven.

Finnmarkseiendommen har likevel fremdeles kommunikasjonsutfordringer. Dette ansvaret ligger imidlertid ikke hos Finnmarkseiendommen

alene. Både de som har fremmet og vedtatt Finnmarksloven og Sametinget og Finnmark fylkeskommune som oppnevner styrerepresentantene, har ansvar for en kommunikasjon som bidrar til anerkjennelse til de viktige oppgavene Finnmarkseiendommen har. Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Finnmarkseiendommen skal samarbeide om å utvikle ordninger for en samfunnsnyttig anvendelse av et eventuelt overskudd i Finnmarkseiendommens virksomhet.

6.1.7 Mineralvirksomhet

På bakgrunn av at Sametinget ikke kunne gi sitt samtykke til ny minerallov vedtok Sametinget sin egen mineralveileder i mai 2010. Mineralveilederen beskriver hvordan Sametinget som et offentlig organ åpent kan ha individuelle og direkte forhandlinger med mineralselskaper om muligheten for mineralaktivitet i samiske områder. Dette til tross for et lovverk som ikke ivaretar samenes rettigheter som urfolk. Som følge av veilederen gis det mulighet til forhandlinger om avtale mellom Sametinget, direkte berørte samiske interesser og lokalsamfunn og mineralselskap om gjennomføring av undersøkelsesarbeider, intensjonsavtale om forhandlinger om søknad om driftskonsesjon og forhandlinger om drift. Saksbehandlingsregler som følger av mineralloven forutsettes å bli fulgt på vanlig måte.

Sametinget har gjort mineralveilederen kjent for selskaper med undersøkelsesrett og utvinningsrett i Finnmark og utvinningsrett utenfor Finnmark. Det samme gjelder Statskog SF. Sametinget deltar i Finnmark mineralforum der veilederen er redegjort for. I regi av Finnmark mineralforum har det både vært avholdt dialogseminar og rundebordsdrøfting om mineralvirksomhet og praktiseringen av mineralveilederen i samiske områder.

Sametinget har inngått intensjonsavtale med Nussir ASA om at det skal forhandles om søknad om driftskonsesjon for kobbergruve i Repparfjord i Kvalsund kommune. Det er videre inngått avtale om gjennomføring av undersøkelsesarbeider i Bidjovagge, Kautokeino kommune med Arctic Gold AB, samt intensjonsavtale med de samme om at det skal forhandles om søknad om driftskonsesjon. Reinbeitedistrikt 30A Vestre Sone og reinbeitedistrikt Aborassa er parter i avtalene. Sametinget er i en prosess med Store Norske Gull og Reinbeitedistrikt 16 om undersøkelsesarbeider i Karasjok kommune. Disse avtalene er sikre uttrykk for at Sametingets mineralveileder både

blir respektert og fulgt av selskaper som ønsker å etablere seg i Sápmi.

6.2 Miljøvern

6.2.1 Klima

Sametinget har deltatt i arbeidet med utarbeidelse av en rapport om klimaendringer i norsk Arktis. Nøkkelfunnene konkluderer med at klimaendringene kommer til å påvirke både økosystemene og samfunnene i nord. Rapporten som beskriver konsekvenser for livet i nord, og er en del av initiativet til «Norwegian Arctic Climate Impact Assessment (NorACIA)». Sametinget har deltatt i temagruppen om tilpasning til klimaendringene, mens Samisk høyskole har bidratt på temaet om effekter på folk og samfunn. Sametinget har hatt tett dialog med rektor Steinar Pedersen fra Samisk høyskole i klimatilpasningsutvalget. Sametinget holdt innlegg på utvalgets fagmøte i Karasjok om klimatilpasning, samisk kultur og næring. «Tilpasning til eit klima i endring (NOU 2010:10)» er blitt lagt fram i 2010. Rapporten slår fast at klimaendringene kommer til å påvirke natur og samfunn. Utfordringene vil bli størst i de nordlige områdene fordi oppvarmingen her skjer sterkest. Presset på naturmiljøet og samfunnenes sårbarhet overfor klimaendringer gjør det nødvendig med et offensivt tilpassingsarbeid.

- Sametinget deltok i Norges delegasjon under høgnivådelen på partsmøtet til FN's klimakonvensjon, COP 16 i Cancún i Mexico. Det ble et historisk gjennombrudd for urfolksperspektivet på klimatoppmøtet da slutterklæringen inneholder beslutninger om sikringsmekanismer for urfolks rettigheter, tradisjonell kunnskap og fullverdig urfolksdeltakelse. Internasjonale urfolksorganisasjoner og urfolk i statlige delegasjoner har etter flere år med systematisk arbeid lyktes med å få på plass et fundament for urfolksperspektivet i klimaforhandlingene. Cancún-avtalen er et skritt i riktig retning for å bekjempe klimaendringer og avtalen understreker et viktig prinsipp om at urfolk skal involveres i alle relevante beslutninger fremover.

6.2.2 Konvensjonen om biologisk mangfold

Sametinget deltok i Norges delegasjon på partsmøtet under konvensjonen om biologisk mangfold i Nagoya i Japan. Det største fremskrittet fra toppmøtet var at det ble oppnådd enighet om en internasjonal bindende protokoll. Denne skal sikre en

rettferdig fordeling av de fordeler som bruken av naturens genressurser gir. Naturen og kunnskapen om den representerer store verdier. Koblingen mellom tilgang til genressurser og urfolks tradisjonelle kunnskaper er et sentralt element i Nagoya-protokollen som styrker urfolks rettigheter på mange områder. Det slås blant annet fast at urfolk kan ha eiendomsretten til genressurser i sine områder og at andre ikke kan gis tilgang til tradisjonelle kunnskaper uten at urfolket som besitter kunnskapen har gitt sitt forhåndsinformerte samtykke til det. Videre skal urfolk sikres en del av inntekten fra salget av varer lagd fra genmaterialet fra planter eller andre organismer, der som urfolks tradisjonelle kunnskaper benyttes ved utnytting av genressursen.

Partsmøtet videreførte anerkjennelsen av den nære avhengigheten mellom urfolk og natur. Det ble bestemt at det skal avholdes en ny rekke med arbeidsgruppemøter frem mot 2020 under artikkel 8 (j). Artikkelen omhandler statenes forpliktelser til å beskytte, bevare og videreføre urfolks tradisjonelle kunnskaper. Den nye komponenten i dette arbeidet vil være å beskytte og oppmuntre til en sedvanemessig bruk av biologiske ressurser som er i tråd med bærekraftprinsippet. Temaet for den første dybdeialogen skal være forvaltning av økosystemer, økosystemtjenester og områdevern. Det ble også gjort vedtak om etiske retningslinjer som skal sikre respekt for kulturell og intellektuell arv hos urfolk. Det ble også vedtatt en ny strategisk plan med 20 delmål under 4 strategiske hovedmål som skal nås innen 2020. Mål 18 sier at urfolks tradisjonelle kunnskap skal integreres i arbeidet med å implementere konvensjonen om biologisk mangfold og at urfolk skal ha full og effektiv deltakelse på alle relevante beslutningsnivå.

6.2.3 *Motorisert ferdsel i utmark*

I løpet av året har Sametinget vært delaktig i et prosjekt for å minke den skadelige barmarkskjøringen i Finnmark. Sametinget har vært representert i styringsgruppen for prosjektet sammen med Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Finnmark og Finnmark fylkeskommune. Styringsgruppen har opprettet en referansegruppe med representanter fra nærings-, friluft-, jakt-, fiske-, miljøinteresser, grunneiere, politi og forvaltere.

Kommunene i Finnmark har blitt anmodet om å gi en oversikt over kommunal praksis når det gjelder barmarkskjøring. Norut Alta har gjennomført en spørreundersøkelse blant 1000 finnmaringer over hele fylket om deres holdninger til

motorisert ferdsel på barmark. Det er dessuten avholdt møter med interesseorganisasjoner for å drøfte spørsmål om rapporten som NORUT Alta har utarbeidet, og for å få innspill på det videre arbeidet. De innspill som er kommet inn sammen med prosjektets mandatbeskrivelse har dannet grunnlaget rapporten fra Direktoratet for naturforvaltning. Rapporten ble sendt ut i desember og er nå på høring.

6.3 **Kulturminnevern**

6.3.1 *Statistikk over aktivitet*

Sametingets arbeid med kulturminnevern danner et viktig grunnlag for samisk historie og tilstedeværelse. Sametinget behandler arealsaker etter plan- og bygningsloven, samt kulturminneloven. Sametinget er som forvaltningsmyndighet forpliktet til å oppfylle undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven. Sametinget gjennomfører derfor befaringer av arealer som det planlegges utbygging av.

Sametingets forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner medfører stor aktivitet, noe statistikken over aktiviteten innen kulturminnevern for 2010 viser: 6030 inngående dokumenter, 2826 utgående, 169 befaringer, 530 nye kulturminner, i tillegg til 508 endringer på enkeltminne registrert i kulturminnebasen Askeladden.

6.3.2 *Arealsaker og befaringer*

Sametinget har i 2010 arbeidet med flere større arealsaker. Den største er i forbindelse med planlagt ny 420kV-kraftlinje Balsfjord – Hammerfest. Registreringsarbeidet er organisert som et eget prosjekt som skal gå over to år. Det innbefatter både feltregistreringer og intervju. Det ble blant annet gjennomført befaringer i høyfjellsområder som tidligere ikke er undersøkt. Under årets sesong ble det gjort funn av flere hundre kulturminner/lokalteter, blant annet årran, gammetufter og fangstanlegg.

I Finnmark har det i 2010 blitt gjennomført ytterligere to store kulturminneregistreringer. Disse er i forbindelse med det planlagte gruveområdet ved Nussir i Kvalsund samt reguleringsplanarbeid ved Svartnes-Bussesundet i Vardø. Ved kulturminneregistreringene er det gjort en rekke funn av hittil ukjente samiske kulturminner, blant annet gammetufter, teltboplasser, urgraver samt ulike typer oppbevaringssteder og steinsettinger. Kulturminnene kan knyttes til både sjøsamisk og

reindriftssamisk bosetting, og til utøvelse av tradisjonell samisk religion.

Reguleringsplan for Mauken og Blåtind skyte- og øvingsfelt med sammenbinding, ble vedtatt av kommunestyret i Målselv og Balsfjord i 2009. Riksantikvaren godkjente i den forbindelse dispensasjon for til sammen 14 automatisk fredete samiske kulturminner. Tromsø Museum gjennomførte arkeologiske utgravninger av disse i 2010.

Sametinget har siden 2007 gjort befaringer i forbindelse med reguleringsplan for Setermoen skytefelt. I sesongen 2010 ble det i samarbeid med Tromsø Museum prøvegravd teltplasser som er truet av skyte- og øvingsaktivitet. Saken skal behandles med tanke på utgraving kommende år.

Sametinget har sammen med Saemien Sijte, prosjektet Saemieh Saepmesne, Røyrvik kommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Luvlie Nåamesjen Dajve, gjennomført registreringer innenfor Røyrvik kommune. Det viktigste funnet var rammen av en runeemme (gievrie). Sametinget har arbeidet nært sammen med den samiske foreningen i Østre Namdal og Saemien Sijte for å sikre det sensasjonelle funnet. Årets registreringer viser et stort potensial for funn av samiske kulturminner i sørsamisk område.

Finansieringen av samarbeidsprosjektet mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune om regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Finnmark er avklart for et år framover. Arbeidet vil bli igangsatt straks prosjektleder er tilsatt.

Sametinget har i 2010 gjort mange arkeologiske funn i forbindelse med mindre utbygginger. I Salangen kommune er det registrert svært mange reindriftssamiske teltplasser med stor tidsdybde. I Ibestad kommune er i gang registrering av et stort antall markasamiske tufter.

Sametinget har, i samarbeid med Várdobáiki og Harstad og Omegn sameforening holdt et 2-dagers kurs i kulturminneregistrering.

6.3.3 Nasjonalparker og verneområder

Sametinget har deltatt i utarbeidelsen av forvaltningsplaner for Reisa nasjonalpark og Ráisduottarháldi landskapsvernområde i Nordreisa kommune, samt Ånderdalen nasjonalpark på Senja. For Reisa er det i år levert sluttrapport for registreringsprosjektet. Sametinget har registrert over 200 samiske kulturminner, der de fleste er relatert til villreinfangst og reindrift. I Ånderdalen har Sametinget kun registrert et fåtall samiske kulturminner.

Kvikne nasjonalparksenter har videreført arbeidet med registrering av samiske kulturminner i Forollhogna nasjonalpark, på grensen mellom Hedmark og Sør-Trøndelag. Flere nye kulturminner er blitt registrert og kunnskapen om fortiden i området i og rundt nasjonalparken blir stadig forbedret.

6.3.4 Skjøtsel og bygningsvern

Sametinget har i 2010 foretatt skjøtsel av kulturminner i flere områder. I Skoltebyen i Neiden i Sør-Varanger kommune er det gjennomført skjøtsel av grønne arealer. Det er også foretatt en utvendig restaurering av våningshuset på eienommen som Sametinget eier. Kulturmiljøet med gravplassen i Skoltebyen er nettopp sikret. I forbindelse med den planlagte gjenbegravelsen av samisk skjelettmateriale på gravplassen, er det igangsatt arbeid med en reguleringsplan for området. Dette er også ledd i videreutvikling av det fredete kulturmiljøet.

Restaurering av Halonen-huset er kommet et godt stykke på vei. Reguleringsplan for Skoltebyen er under arbeid. Kontrakt med valgt planleggingsfirma ble inngått etter innhenting av tilbud. I prosessen har det vært gjennomført et åpent oppstartmøte i Neiden. Arbeidsgruppen som planlegger gjenbegravelse har holdt et åpent møte i Neiden der NIKU presenterte resultatene av en georadarundersøkelse finansiert av Sametinget.

I Sirbma i Tana kommune er restaurering av bygninger videreført og vil pågå enda en tid.

I Troms har Sametinget videreført to skjøtelsesprosjekter. Det ene gjelder slitasje på bjørnegraver og menneskegraver i Kvæningen kommune. Det andre er restaurering av trekors på Sandengen kirkegård i Kåfjord kommune. Prosjektene er finansiert av Riksantikvaren. Sametinget har avholdt folkemøter både i Sør-Varanger og i Kvæningen i forbindelse med skjøtelsesprosjektene.

Árran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter, Museum Nord, Várdobáiki og Bodø kommune har fått tilskudd til registrering og restaurering av samiske bygninger. Arbeidene styrker fagkompetansen til disse institusjonene. I nordsamisk område har flere enkeltpersoner og institusjoner initiert restaureringsprosjekter av bygninger.

I forbindelse med Riksrevisjonens rapport om bygningsvern har det vært avholdt to møter. Riksantikvar Jørn Holme besøkte da Sametinget i Karasjok. Saken følges opp med prosjektsøknad til Riksantikvaren. De foreløpige signalene er at prosjektet vil bli finansiert.

Det finnes mange kulturminner som er utsatt for slitasje og behovet for skjøtelsesmidler er derfor større enn tildelte midler fra Riksantikvaren. For eksempel ble det ikke gitt skjøtelsesmidler i 2010 i Nordland fylke fra Riksantikvaren.

6.3.5 *Innsigelser og brudd på kulturminneloven*

Det har vært flere tap av samiske kulturminner i det samiske området i 2010. Dette har skjedd gjennom manglende innsending av saker fra tiltakshaver og brudd på kulturminneloven. I Kåfjord kommune i Troms er kulturminner skadet og skjemmet. Dette gjelder en gammetuft i Skardalen samt sagnstedet Skipet. Dette er en fjellklippe ved E6 ved Lyngenfjorden på Nordnes. Sagnstedet nevnes flere ganger i Just Qvigstads «Eventyr og sagn». Kåfjord kommune og Troms Kraft har uten tillatelse satt opp flere installasjoner på steinblokken.

Sametinget har videre uttalt at en søknad om oppdrettsanlegg i Per Larsavika/Klubbvik i Nesseby kommune ikke må innvilges. Sametinget har i uttalelsen påpekt at søknaden om oppdrettsanlegg bør avvendes til etter at ny kystsonesplan for Nesseby kommune foreligger. Tiltaket vil virke skjemmende for samiske kulturminner og kulturmiljø av stor verdi. Det vil derfor kunne få negative konsekvenser for en søknad om å få Ceavccageadge/Mortensnes inn på UNESCOs verdensarvliste. På bakgrunn av dette reiste også Sametinget innsigelse til deler av den arealdisponering som foreligger i kommuneplanens arealdel for kommunen.

6.3.6 *Samarbeid med Riksantikvaren*

Sametinget og Riksantikvaren har jevnlig dialog om aktuelle saker. Sametinget samarbeider med Riksantikvaren for at en samiskspråklig versjon av kulturminnebasen Askeladden gjøres tilgjengelig. Det har også vært møter med Riksantikvaren vedrørende andre fremtidige behov og kvalitets sikring av Askeladden.

Sametinget har i 2010 avgitt høringsuttalelse til Riksantikvarens strategiske plan for forvaltningen av arkeologiske kulturminner. Tiltak der konsultasjoner vil kunne bli aktuelt er:

- Etablering av et nasjonalt prosjekt for registrering av kulturminner og kulturmiljøer
- Justering av Ansvarsforskriften for å gi mulighet til å gjennomføre forenklet saksbehandling i mindre saker, og i lys av dette behovet for å få

på plass en permanent forvaltningsordning for samiske kulturminner

- Vurdering av hundreårsgrensen for samiske kulturminner og etablering av større forsknings- og forvaltningsprogrammer

Det er videre gitt innspill til Riksantikvarens forventningsbrev for 2011. Saker som ble spilt inn er blant annet Ceavccageadge/Mortensnes på den tentative verdensarvlisten, regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark samt forhold som gjelder Skoltebyen kulturmiljø, herunder både reguleringsplan for området og planlagt gjenbegravelse av skjelettmateriale.

6.3.7 *Samarbeid med andre instanser*

Sametinget har jevnlig dialog med fylkeskommunene. Sametinget deltar på fylkeskommunenes arealplanforum og samarbeider i den daglige saksbehandlingen.

Det har vært gjennomført fellesbefaring med Sør-Trøndelag fylkeskommune i forbindelse med konsesjonsendring for Elgsjøen vannkraftverk i Einunndalen i Oppdal kommune, på grensa mellom Sør-Trøndelag og Hedmark. Av annet godt samarbeid kan vises til at arkeologer fra Sør-Trøndelag, Hedmark og Oppland fylkeskommuner har deltatt på kurs i registreringer av sørsamiske kulturminner.

I andre geografiske områder finnes det et potensial for tettere samarbeid med fylkeskommunene. Særlig gjelder dette samarbeidet med Nordland fylkeskommune.

Sametinget har årlige møter med Kulturminnefondet. Årets møte ble avholdt i Varanger.

Sametinget har også jevnlig kontakt og dialog med kommuner og tiltakshavere, for eksempel enkeltpersoner, private og offentlige bedrifter og institusjoner. Denne kontakten er spesielt hyppig i befaringsseongen.

6.3.8 *Virkemidler – samisk kulturminnevern*

I Sametingets budsjett for 2010 var det satt av kr 2 000 000 til miljø og kulturvern. 44 søknader ble behandlet under ordningen og 33 ble innvilget støtte. 23 av årets prosjekter har fått utbetalt første del av tilskuddet og har med det startet arbeidene. I løpet av året har 10 prosjekter fra tidligere års tilskudd blitt ferdigstilt. Til sammen ble det innvilget kr 2 415 000. Av disse er kr 223 000 trukket tilbake og kr 821 000 utbetalt.

6.3.9 Fordelingen for områder og prioriteringer for søknader med tilsagn i 2010

Område	Registrering	Sikring	Restaurering	Totalt
Nordsamisk	3	0	10	13
Lulesamisk	8	1	3	12
Sørsamisk	4	0	0	4
Trukne	0	1	3	4
Totalt	15	2	16	33

Innenfor ordningen kan vi se at det er en konsentrasjon av restaureringsprosjekter i nordsamiske områder, men ikke så mange registreringsprosjekter. I lulesamiske områder er det flest registreringsprosjekter og restaureringsprosjekter knyttet til institusjoner. I sørsamiske områder er det kun registreringsprosjekter som har fått tilskudd, alle disse er knyttet til institusjoner.

Sametinget har i 2010 ikke mottatt noen søknader som omhandler områdene utenfor dagens forvaltningsområde.

7 Helse, sosial og omsorg

Sametingets hovedmål er å sikre et helse-, sosial- og omsorgstilbud til det samiske folket. Dette tilbudet skal være likeverdig med tilbudet som den øvrige befolkning har. Helse-, sosial- og omsorgstilbud må tilpasses den samiske befolkningens behov. Videre må helse-, sosial- og omsorgspersonell over hele landet gis opplæring i samisk språk og kultur. Det er også aksept for komplementære og tradisjonelle behandlingsformer.

Sametinget arbeider på ulike måter for å nå disse målene. Gjennom dialog og samarbeid med sentrale myndigheter og andre relevante aktører, forsøker vi å sikre Sametingets innflytelse på utformingen av helse- og sosialtjenester til det samiske folk. Vi arbeider blant annet med å ivareta samiske barns rettigheter i møte med barneverntjenesten, bidrar til å tilpasse kriminalomsorgen til samiske innsattes behov og for å utvikle et samisk eldre- og omsorgstilbud. I tillegg gir vi tilskudd til ulike helse- og sosialprosjekter.

7.1 Samarbeid med ulike aktører

Sametinget er i dialog med sentrale myndigheter, kommuner og fylkeskommuner og andre aktører i arbeidet med å sikre og bedre helse- og omsorgstjenester til den samiske befolkningen. Noen av utfordringene er blant annet å sikre en

regional rådgivningstjeneste for den sørsamiske befolkningen initiert av Snåsa kommune og en videreføring av helsesatsingen ved Várdobáiki samisk senter. Tettere samarbeid med faginstanser og andre om kompetanseoppbygging samt synliggjøring av behov og tjenesteutvikling er også viktig. Det arbeides også med å etablere kontakt med Sametinget i Sverige spesielt om psykisk helsevern blant reindriftsutøverne. Sametinget har hatt besøk av de nordiske helsedirektørene, og orientert om utfordringer med å sikre den samiske befolkningen en likeverdig helse- og sosialtjeneste på norsk side av Sápmi.

Sametinget har innledet konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet vedrørende omgjøring av undervisningssykehjemmet i Karasjok til et nasjonalt undervisningssykehjem for den samiske befolkning. Sametingets mål er at et nasjonalt undervisningssykehjem skal være pådriver og bidra til å utvikle kunnskap og heve kvaliteten i helse- og omsorgstjenesten til samiske pasienter, brukere og deres pårørende. Sametinget har også innledet konsultasjoner angående en 3-årig demensplan for samer med demens. Prosjektet er satt i gang med bakgrunn i regjeringens demensplan for 2015.

7.1.1 Samisk representasjon i styrene i helseforetakene

Sametinget har foreslått kandidater til styrene for de fire regionale helseforetak og noen av de underliggende foretakene ved Helse Nord RHF, Helse Midt-Norge RHF og Helse Sør-Øst RHF. Det er samisk representasjon ved følgende styrer:

- Helse Nord RHF
- Helse Finnmark
- Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN)
- Nordlandssykehuset
- Helgelandssykehuset
- Helse Nord-Trøndelag RHF
- Oslo Universitetssykehus, underlagt Helse Sør-Øst

7.1.2 Samiske barns rettigheter i møte med barnevernstjenesten

Samiske barn skal møte en barnevernstjeneste med samisk språk- og kulturkompetanse. Dette er rettigheter som samiske barn har uttrykt i Barnekonvensjonen og i barnevernloven. Likeledes er samiske barn innenfor forvaltningsområdet for samisk språk omfattet av bestemmelsene i same-loven. Dette betyr at samiske barn i disse kommunene har rett til å bli betjent på samisk av barnevernstjenesten, også ved plassering i institusjon og fosterhjem utenfor hjemkommunen. Sametinget er opptatt av å synliggjøre barns rettigheter og at disse rettighetene blir ivaretatt i barnevernstjenesten.

Sametinget har gjennomført konsultasjoner med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) om forslag til endring av forskrift om tilsyn i fosterhjem og barneverninstitusjoner. Sametingets mål med konsultasjonene er at samiske barns rett til ivaretagelse av språk og kultur skal etterspørres aktivt under plassering i institusjon og fosterhjem. Dette må uttrykkes klart i forskrifter for tilsyn med barn i fosterhjem og institusjoner. Forslag til endringer i disse forskriftene er nå sendt ut på høring. Sametinget er beredt til å fortsette konsultasjonene etter høringsfristens utløp.

Sametinget har innledet konsultasjoner med Justis- og politidepartementet angående ivaretagelse av samiske barns rettigheter i Barnehus. Barnehus er et tilbud til barn og pårørende som møter rettsvesenet etter å ha blitt utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Samiske barns rettigheter tilsier at Barnehus må ha kompetanse på samisk språk og kultur ved avhør av samiske barn. Sametinget vil fortsette konsultasjonene i 2011.

Sametinget har innledet konsultasjoner med BLD angående NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet. Sametingets mål med konsultasjonene er å sikre kompetanse om samisk språk og kultur i barnevernsutdanningene. Sametinget deltar også i referansegruppa for stortingsmelding om utdanning for velferdstjenestene. Helse- og sosialutdanning og forskning skal være kjernen i meldingen, og etter planen skal meldingen legges frem høsten 2011.

7.2 Samhandlingsreformen

Samiske tjenestemottakere har krav på en likeverdig helse- og sosialtjeneste på lik linje med den øvrige befolkning. Med bakgrunn i dette har

Sametinget innledet konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet om ivaretagelse av samiske pasienter i Samhandlingsreformen. Mer ansvar til kommunene og mer helhetlig pasientbehandling er noen av signalene fra sentrale helsemyndigheter. Sametinget er opptatt av å sikre at prioriteringer og innretninger av samhandlingstiltak som gjøres også skal gi gode effekter overfor den samiske befolkningen. Deriblant må rettighetene til samiske pasienter i språkforvaltningskommunene også ivaretas i den nye reformen. Sentrale myndigheter har det overordnede ansvaret og må derfor sørge for at det samiske perspektivet ivaretas og etterspørres i alle prosesser, og at det blir ivaretatt i sentrale helse- og sosialpolitiske satsinger.

7.3 Oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene

Sametinget har konsultert Helse- og omsorgsdepartementet om ivaretagelse av samiske pasienters behov og rettigheter i oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene for 2011. Ordlyden «Samiske pasienters rett og behov for tilrettelagte tjenester må etterspørres og synliggjøres fra planleggingsfasen, gjennom utredningsfasen, og når beslutninger tas», er grunnleggende for Sametingets innspill til oppdragsdokumentene.

Sametinget er fornøyd med en særskilt satsing innen rusbehandlingsfeltet og at tiltakene for samiske pasienter må ta utgangspunkt i samiske pasienters rett til tilrettelagte tjenester med utgangspunkt i samisk språk og kultur. Sametinget har også etterlyst større fokus på språk og kommunikasjon både i et kvalitetsperspektiv og i et sikkerhetsperspektiv. I oppdragsdokumentene for 2011 er det derfor innen kvalitet og pasientsikkerhet vist til at mangelfull kommunikasjon er en risikofaktor og en viktig kilde til feilbehandling. Etter initiativ fra Sametinget er det også tatt med i oppdragsdokumentene at i utdanning av helsepersonell skal helseforetakene sikre kompetanse i samisk språk og kultur.

Sametinget har hatt et møte med Helse Nord om resultatene fra oppdragene for 2010. Deriblant har Helse Nord fått i oppdrag å igangsette et tolkeprosjekt for å bedre tolketjenesten til den samiske befolkningen. Sametinget skal delta i utforming av mandatet til prosjektet. Prosjektet er forsinket og oppdraget gjentas i oppdragsdokumenter for 2011.

Sametinget er opptatt av at den nasjonale beredskapen også tar høyde for samiske behov og rettigheter. Nødmelding og varsling i forhold til

samiske brukere fungerer ikke tilfredsstillende i dag. Dette er en utfordring Sametinget har løftet opp for sentrale myndigheter. Sametinget har innledet konsultasjoner med Justis- og politidepartementet om ivaretagelse av samiske brukere i etableringen av nytt digitalt nødnett. Sametinget er opptatt av at et språklig og kulturelt tilbud i nødmeldetjenesten må gis til samiske brukere over hele landet. Sametinget vil fortsette konsultasjonene i 2011. Sametinget er derfor fornøyd med at det påpekes i oppdragsdokumentene at det skal være en likeverdig tilgang til nødmeldingstjeneste for minoritetsspråklige og den samiske befolkningen, og at foretakene skal iverksette tiltak for å sikre nødvendig språk- og kulturkompetanse i nødmeldingssentralene.

7.4 Psykisk helse

De tradisjonelle samiske næringene er under sterkt press fra samfunnet utenfor. Arealinngrep og rovdyrtap er bare noen av de utfordringer som utøverne stilles ovenfor. I en slik situasjon er det viktig å være oppmerksom på de menneskelige konsekvensene av dette. Å leve i en stadig stressituasjon gjør noe med menneskers fysiske og psykiske helse. Den siste tiden har Sametinget fått meldinger om økte psykiske belastninger for utøverne av tradisjonelle samiske næringer.

Sametinget har innledet samarbeid med Samisk nasjonalt kompetansesenter – psykisk helsevern (SANKS) for å se hva politikerne kan bidra med i denne sammenhengen. Fremtidstro og optimisme må prege utøverne av tradisjonelle samiske næringer, dersom næringen skal rekruttere nye utøvere.

Samiske barn får også med seg negativ omtale i media og press mot næringen. Barn ser at dette gjør noe med de voksne, og det kan skape bekymringer. Sametinget har løftet denne situasjonen ovenfor sentrale myndigheter og vil fortsatt bidra til økt fokus på denne uholdbare situasjonen. Sametingspresidenten har holdt innlegg på SANKS konferanse med tema psykisk helse i rein-drifta og selvmord.

Sametinget hadde innlegg på Landsforeningen for etterlatte ved selvmord (LEVE) sitt seminar i Tana i september. Temaet for seminaret var selvmordsforebygging i Sápmi. Seminaret var en markering av verdensdagen for selvmordsforebygging. Sametinget tok opp hvordan Sametinget arbeider gjennom kontakt med norske myndigheter, fagfolk, utdanningsinstitusjoner, organisasjoner og med Sametinget i Sverige. Sametinget fremhevet spesielt hvor viktig språk- og kulturfor-

ståelsen er i møte med etterlatte og i forebyggingssarbeidet.

7.4.1 *En kriminalomsorg tilpasset samiske innsattes behov*

Sametinget har gitt tilskudd til et prosjekt som skal kartlegge helse- og sosialtilbudet til samiske innsatte i fengsel. Målet er å skape bedre kunnskap for å bedre helsetjenestetilbudet til samiske innsatte. Sametinget har tro på at prosjektet vil bidra til økt kunnskap om samiske innsattes rettigheter, og også bidra til økt forståelse for samiske innsattes behov og rett til en bedre tilrettelagt helsetjeneste.

7.5 Tilskudd til helse- og sosialprosjekter

Mål for tilskuddsordningen:

- En bedre tilrettelagt helse, sosial og omsorgstjeneste for samiske brukere

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 350 000 til helse- og sosialprosjekter. Det ble innvilget kr 3 209 000 til 18 prosjekter.

Prosjektene som har fått tilskudd faller i hovedsak inn under følgende prioriteringer i Sametingets budsjett: prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur i eksisterende helse- og sosialtjeneste, prosjekter som har som mål å utvikle konkrete tiltak for permanent tilrettelegging, metodeprosjekter og prosjekter som har som mål å legge til rette for at omsorgen for samiske eldre bygger på samisk språk og kultur.

8 Regionalutvikling

8.1 Samarbeidsavtalene

Sametinget har inngått samarbeidsavtaler med Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Hedmark og Oppland fylkeskommuner. Målet med avtalene er å styrke og synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv i samarbeid med fylkeskommunene. Samarbeidsavtalene omfatter omforente tiltak innenfor en rekke samfunnsområder. Sametinget vil jobbe for å få til samarbeidsavtaler med Oslo, Trondheim og Tromsø kommuner.

Oppfølgingen av samarbeidsavtalen mellom fylkeskommune og Sametinget følges opp to ganger årlig gjennom ett politisk møte og ett administrativt møte. Sentralt i oppfølgingsarbeidet for fylkeskommunene og Sametinget er at man sammen

lager en rapport der det fremkommer hvilke tiltak man skal prioritere å samarbeide om årlig. Denne rapporten godkjennes på politisk nivå både av Sametinget og Fylkestinget. Senere på året tar partene en statusgjennomgang av rapporten for å vurdere om og hvordan man gjennomfører de årlige tiltakene. Statusgjennomgangen skjer administrativt.

Denne arbeidsmetoden er gjennomført for 2010 for Sametinget og Finnmark fylkeskommune. Partene er enige om at samarbeidet fungerer godt sett hen i fra ressursene. Samarbeidsavtalen bidrar til å synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv. Fylkeskommunen er informert om Sametingets kommende gjennomgang av sin regionalpolitikk og at det vil kunne komme eventuelle endringer og utvikling her.

Samarbeidsavtalen med Nordland fylkeskommune ble inngått i 2006. Det pågår et arbeid med revidering av avtalen. Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område har revidert den eksisterende samarbeidsavtalen som ble inngått i 2005. Samarbeidspartene er Sametinget i Norge, Nordland fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune. Målet med avtalen er å styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv. Samarbeidsavtalen er ikke til hinder for samarbeid som ikke er nevnt i denne avtalen. En del av temaene i avtalen kan ha varierende relevans og prioritering for de ulike partene.

Avtalen skal følges opp med årlige møter på administrativt og politisk nivå. Hensikten med møtene er rapportering, samarbeid og samhandling.

Sametinget har som vært i kontakt med Oslo kommune i 2008 for å vurdere mulighetene for en samarbeidsavtale med Oslo kommune. I perioden fra 2008 og 2010 har Sametinget gjennom skriftlig korrespondanse forsøkt å oppnå en videre dialog med kommunen. Denne kontakten ble opprettet høsten 2010 med Oslo kommune. Partene er enige om en foreløpig arbeidsform for kartlegging av bruken av tilbudene og behov i Oslo kommune. Tidlig i 2011 vil det være nye møter for å ha dialog om mulighetene for en samarbeidsavtale. Sametinget hadde også et folkemøte i Oslo i slutten av 2010.

8.2 Regionale utviklingsmidler

I budsjettet for 2010 var det satt av kr 3 500 000 til regionalutvikling. Regionale utviklingsmidler er utviklingsmidler som tildeles prosjekter som har felles finansiering med fylkeskommunene.

Innenfor samarbeidsavtalene ble det innvilget tilskudd til i alt 30 prosjekter fordelt på 13 i Finnmark, 6 i Troms, 6 i Nordland, 3 i Nord-Trøndelag, 1 i Sør-Trøndelag og 1 i Hedmark. Det ble innvilget til sammen kr 3 930 000, en overskridelse på kr 430 000 i 2010.

Av prosjekter i Finnmark som kan nevnes er tilskudd på kr 30 000 til Barents urfolkskongress i 2010 og kr 400 000 til Tana kulturskole til opplæringstilbud for barn og unge innen dans, musikk og drama. Det ble også gitt tilskudd til NHO Finnmark til utvikling av Småtinget 2010 i Alta.

Av prosjekter i Troms kan nevnes tilskudd på kr 150 000 til utvikling av samisk uke i Tromsø og kr 200 000 til miljøprosjektet Leve i naturen/Eallit luonddus i regi av Fylkesmannen i Troms. Av prosjekter i Nordland kan nevnes tilskudd på kr 300 000 til forprosjektet Muskenveien og kr 190 000 til restaurering av Duoddará ráffe/pitesamisk senter i Beiarn.

I Nord-Trøndelag ble det innvilget tilskudd til et språk- og kompetanseprosjekt i Røyrvik på kr 300 000 og i Hedmark fylke en støtte på kr 500 000 til språkkonsulent og læremiddelutviklingsprosjekt.

9 Internasjonalt og samisk samarbeid

9.1 Sametingets arbeid med internasjonale urfolksspørsmål

Sametinget vil arbeide med revideringen av internasjonale meldingen i løpet av neste år. Det vil i den forbindelse arrangeres et seminar som ledd i dette arbeidet. Som grunnlag for det internasjonale arbeidet så ligger målsettingene etter følgende meldinger:

- Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder sak 49/06
- Nordområdeutvikling sak 68/07

Sametingspresidenten var i april 2010 i Sør-Amerika sammen med Stortingspresidenten. I Brasil besøkte delegasjonen blant annet Xingu indianerterritorium. Under oppholdet i Sør-Amerika ble delegasjonen orientert om aktuelle problemstillinger knyttet til avskoging, klima og urfolkenes rolle i bevaring av regnskog.

Sametingspresidenten var til stede på årets møte i FNs Permanente Forum for urfolk.

Sametingsrådet deltok på et internasjonalt utvekslingsseminar i Antigua, Guatemala. Seminaret handlet om implementeringen av konsultasjonsplikten i ILO konvensjon 169 art 6.

Ekspertmekanismen for urfolksrettigheter (EMRIP) holder årlige sesjoner. Sametinget deltok under årets sesjon og ga sitt bidrag gjennom innlegg til den foreløpige rapporten som omhandler urfolks rett til å delta i beslutningsprosesser. Endelige rapport kommer i 2011.

Sametinget var høsten 2010 til stede på Menneskerettighetsrådets (HRC) møte og deltok på rådets behandling av urfolkssakene tilknyttet ekspertmekanismen og spesialrapportørens foreløpige rapporter. De endelige rapportene vil komme i 2011, fra både ekspertmekanismen og spesialrapportøren. Sametinget vil følge opp arbeidet med disse.

Sametinget ønsker å bidra til Universal Periodic Review (UPR) når det er land som kommer opp til høring av FN om oppfølgingen av menneskerettighetene. Det har ikke latt seg å følge opp de høringer som ble gjennomført i år grunnet mangel på kapasitet. UPR er et relativt nytt forum der man kan jobbe for å styrke urfolksrettighetene i hele verden. Det vil være nødvendig å følge opp dette arbeidet i større grad enn til nå.

Det er bestemt at det skal avholdes to konsultasjonsmøter med Utenriksdepartementet i året. Møtene omhandler Sametingets internasjonale arbeid og koordinering med departementene i den sammenheng. Saker som er tatt opp har i hovedsak vært knyttet opp mot nordområdepolitikken, herunder næringsutvikling og mineralutvinning i samiske områder, Barentssamarbeidet, Arktisk råd og menneskerettighetsspørsmål og urfolkssaker i FN.

Regjeringen arbeider med ny Nordområdemelding som ferdigstilles i løpet av 2011. Sametinget vil bidra til dette arbeidet.

9.2 Samisk parlamentarisk råd

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et parlamentarisk samarbeidsorgan mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige. Samene fra Russland er permanente deltakere i rådet. Råd skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene og er den samiske stemmen internasjonalt. Sametinget tildeles kr 500 000 til Samisk parlamentarisk råd over statsbudsjettet. Tildelingen går til det sameting som har sekretariatet for rådet. Delegationenes utgifter til deltakelse i møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene.

Ledervervet i Samisk parlamentarisk råd roterer mellom de tre sametingene. Fra og med 14.4.2010 og for en periode på 16 måneder har Sametinget i Finland ledervervet i rådet. Rådet har vedtatt egen virksomhetsplan for perioden

november 2008 til desember 2010. Planen omhandler blant annet samisk språk, opplæring/utdanning, ungdomssaker, samisk universitet, nordisk samekonvensjon, ressurs utnyttning og miljø, internasjonalt engasjement og likestilling. Virksomhetsplanen er retningsgivende for rådets arbeid. Samisk parlamentarisk råds klimapolitiske strategi ble vedtatt i 2010.

Etter invitasjon fra Samisk parlamentarisk råd besøkte FNs spesialrapportør, James Anaya 14.-16.4.2010 for første gang i historien Sápmi som region. Besøket fant sted i Rovaniemi. Det ble det avholdt en rundebordssamtale mellom spesialrapportøren, SPR samt representanter fra regjeringene. Samiske organisasjoner og institusjoner anledning til å treffe spesialrapportøren for å legge fram sine syn på hvordan de nordiske landene lever opp til menneskerettighetskonvensjonen.

9.3 Barentssamarbeidet

Sametinget deltok under Barents urfolkskongressen og konferanse tidlig i 2010 der en foreløpig resolusjon ble vedtatt som inneholder artikler som anerkjenner urfolks rett til å delta i Barentssamarbeidet. Sametinget har ytret sitt ønske ovenfor Barentssekretariatet om å være representert ved observatør. Det arbeides med å få til slik representasjon gjennomført.

Sametinget tildeler kr 100 000 til urfolksmedarbeider i det internasjonale Barentssekretariatet, dette i henhold til rammeavtalen med Utenriksdepartementet.

9.4 Nordisk samekonvensjon

Sametinget har i 2009 arbeidet for igangsettelse av forhandlinger om Nordisk samekonvensjon. Sametinget har forhåpninger til dette arbeidet, og ser behovet for å få en fellesnordisk samekonvensjon, som vil omfatte og forplikte de nordiske land og det samiske folk i de nordiske land. Sametinget ser frem til at forhandlingene starter i 2011.

9.5 FNs Urfolkserklæring

Flere av urfolkserklæringens artikler er allerede gjeldende rett gjennom andre bindende juridiske instrumenter som for eksempel som ILO-konvensjon nr. 169, FNs konvensjon om Sivile og Politiske rettigheter og konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, eller gjennom nasjonal lovgivning som Grunnloven og menneskerettighetsloven. I tillegg gjenspeiler urfolk-

serklæringen internasjonal sedvane det foreligger bred enighet om på verdensbasis og som derfor må anses rettslig bindende normer for verdenssamfunnet i sin helhet.

I henhold til erklæringens art. 42 har statene påtatt seg å fremme full gjennomføring av bestemmelsene i erklæringen. Sametinget har med tilfredshet notert seg at samtlige av de fire stater som stemte mot vedtakelsen av FNs urfolkserklæring 13. september 2007 nå har erklært bortfall av sin motstand. Dette gjelder Australia, New Zealand, Canada og USA. Likeså er Sametinget tilfreds med FNs Generalforsamlings resolusjon av 16. november 2010 der medlemsstatene oppfordres til å styrke sine nasjonal og internasjonale bestrebelser, herunder gjennom internasjonalt samarbeid, for å løse urfolks problemer inne ulike sektorer som kultur, utdanning, helse, menneskerettigheter, miljøspørsmål og økonomisk utvikling. Det vedtas også å avholde i 2014 et høynivåmøte i FNs generalforsamling, i fortsettelsen benevnt som Verdenskonferansen om urfolk, for å høste felles erfaringer og beste erfaringer i arbeidet med realisering av urfolks rettigheter, herunder bestrebelser etter å oppfylle målsettingene i FNs erklæring om urfolks rettigheter.

Sametinget har et eget ansvar for å få urfolkserklæringen synliggjort og benyttet som juridisk retningsgivende og anerkjent verktøy. Selv om erklæringen ikke er et juridisk bindende, så gjengir erklæringen rettslige prinsipper og normer etablert i annen juridisk bindende instrumenter, eller rettslige prinsipper og normer som allerede er akseptert av de stater som bekjenner seg til de fundamentale menneskerettigheter og således etablert som internasjonal sedvanerett. Dette tilsier at FNs urfolkserklæring må forstås som et instrument med sterkere juridiske bindinger enn hva øvrige erklæringer generelt sett er tillagt. Sametinget vurderer det slik at innholdet av FNs urfolkserklæring gjenspeiler og presenterer den rettslige utviklingen som foreligger innen urfolkretten. Sametingets mener at det er behov for en synliggjort og handlingsrettet implementering av FNs urfolkserklæring. Denne nasjonale gjennomføringen av erklæringens bestemmelser må følges opp i nasjonal lovgivning og administrativ praksis. Sametinget finner behovet for å kunne rapportere på i hvilken grad man faktisk anstrenger seg for en gjennomføring av urfolkserklæringens artikler på nasjonalt nivå.

I følge SPRs virksomhetsplan er Sametinget i Norges tillagt særskilt ansvar for å jobbe for en implementering av FNs urfolkserklæring. Eksem-

pel på vår bruk av erklæringen i vår saksbehandling vises til «Rammeavtalen om gjennomføring av konsultasjoner knyttet til regleringer i fisket etter anadrome laksefisk». Denne avtale ble inngått den 24.11.2010.

Sametinget vil så langt vi finner dette relevant rapportere i sine årsmeldinger om hvordan urfolkserklæringen gjennomføres nasjonalt.

9.6 Virkemidler til internasjonale tiltak

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 350 000 til internasjonale tiltak. Midlene er brukt til:

- Barents urfolkskontor kr 250 000
- Interreg kr 1 000 000
- Kr 90 000 til avvikling av den andre samiske kongress i Murmansk

10 Samefolkets fond

Stortinget har i Samefolkets fond avsatt 75 millioner kroner som kollektiv erstatning for skadene og den uretten fornorskingspolitikken har påført det samiske folk. Avkastningen fra fondet ble tatt i bruk i 2008 og forvaltes av Sametinget. Stortinget har satt som forutsetning at Samefolkets fond ikke skal anvendes til individuelle erstatninger.

Fastsettelse av bruken av den årlige avkastningen i budsjettet gjøres med grunnlag i vedtak om prioritering og satsingsområder for valgperioden, jf. sak 47/09.

I 2010 ble det avsatt kr 9 000 000 under Samefolkets fond. Avsetningen var avkastning for 2009 på kr 4 650 000 og kr 4 350 000 av tidligere års avkastning. For 2011 avsettes det kr 5 500 000 under Samefolkets fond.

10.1 Språkutvikling

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere brukere av samisk språk

Det var satt av kr 1 500 000 til språkutvikling for 2010. 15 søknader kom inn, og det ble søkt om tilskudd for kr 5 517 294 til språkutviklingstiltak. Av disse fikk 6 søkere tilskudd, til sammen kr 1 720 000. Dette utgjorde et underskudd på kr 220 000.

10.2 Litteratur

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall utgivelser av samisk litteratur

Det var avsatt kr. 2 500 000 til litteratur under denne posten. Det ble innvilget tilskudd til 11 prosjekter, for til sammen 2 622 000. Det ble søkt til sammen for 4 887 000.

10.3 5-årig voksenopplæringsprogram i samisk

Sametingets 5-årige voksenopplæringsprogram (tidligere språkprogram) som ble oppstartet ved Samisk høyskole i 2009 viser seg å gi svært gode resultater. Høgskolen har i samarbeid med språksentrene i Alta, Porsanger, Kåfjord, Nesseby og Lavangen avholdt til sammen 17 språkkurs for voksne. Deltagerne følger kursene lokalt eller ved Samisk høyskole, og avlegger eksamen ved høyskolen. Kursene gir studiepoeng og mulighet for videre utdanningsløp i samisk ved Samisk høyskole. Det viser seg at etter oppstart av voksenopplæringsprogrammet er det større rekruttering til videre studier i samisk. Voksenopplæringsprogrammet er også en kvalitativ hjelp for foreldre som skal gi leksehjelp til sine barn.

Målet fremover er å komme i gang med kurs i sør- og lulesamisk område, samt i de største byene i Norge. På sikt ønsker man også å få i gang kurs i metodikk og pedagogikk og lese- og skrivekurs for voksne som behersker samisk muntlig. Dette er viktig i arbeidet for å rekruttere språkbærere til utdanningsinstitusjoner som har stort behov for kvalifiserte lærere.

10.4 Tradisjonell kunnskap

10.4.1 Dokumentasjon og formidling

I 2010 var det avsatt kr 1 850 000 til tradisjonell kunnskap – Dokumentasjons- og formidlingsprosjekter. Målet for ordningen var dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap knyttet til ivaretagelse og bruk av naturen og det immaterielle. Søknadsfrist til formålet var 1. mars 2010. Ved årets slutt var det brukt kr 1 679 000 av de

avsatte midlene. Dette innebærer en rest på kr 171 000.

10.4.2 Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

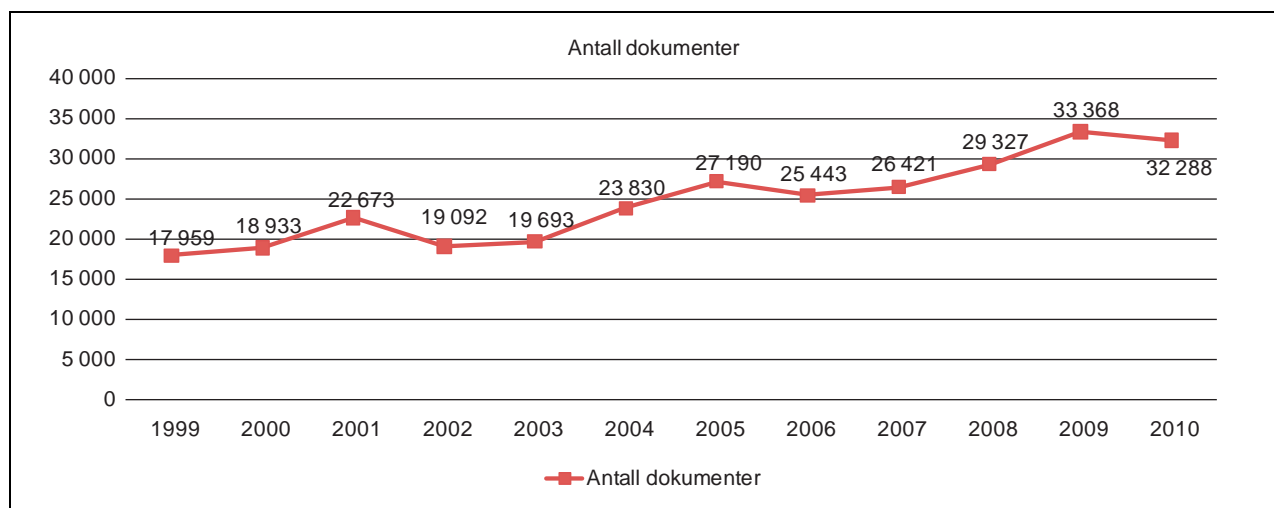
I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 650 000 til systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap. Prosjektet, som gjennomføres av Samisk høyskole, pågår i henhold til revidert arbeidsplan for 2010 som inneholder planer om å utvikle metoder for å dokumentere, bevare, beskytte og lagre arbeidet. Samt vitenskapelig artikler om temaet, om ferdigstilling av en metodebok, samt en verktøykasse for samarbeid med lokalsamfunn og at utarbeidelse av etiske retningslinjer vil publiseres i løpet av 2011.

11 Sametingets administrasjon

Strategiene i budsjettet for 2010 gir et bilde av aktiviteten på de ulike politikk- og forvaltningsområdene. Strategiene konkretiseres i administrasjonens arbeidsplaner. Arbeidet med politikkutvikling og oppfølging av politiske saker, økte forvaltningsoppgaver og forventningene i samfunnet krever kapasitet og høy faglig kompetanse på en rekke områder. I revidert budsjett for 2010 var det avsatt kr 86 030 000 til driftsutgifter på administrativt nivå. Per 31.12.2010 var det 129 årsverk i Sametingets administrasjon. Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall ansatte fordelt mellom kvinner og menn.

Partene i Sametinget, arbeidsgiver og tjenestemannsorganisasjonene, har i fellesskap etablert Sametingets personal- og lønnspolitikk, som blant annet berører samhandling mellom partene. Gjennom de lokale lønnsforhandlingene har partene avdekket og utjevnet lønnsforskjeller mellom kvinner og menn innenfor de ulike stillingsgruppene.

	31.12.2008		31.12.2009		31.12.2010	
	Ledere	Årsverk totalt	Ledere	Årsverk totalt	Ledere	Årsverk totalt
Kvinner	7	75	6	83	5	79
Menn	4	42	6	43	7	50
Totalt	11	117	12	126	12	129
Prosent kvinner	63,6	64,1	50	65,9	41,7	61,2
Prosent menn	36,4	35,9	50	34,1	58,3	38,8

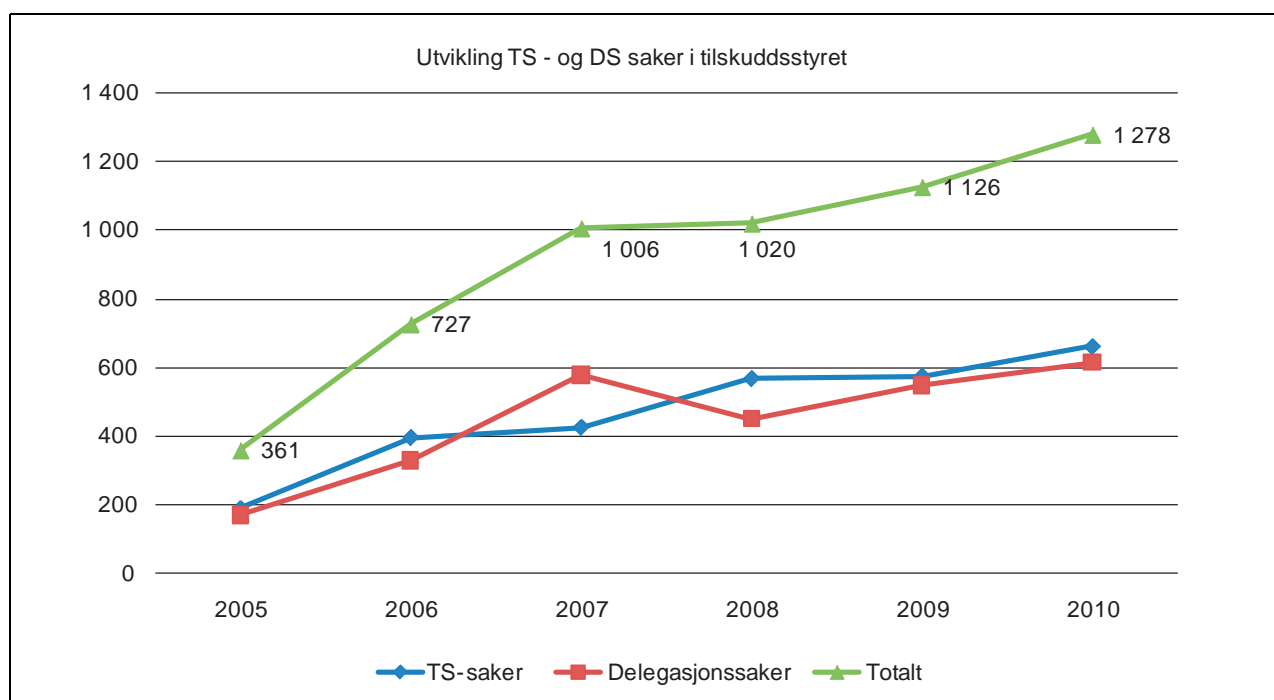
Figur 1.8 Utviklingen av antall dokumenter som årlig behandles over Sametingets journalsystem.

Sametinget er en IA-bedrift og følger de bestemmelser som er fastsatt i avtalen om inkluderende arbeidsliv. Ansatte med behov for tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver får tilbud om dette. I de lokaler Sametinget bruker skal utformingen ta hensyn til personer med nedsatt funksjonsevne. Det er et personalpolitisk mål å oppnå balansert alders- og kjønnsammensetning, samt å rekruttere personer med minoritets- og urfolksbakgrunn. Dette blir det tatt hensyn til ved all annonsering og rekruttering av personell.

Plenumsstaben er en del av administrasjonen i Sametinget, men hører politisk under plenumsle-

deren, ikke sametingsrådet. Plenumsstaben har det administrative ansvaret for den parlamentariske virksomheten i Sametinget, herunder planlegging og avvikling av møtene i komiteene og plenum. Plenumsstaben består av tre ansatte og må derfor i forbindelse med komitémøtene og plenumsmøtene få bistand fra avdelingene til sekretærtjenester på nevnte møter, oversettertjenester med mer.

Sametinget har kontorsteder i Snåsa, Drag, Evenes, Manndalen, Kautokeino, Karasjok og Varangerbotn.

Figur 1.9 Antall dokumenter i tilskuddsforvaltningen.

Saksmengden i Sametinget har økt fra år til år. I tillegg til den reelle økning av antall dokumenter har omfanget og kompleksiteten i mange av de sakene Sametinget behandler økt vesentlig de siste årene. Figurene gir et inntrykk av dette ved å vise utviklingen av antall dokumenter som årlig behandles over Sametingets journalsystem og antall dokumenter i tilskuddsforvaltningen.

12 utfordringer

Det samiske samfunnet er i endring. Sametingets daglige arbeid handler om å trygge og utvikle gode bo- og levevilkår både i de tradisjonelle samiske bosettingsområdene, og for samene i byene. Dette krever en aktiv og tilpasset politikk.

Et eksempel på en slik politikk er Sametingets arbeid for å sikre et velferdstilbud til det samiske folk som er likeverdig med tilbudet til den øvrige befolkningen. I dette ligger også arbeidet med å utforme en helhetlig politikk for de eldre.

Statistikk viser at folketallet i de samiske områdene har sunket med 16 prosent de siste 20 årene. I den samme perioden økte folketallet i hele landet med 15 prosent. Utflytting og fødselsunderskudd fører til en aldrende befolkning. Det har vært størst nettoutflytting i alderen 18–29 år. Spesielt unge kvinner flytter.

En grunn til at folk ønsker å bo i de samiske bosettingsområdene, er tilknytningen til slekt og samisk språk og kultur. Det er derfor svært bekymringsfullt at det er færre elever som får opplæring i samisk språk i skolen. I grunnskolen har det vært en samlet nedgang på litt over 23 % siden 2005. Nedgangen gjelder først og fremst elever som har nordsamisk som andrespråk. En av årsakene til nedgangen er at elever som velger samisk som andrespråk opplever det som en merbelastning i skolehverdagen.

Primærnæringene er med å sikre bosetting i samiske områder. Andelen av sysselsatte i primærnæringene har gått ned, samtidig er det mindre nyetableringer i virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling. Disse næringene må derfor sikres gode rammevilkår. Samtidig må det stimuleres til etableringer i samiske områder.

Sametinget har store forventninger til det videre arbeidet med oppfølgingen av Samerettsut-

valget II og Kystfiskeutvalget. En lovfesting av samenes land- og ressursrettigheter og retten til næringsutøvelse vil bety mye for bosettingen i samiske områder, samisk kultur og kulturutvikling.

I det samiske samfunnet forventes det at det er Sametinget som skal legge hovedpremissene for den samiske samfunnsutviklingen. Dette er et ansvar som Sametinget ønsker å ha, og vi vil forvalte dette ansvaret i samarbeid med andre myndigheter. Sametinget har imidlertid begrensede muligheter til å drive en aktiv og tilpasset politikk. De økonomiske virkemidlene er små, og Sametingets myndighetsområde og mulighet til å bestemme over rammebetingelsene i samfunnet er begrenset.

Sametingets budsjett har hatt negativ realvekst de siste 12 år når man trekker fra øremerkede økninger. De økningene som gis, gir ikke tilstrekkelig handlingsrom for Sametinget. Økningene som gis har føringer gitt av det departementet som står for bevilgningen. Føringerne er gitt ut fra regjeringens politikk, ikke Sametingets. Økningene står heller ikke i forhold til de øvrige økningene på Statsbudsjettet og økninger knyttet til de nasjonale reformene som kulturløftet II, barnehageløftet, kunnskapsløftet og samhandlingsreformen. Sametinget er gitt myndighet etter plan- og bygningsloven, konsultasjonsordningen og innenfor kulturminneforvaltningen. Denne økte myndigheten er gitt uten at rammebevilgningen er økt.

Sametinget er som samenes representative folkevalgte organ, den viktigste premissleverandøren for samepolitikken i Norge. Det går ut over Sametingets legitimitet når Sametinget ikke får de nødvendige ressursene til å utforme og forvalte samepolitikken. Sametinget må gis bevilgninger som står i forhold til de utfordringene som finnes i samfunnet.

Dagens budsjettprosedyrer fungerer ikke tilfredsstillende, er ikke utviklende for det samiske demokratiet eller for statens samepolitikk, og er heller ikke i tråd med folkerettslige prinsipper. Det er av avgjørende betydning at konsultasjonsprosedyrer for budsjettsaker mellom Regjering og Sametinget kommer på plass så snart som mulig.

Vedlegg 2**Sametingets regnskap 2010***Vedlegg til sak 008/11 Sametingets årsmelding 2010***Regnskap 2010**

Sametingets regnskap for 2010 er et kontantregnskap for virksomheten i sin helhet og viser virksomhetens faktiske bokførte inntekter og utgifter.

Regnskapet presenteres i tre hoveddeler; resultatregnskap, balanse og noter til regnskapet.

I noter til regnskapet gis en oversikt over bevilgninger mottatt, driftsregnskapet fordelt på hovedkoststeder, virkemiddelregnskapet fordelt på virkemiddelordningene og spesifisering av enkelte balanseposter. Under hver av disse hoveddelene gis det også forklaringer til eventuelle avvik.

Driftsregnskap pr. 31/12-10

Tabell 2.1

	Note	Res 31/12-10	Bud 2010	Avvik	i %
Driftsinntekter					
Bevilgninger fra departementene	1	343 683 000	341 683 000	-2 000 000	-0,6 %
Avkastning Samefolkets fond		8 944 000	9 000 000	56 000	0,6 %
Sum driftsinntekter		352 627 000	350 683 000	-1 944 000	-0,6 %
Virkemidler					
Virkemidler	2–12	225 650 022	232 207 638	6 557 616	2,8 %
Samefolkets fond	12	8 944 000	9 000 000	56 000	0,6 %
Sum virkemidler		234 594 022	241 207 638	6 613 616	2,7 %
SUM DRIFTSINNTEKTER – VIRKEMIDLER		118 032 978	109 475 362	-8 557 616	-7,8 %
Driftskostnader					
Drift politisk nivå		22 527 785	22 374 001	-153 784	-0,7 %
Drift administrativt nivå		84 977 278	86 030 000	1 052 722	1,2 %
Spesielle prosjekter		1 130 263	4 720 000	3 589 737	76,1 %
Sum driftskostnader		108 635 326	113 124 001	4 488 675	4,0 %
RESULTAT PR. 31. DESEMBER 2010		9 397 652	-3 648 639	-13 046 291	
Anvendelse av årsresultatet					
Til annen egenkapital		-9 397 652			
Sum anvendelse		0			

Balanse

Tabell 2.2

Beskrivelse	Note	2009	2010
Eiendeler			
Omløpsmidler			
Kundefordringer	16	4 846 729	8 547 606
Andre fordringer	17	69 205	483 193
Sum fordringer		4 915 934	9 030 799
Bankinnskudd		168 059 124	155 303 287
Samefolkets fond	12	79 648 523	78 586 177
Sum bank		247 707 646	233 889 464
Sum eiendeler		252 623 580	242 920 263
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Egenkapital	20	-8 314 962	-3 648 638
Annen egenkapital	20	4 666 324	-9 397 652
Sum egenkapital		-3 648 638	-13 046 290
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Avsetning gyldige tilsagn næringsutvikling	6	-31 252 001	-33 106 054
Avsetning gyldige tilsagn kulturutvikling	5	-11 823 650	-8 231 000
Samefolketsfond – avkastning	12	-22 110 290	-16 752 467
Samefolketsfond – kapital	12	-75 000 000	-75 000 000
Avsetning gyldige tilsagn samefolkets fond	12	-10 291 780	-11 447 280
Avsetning gyldige tilsagn læremiddelutvikling	3	-31 720 936	-29 699 610
Avsetning gyldige tilsagn kulturminnevern	7	-4 132 300	-4 360 300
Avsetning gyldige tilsagn interreg andel	10	-1 574 484	-879 484
Avsetning gyldige tilsagn språkprosjekter	4	-5 395 500	-5 955 500
Avsetning gyldige tilsagn andre virkemidler		-13 388 518	-13 083 996
Sum fondsavsetninger og andre avsetninger for forpliktelser		-206 689 459	-198 515 691
Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	18	-2 684 596	-3 584 596
Sum annen langsiktig gjeld		-2 684 596	-3 584 596
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		-816 526	-913 766
Pensjonsinnskudd		-1 969 666	-508 942
Skyldig offentlige avgifter		-3 285 086	-3 493 162
Annen kortsiktig gjeld – avsetning feriepenger, gr.livsforsikring, andre trekk		-7 072 175	-7 614 849
Annen kortsiktig gjeld – kapitalisert avkastn. Norges bank	12	-4 648 523	-3 586 177
Øvrige avsetninger	19	-21 808 913	-11 656 791
Sum kortsiktig gjeld		-39 600 888	-27 773 686
Sum egenkapital og gjeld		-252 623 580	-242 920 263

Noter til regnskapet*Note 1 Bevilgninger fra departementene*

Fordeling av bevilgningene fra departementene er som følger:

Tabell 2.3

Kap.Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
680.50	Fornyings-, administrasjons-, og kirke departementet – FAD	215 136 000	215 136 000	0	0,0 %
206.50	Kunnskapsdepartementet – KD	36 355 000	34 355 000	-2 000 000	-5,5 %
231.50	Kunnskapsdepartementet – KD	13 339 000	13 339 000	0	0,0 %
1429.50	Miljøverndepartementet – MD	3 000 000	3 000 000	0	0,0 %
320.53	Kulturdepartementet – KUD	65 353 000	65 353 000	0	0,0 %
724.21	Helse- og omsorgdepartementet – HOD	6 500 000	6 500 000	0	0,0 %
1147.50	Landsbruksdepartementet – LD	4 000 000	4 000 000	0	0,0 %
Sum		343 683 000	341 683 000	-2 000 000	-0,6 %
–	Samefolkets fond	8 944 000	9 000 000	56 000	0,6 %
Sum		352 627 000	350 683 000	-1 944 000	-0,6 %

Sametinget hadde ved budsjettbehandlingen av sak 45/09, Sametingets budsjett 2010, en bevilgning på totalt kr 350 683 000, inkl. avkastning av Samefolkets fond.

Avkastning av Samefolkets fond inntektsføres ikke over resultatregnskapet. Ved innbetaling bokføres denne i balansen under punkt «Samefolkets fond – avkastning». Årets forbruk av Samefolkets fond er inntektsført og opparbeidet avkastningen av Samefolkets Fond er tilsvarende redusert, se note 12.

Regnskapet viser at Sametinget har fått bevilget kr 2 000 000 mer en budsjettert. Dette skyldes bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet (KD) på kr 2 000 000 til kompetanseutvikling i den samiske skolen. Sametinget fikk denne bevilgningen i desember 2010. Sametinget har ikke hatt mulighet til å sette i gang tiltak til å fremme samisk språk og kultur i den samiske skolen. Det vil bli foreslått å avsette disse midlene i Sametingets reviderte budsjett 2011.

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) har bevilget kr 1 000 000 til prosjekt Divvun – samisk korrekturprogram. Bevilgningen fra FAD er inntektsført under posten spesielle prosjekter Divvun.

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) har bevilget kr 300 000 til prosjektet samisk statistikk for 2010. Denne bevilgningen er inntektsført og utbetalt direkte over virkemiddelpost 801.

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) har bevilget kr 150 000 til gjennomføring av miniseminar om nettbasert informasjon for ungdom 13. desember 2010. Denne bevilgningen er inntektsført under administrasjon med egen prosjektkode.

Miljøverndepartementet har bevilget kr 1 000 000 til arbeidet med verneplanarbeid i samiske områder for 2010. Denne bevilgningen er inntektsført under posten administrasjon.

Kulturdepartementet (KUD) har bevilget kr 600 000 til samisk idrett for 2010. Denne bevilgningen er inntektsført og utbetalt direkte over virkemiddelpost 205.

I tillegg har Sametinget mottatt kr 1 000 000 fra Utenriksdepartementet til Sametingets internasjonale arbeid. Midlene inntektsføres direkte under administrasjonen og politisk nivå for arbeidet med internasjonale saker.

Note 2 Virkemidler

Tabell 2.4

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
–	Direkte tilskudd	118 428 675	118 709 638	280 963	0,2 %
–	Søkerbasert tilskudd	70 654 509	74 791 000	4 136 491	5,5 %
–	Tiltak for å styrke læremiddelpro.	4 800 000	4 800 000	0	0,0 %
–	Avtaler	14 364 564	14 725 000	360 436	2,4 %
–	Verdiskapningsprogram	5 667 641	5 500 000	-167 641	-3,0 %
–	Andre virkemidler	10 449 100	11 032 000	582 900	5,3 %
–	Samefolkets fond	8 944 000	9 000 000	56 000	0,6 %
–	Andre tiltak	1 285 533	2 650 000	1 364 467	51,5 %
	Sum	234 594 022	241 207 638	6 613 616	2,7 %
100–102	Opplæring	33 181 773	31 330 000	-1 851 773	-5,9 %
150–153	Språk	57 532 510	57 881 000	348 490	0,6 %
200–212	Kultur	84 653 457	85 183 638	530 181	0,6 %
300–302	Næring	29 596 649	34 630 000	5 033 352	14,5 %
400–402	Miljø- og kulturvern	1 833 000	2 000 000	167 000	8,4 %
450	Helse- og sosialsatsing	3 209 000	3 350 000	141 000	4,2 %
750–756	Samiske organisasjoner	3 909 000	4 151 000	242 000	5,8 %
500–507	Andre virkemidler	10 449 100	11 032 000	582 900	5,3 %
600–602	Samefolkets fond	8 944 000	9 000 000	56 000	0,6 %
800–899	Andre tiltak	1 285 533	2 650 000	1 364 467	51,5 %
	Sum virkemidler	234 594 022	241 207 638	6 613 616	2,7 %

Sametingets virkemidler er en blanding av direkte bevilgninger og søkerbaserte tilskuddsordninger som gis som tilskudd med gyldighet over flere år eller som årlige tilskudd.

Sametingets tilskuddsstyre fordeler de virkemidler som Sametingets plenum har delegert til tilskuddsstyre, jfr. sak 09/08 Revisjon av retningslinjer for Sametingets tilskuddsstyre. Dette vedrører de søkerbaserte virkemidlene innenfor Sametingets budsjett med unntak av de virkemidlene som er lagt til Sametingsrådets og Møtelederskapets disposisjon.

Totalt viser virkemiddelregnskapet for 2010 et overskudd på kr 6 613 616. De enkelte postene blir presentert og eventuelt kommentert i neden-

stående noter. For øvrig vises det til årsmeldingen for kommentarer til virkemiddelpostene.

Iht. Sametingets budsjett for 2010 kapittel 3.2 Søkerbaserte tilskudd har sametingsrådet fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av avsatte midler i budsjettet til de enkelte søkerbaserte formål. Midlene skal disponeres innenfor rammen avsatt til Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger, og Sametingsrådet skal i budsjettåret informere Sametingets plenum om eventuelle omdisponeringer jf. sak 43/07. I 2010 er omdisponeringsfullmakten brukt til å dekke underskuddet til enkelte søkerbaserte tilskuddsposter, ved at andre søkerbaserte tilskuddsposter har et overskudd.

Note 3 Samisk opplæring

Tabell 2.5

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
–	Søkerbaserte tilskudd	28 381 773	26 530 000	-1 851 773	-7,0 %
–	Tiltak for å styrke læremiddelproduksjon	4 800 000	4 800 000	0	0,0 %
	Sum	33 181 773	31 330 000	-1 851 773	-5,9 %

Tabell 2.6 Søkerbaserte tilskudd – Opplæring

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
100	Læremidler	14 633 963	11 875 000	-2 758 963	-23,2 %
101	Kompetanseheving	4 870 810	4 750 000	-120 810	-2,5 %
102	Barnehager	8 877 000	9 905 000	1 028 000	10,4 %
	Sum	28 381 773	26 530 000	-1 851 773	-7,0 %

Tabell 2.7 Læremiddelutvikling

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-10	31 720 936
Gyldige tilsagn pr. 1/1-10, ført 2491	973 000
Budsjett 2010 fra post 100–102	26 530 000
Totalt til disposisjon i 2010	59 223 936
Utbetalt i 2010 post 100–102	-30 446 520
Tilbakebetalt tilskudd	43 421
Rest til disposisjon pr. 31/12-2010	28 820 837
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2010	-29 699 610
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2010, ført 2491	-973 000
Resultat læremiddelutvikling 2010	-1 851 773

Tabell 2.8 Gyldige tilsagn pr. 31/12-10 og tilbaketrekt/-betalt i 2010

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
1998	373 200	1,3 %	0	0
1999	0	–	0	0
2000	0	–	0	0
2001	729 746	2,5 %	0	0
2002	545 374	1,8 %	0	0
2003	766 707	2,6 %	0	0
2004	299 714	1,0 %	0	0
2005	179 025	0,6 %	0	0
2006	3 969 950	13,4 %	120 302	43 421
2007	3 344 044	11,3 %	0	0
2008	6 676 450	22,5 %	0	0
2009	5 864 700	19,7 %	66 000	0
2010	6 950 700	23,4 %	12 400	0
Sum	29 699 610	100,0 %	198 702	43 421

Søkerbaserte tilskudd for opplæring viser et underskudd på kr 1 851 773. Underskuddet skyldes merforbruk på kjøp av læremidler på kr 2 926 663. En del av underskuddet på denne posten dekkes inn av tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 242 123 og overskuddet fra de andre søkerbaserte virkemidler. Det avsettes kr 30 672 610 til dekning

av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2010. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Under posten 103 tiltak for å styrke læremiddelproduksjon avsettes det kr 2 716 500 til oversettelse av matematikk læremidler.

Under posten 104 Ressursskole i lulesamisk område avsettes det kr 800 000 til Drag skole for å arbeide med dette prosjektet.

Note 4 Samisk språk

Tabell 2.9

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
– Direkte tilskudd	47 950 000	47 950 000	0	0,0 %
– Søkerbaserte tilskudd	6 261 510	6 610 000	348 490	5,6 %
Sum	54 211 510	54 560 000	348 490	0,6 %

Tabell 2.10 Direkte tilskudd – Språk

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
150	Tospråklighetstilskudd	42 750 000	42 750 000	0	0,0 %
153	Grunntilskudd til språksentre	5 200 000	5 200 000	0	0,0 %
Sum		47 950 000	47 950 000	0	0,0 %

Tabell 2.11 Søkerbaserte tilskudd – Språk

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
151	Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet	3 650 010	2 450 000	-1 200 010	-32,9 %
152	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	2 611 500	4 160 000	1 548 500	59,3 %
Sum		6 261 510	6 610 000	348 490	5,6 %

Tabell 2.12 Språkprosjekter

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-10	5 395 500
Budsjett 2010 – Språkprosj. innenfor forv.omr.	2 450 000
Budsjett 2010 – Språkprosj. utenfor forv.omr.	4 160 000
Totalt til disposisjon i 2010	12 005 500
Utbetalte tilskudd i 2010	-5 712 010
Tilbakebetalt tilskudd	10 500
Rest til disposisjon pr. 31/12-2010	6 303 990
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2010	-5 955 500
Resultat språkprosjekter 2010	348 490

Tabell 2.13 Gyldige tilsagn pr. 31/12-10 og tilbaketrekt/-betalt i 2010

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2006	0	–	72 000	10 500
2007	0	–	98 500	0
2008	405 000	6,8 %	180 500	0
2009	1 778 500	29,9 %	75 490	0
2010	3 772 000	63,3 %	0	0
Sum	5 955 500	100,0 %	426 490	10 500

Posten språkprosjekter innenfor og utenfor forvaltningsområdet viser et overskudd på kr 348 490. Overskuddet skyldes tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjek-

ter på kr 436 990. Det avsettes kr 5 955 500 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2010. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Note 5 Samisk kultur

Tabell 2.14

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
–	Direkte tilskudd	64 148 675	64 429 638	280 963	0,4 %
–	Søkerbaserte tilskudd	14 989 782	15 239 000	249 218	1,6 %
–	Kunstneravtalen	5 515 000	5 515 000	0	0,0 %
	Sum	84 653 457	85 183 638	530 181	0,6 %

Tabell 2.15 Direkte tilskudd – Kultur

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
202	Samiske kulturhus	9 238 000	9 238 000	0	0,0 %
204	Samiske festivaler	2 647 000	2 951 000	304 000	10,3 %
205	Samisk idrett	2 416 000	2 416 000	0	0,0 %
206	Samisk teater	17 197 000	17 197 000	0	0,0 %
208	Samiske publikasjoner	3 036 000	3 036 000	0	0,0 %
209	Mobile bibliotek tjenester	6 474 000	6 474 000	0	0,0 %
210	Museer	23 140 675	23 117 638	-23 037	-0,1 %
	Sum	64 148 675	64 429 638	280 963	0,4 %

Posten samiske festivaler viser et overskudd på kr 304 000. Overskuddet skyldes tilbaketreknings av tidligere gitte tilskudd.

Under posten Museer videreføres avsetning på kr 350 000 til prosjektering og planlegging av

kunstmuseum i Karasjok og kr 200 000 til dokumentasjonssenter Alta/Kautokeino. Prosjektene er kommet i gang og planlagt ferdigstilt i 2011.

Tabell 2.16 Søkerbaserte tilskudd – Kultur

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
200	Samisk kulturutvikling	9 034 032	9 539 000	504 968	5,3 %
201	Samiske forlag	2 930 750	2 750 000	-180 750	-6,6 %
212	Investering bokbuss	2 000 000	2 000 000	0	0,0 %
213	Samiske møteplasser	1 025 000	950 000	-75 000	-7,9 %
Sum		14 989 782	15 239 000	249 218	1,6 %

Tabell 2.17 Kulturutvikling

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-2010	11 823 650
Gyldige tilsagn pr. 1/1-2010, ført på 2451	27 500
Bevilgning i 2010	9 539 000
Totalt til disposisjon i 2010	21 390 150
Utbetalte tilskudd i 2010	-12 866 214
Tilbakebetalte tilskudd	137 032
Rest til disposisjon pr. 31/12-2010	8 660 968
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2010	-8 231 000
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2010, feilført skal på 2491	75 000
Resultat samisk kulturutvikling 2010	504 968

Tabell 2.18 Gyldige tilsagn pr. 31/12-10 og tilbaketrekt/-betalt i 2010

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2006	0	–	127 500	0
2007	216 000	2,6 %	255 000	12 500
2008	1 615 250	19,8 %	165 950	51 532
2009	2 164 000	26,5 %	686 278	73 000
2010	4 160 750	51,0 %	93 108	0
Sum	8 156 000	100,0 %	1 327 836	137 032

Posten kulturutvikling viser et overskudd på kr 504 968. Overskuddet skyldes tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 1 464 868. Det avsettes kr 8 156 000 til

dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2010. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Posten samiske forlag viser et underskudd på kr 180 750. Underskuddet skyldes en klagesak.

Tabell 2.19 Samisk kunstneravtale

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
207	Samisk kunstneravtale	5 515 000	5 515 000	0	0,0 %
Sum		5 515 000	5 515 000	0	0,0 %

Note 6 Samisk næring

Tabell 2.20

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
–	Direkte tilskudd	3 009 000	3 009 000	0	0,0 %
–	Søkerbaserte tilskudd	12 070 444	16 911 000	4 840 556	40,1 %
–	Verdiskapningsprogrammet	5 667 641	5 500 000	-167 641	-3,0 %
–	Duodjiavtale	8 849 564	9 210 000	360 436	4,1 %
	Sum	29 596 649	34 630 000	5 033 352	17,0 %

Tabell 2.21 Direkte tilskudd – Næring

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
301	Duodjiinstitusjoner og organisasjoner	3 009 000	3 009 000	0	0,0 %
	Sum	3 009 000	3 009 000	0	0,0 %

Tabell 2.22 Søkerbaserte tilskudd – Næring

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
300	Næringsutvikling	12 070 444	16 911 000	4 840 556	40,1 %
	Sum	12 070 444	16 911 000	4 840 556	40,1 %

Tabell 2.23 Søkerbaserte tilskudd – Verdiskapningsprogrammet

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
300	Verdiskapningsprogrammet	5 667 641	5 500 000	-167 641	-3,0 %
	Sum	5 667 641	5 500 000	-167 641	-3,0 %

Tabell 2.24 Duodjiavtale

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
300	Duodjiavtale	8 849 564	9 210 000	360 436	4,1 %
	Sum	8 849 564	9 210 000	360 436	4,1 %

Tabell 2.25 Næringsutvikling

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-10	31 252 001
Gyldige tilsagn pr. 1/1-10, under levgr. 2491	48 000
Avsetning til utredningsprosjekter VSP pr. 1/1-10	847 950
Budsjett 2010	31 621 000
Totalt til disposisjon i 2010	63 768 951
Utbetalte tilskudd i 2010	-23 659 593
Utbetalt diverse utgifter duodji avtalen	-1 969 952
Rest til disposisjon pr. 31/12-2010	38 139 406
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2010	-33 106 054
Resultat næringsutvikling 2010	5 033 352

Tabell 2.26 Gyldige tilsagn pr. 31/12-10 og tilbaketrekt/-betalt i 2010

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2006	200 000	0,6 %	40 000	0
2007	204 500	0,6 %	544 900	0
2008	3 775 200	11,4 %	2 768 000	0
2009	6 982 574	21,1 %	3 526 793	0
2010	21 943 780	66,3 %	941 000	0
Sum	33 106 054	100,0 %	7 820 693	0

Posten næringsutvikling, verdiskapningsprogrammet og duodjiavtalen viser et overskudd på kr 5 033 352. Overskuddet skyldes tilbaketreknin-ger og tilbakebetaling av ikke gjennomførte pro-

sjekter på kr 7 820 693. Det avsettes kr 33 106 054 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2010. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmotta-kere.

Note 7 Samisk miljø- og kulturvern

Tabell 2.27

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
-	Direkte tilskudd	0	0	0	-
-	Søkerbaserte tilskudd	1 833 000	2 000 000	167 000	9,1 %
	Sum	1 833 000	2 000 000	167 000	9,1 %

Tabell 2.28 Søkerbaserte tilskudd – Miljø- og kulturvern

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
400	Kulturminnevern	1 833 000	2 000 000	167 000	9,1 %
	Sum	1 833 000	2 000 000	167 000	9,1 %

Tabell 2.29 Kulturminnevern

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-10	4 104 800
Budsjett 2010	2 000 000
Totalt til disposisjon i 2010	6 104 800
Utbetalte tilskudd i 2010	-1 577 500
Rest til disposisjon pr. 31/12-2010	4 527 300
Gyldige tilsagn pr. 31/12-10	-4 360 300
Resultat samisk kulturminnevern 2010	167 000

Tabell 2.30 Gyldige tilsagn pr. 31/12-10 og tilbaketrekt/-betalt i 2010

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2006	37 800	0,9 %	118 000	0
2007	228 000	5,2 %	79 000	0
2008	636 000	14,6 %	50 000	0
2009	2 106 500	48,3 %	93 000	0
2010	1 352 000	31,0 %	242 000	0
Sum	4 360 300	100,0 %	582 000	0

Posten kulturminnevern viser et overskudd på kr 167 000. Overskuddet skyldes tilbaketreknings av ikke gjennomførte prosjekter på kr 582 000.

Det avsettes kr 4 360 300 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2010. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Note 8 Samisk helse- og sosialsatsing

Tabell 2.31

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
– Søkerbaserte tilskudd	3 209 000	3 350 000	141 000	4,4 %
Sum	3 209 000	3 350 000	141 000	4,4 %

Tabell 2.32 Søkerbaserte tilskudd – Helse- og sosialsatsing

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
450	Helse- og sosialsatsing	3 209 000	3 350 000	141 000	4,4 %
Sum		3 209 000	3 350 000	141 000	4,4 %

Posten helse- og sosialsatsing viser et overskudd på kr 141 000. Overskuddet skyldes ubenyttede midler. Det avsettes kr 2 857 500 til dekning av

gyldige tilsagn pr. 31. desember 2010. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Note 9 Samiske organisasjoner

Tabell 2.33

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
– Søkerbaserte tilskudd	3 909 000	4 151 000	242 000	5,8 %
Sum	3 909 000	4 151 000	242 000	5,8 %

Tabell 2.34 Søkerbaserte tilskudd – Samiske organisasjoner

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
750	Samiske hovedorganisasjoner	2 451 000	2 451 000	0	0,0 %
755	Samiske grenseoverskridende organisasjoner	350 000	350 000	0	0,0 %
756	Samiske kulturorganisasjoner	350 000	350 000	0	0,0 %
757	Samiske næringsorganisasjoner	501 000	500 000	-1 000	-0,2 %
758	Samiske likestillingsorganisasjoner	300 000	300 000	0	0,0 %
759	Samisk org. tapt skolegang	-43 000	200 000	243 000	-565,1 %
Sum		3 909 000	4 151 000	242 000	5,8 %

Posten samiske organisasjoner viser et overskudd på kr 242 000. Overskuddet skyldes tilbaketrekkinger av tidligere gitte tilskudd på kr 243 000.

Note 10 Andre virkemidler

Tabell 2.35

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
– Virkemidler til Sametingsrådets disposisjon	6 217 100	6 800 000	582 900	9,4 %
– Virkemidler til møtelederskapets disposisjon	4 232 000	4 232 000	0	0,0 %
Sum	10 449 100	11 032 000	582 900	5,6 %

Tabell 2.36 Virkemidler til Sametingsrådets disposisjon

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
500	Regionale utviklingsmidler	3 348 600	3 500 000	151 400	4,5 %
501	Frie midler	588 000	300 000	-288 000	-49,0 %
510	Likestillingstiltak	237 500	300 000	62 500	26,3 %
505	Internasjonale tiltak	1 293 000	1 350 000	57 000	4,4 %
507	Oppfølging av institusjonsmelding	250 000	350 000	100 000	40,0 %
508	Senter for samisk opplæring	500 000	500 000	0	0,0 %
509	Verddeprosjekt	0	250 000	250 000	–
511	Skrive og lesehjelp til eldre samer	0	250 000	250 000	–
Sum		6 217 100	6 800 000	582 900	9,4 %

Virkemidler til Sametingsrådets disposisjon viser totalt et overskudd på kr 582 900. Overskuddet skyldes tilbaketrekkinger av ikke gjennomførte

prosjekter på kr 1 214 900 og ubenyttede midler, samt prioritering av virkemiddelordningen Frie

midler. Viser til sametingsrådets omdisponeringsfullmakt.

Under posten internasjonale tiltak – interreg avsettes det kr 1 679 484 til dekning av gyldige til-

sagn til pr. 31. desember 2010. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Tabell 2.37 Internasjonale tiltak – Interreg

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-10	1 574 484
Gyldige tilsagn pr. 1/1-10, ført på 2491	492 000
Budsjett 2010	1 000 000
Totalt til disposisjon i 2010	3 066 484
Utbetalte tilskudd i 2010	-983 000
Rest til disposisjon pr. 31/12-2010	2 083 484
Gyldige tilsagn pr. 31/12-10, ført på 2461	-879 484
Gyldige tilsagn pr. 31/12-10, ført på 2491	-800 000
Resultat Interreg 2010	404 000

Tabell 2.38 Virkemidler til møtelederskapets disposisjon

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
502	Politiske grupper i Sametinget	3 219 000	3 219 000	0	0,0 %
503	Opposisjonens arbeidsvilkår	1 013 000	1 013 000	0	0,0 %
Sum		4 232 000	4 232 000	0	0,0 %

Note 11 Andre tiltak som ikke er virkemidler

Tabell 2.39 Andre tiltak

Post 800	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
800	Konferanser	524 279	1 150 000	625 721	119,3 %
850	Utdeling av priser	143 726	100 000	-43 726	-30,4 %
860	Forskning, utvikling, utredning og dok.midler	196 895	900 000	703 105	357,1 %
899	Evalueringer	420 634	500 000	79 366	18,9 %
Sum		1 285 533	2 650 000	1 364 467	106,1 %

Overskuddet på post 800 konferanser skyldes at kostnadene til konferansene var mindre enn budsjettet.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) har bevilget kr 300 000 til samisk statistikk for 2010. Denne bevilgningen er inntektsført og utbetalt.

Overskuddet på post 860 Forskning, utvikling, utredning og dokumentasjonsmidler på kr 703 105 skyldes ubenyttede midler.

Evaluering av kulturutviklingsmidlene er påbegynt, men ikke avsluttet. Det er foretatt en avsetning på kr 250 000 til formålet.

Note 12 Samefolkets fond

Tabell 2.40

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
– Søkerbaserte tilskudd	5 794 000	5 850 000	56 000	1,0 %
– Utviklings-, utrednings- og dokumentasjonsmidler	3 150 000	3 150 000	0	0,0 %
Sum	8 944 000	9 000 000	56 000	0,6 %

Tabell 2.41 Søkerbaserte tilskudd – Samefolkets fond

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
600	Språkutviklingstiltak	1 720 000	1 500 000	-220 000	-12,8 %
600	Tradisjonell kunnskap – dok. og formidling	1 498 000	1 850 000	352 000	23,5 %
600	Litteratur	2 576 000	2 500 000	-76 000	-3,0 %
Sum		5 794 000	5 850 000	56 000	1,0 %

Tabell 2.42 Utviklings-, utrednings- og dokumentasjonsmidler – Samefolkets fond

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
601	Språkprogram	2 500 000	2 500 000	0	0,0 %
601	Dok. og formidling av tradisjonell kunnskap	650 000	650 000	0	0,0 %
Sum		3 150 000	3 150 000	0	0,0 %

Tabell 2.43 Samefolkets fond

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-10	10 291 780
Budsjett 2010	9 000 000
Totalt til disposisjon i 2010	19 291 780
Utbetalte tilskudd i 2010	-7 790 500
Tilbakebetalte tilskudd	2 000
Rest til disposisjon pr. 31/12-2010	11 503 280
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2010	-11 447 280
Resultat Samefolkets fond 2010	56 000

Posten Samefolkets fond viser et overskudd på kr 56 000. Det avsettes kr 11 447 280 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2010. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Tabell 2.44

Avkastning Samefolkets fond	Beløp
Samefolkets fond/innestående pr. 31/12-10	78 586 177
Fratrukket kapital Samefolkets fond	-75 000 000
Sum avkastning 2010	3 586 177

Tabell 2.45

Bundne midler Samefolkets fond	Beløp
Avkastning bokført pr. 1/1-2010	22 110 290
Avkastning 2010	3 586 177
Brukt av Samefolkets fond i 2010	-8 944 000
Sum opparbeidet avkastning pr. 31/12-2010	16 752 467

Note 13 Driftsutgifter politisk ledelse

Tabell 2.46

Benevnelse	Res 31/12-10	Bud 2010	Avvik	i %
Sametingets plenum, grupper og komitéer	9 158 888	9 300 000	141 112	1,5 %
Sametingets plenumsledelse	1 547 067	1 612 000	64 933	4,0 %
Sametingets kontrollutvalg	477 758	200 000	-277 758	-138,9 %
Samisk parlamentarisk råd	184 798	500 000	315 202	63,0 %
Sametingets tilskuddstyre	1 011 523	1 000 000	-11 523	-1,2 %
Sametingsrådet	8 711 650	8 587 000	-124 650	-1,5 %
Sametingets språkstyre	124 930	350 000	225 070	64,3 %
Samisk språknemnd	1 076 752	500 000	-576 752	-115,4 %
Sametingets ungdomspolitiske utvalg	234 419	325 000	90 581	27,9 %
Sum driftsutgifter	22 527 785	22 374 001	-153 784	-0,7 %

Driftsutgifter politisk nivå viser et underskudd på kr 153 784.

Medgåtte utgifter for Sametingets plenum, Sametingets fagkomitéer og Sametingsgruppene er slått sammen til en post. Overskuddet på kr 141 112 skyldes i hovedsak mindre aktivitet enn forutsatt.

Underskuddet i Sametingets kontrollutvalg på kr 277 758 skyldes større aktivitet enn forutsatt. I tillegg har kontrollutvalget hatt større utgifter til kjøp av juridisk bistand enn forutsatt.

Overskuddene i Sametingets plenumsledelse, Samisk parlamentarisk råd, Sametingets språkstyre og Sametingets ungdomspolitiske utvalg skyldes i hovedsak mindre aktivitet enn forutsatt.

Sametingsrådet viser et underskudd på kr 124 650. Dette skyldes høyere aktivitetsnivå enn forutsatt.

Underskuddet i samisk språknemnd på kr 576 752 skyldes høyere aktivitetsnivå enn forutsatt. I tillegg har språknemnda bevilget mer tilskudd til ulike språkprosjekter.

Note 14 Driftsutgifter administrasjon

Tabell 2.47

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
Driftsutgifter administrasjon	84 977 278	86 030 000	1 052 722	1,2 %
Sum	84 977 278	86 030 000	1 052 722	1,2 %

Regnskapet for drift administrasjon viser et overskudd på kr 1 052 722 i forhold til budsjettet. Det er foretatt avsetninger for periodiserte utgifter og inntekter, jfr. note 18 og 19. Overskuddet skyldes først og fremst mindre medgåtte lønnsutgifter enn budsjetterte p.g.a. vakante stillingsressurser.

Det er også foretatt en avsetning på kr 1 890 000 til restfinansiering av inventar og utstyr til Diehtosiida (Vitenskapsbygget) i Kautokeino som Sametinget benytter. Det gjenstår ennå en del fakturaer, derfor er det nødvendig å avsette midlene for å dekke de kostnadene i 2011.

I tillegg er det avsatt kr 1 665 000 til kommunikasjonsprosjektet. Dette prosjektet startet i 2010, men er en del forsinket og ikke ferdig før 2011. Sametinget har gjort en avtale med en leverandør vedrørende den nye telefon-/kommunikasjonsløsningen.

Hele budsjett for 2010 til vedlikehold av Sametingsbygningen er avsatt. Total avsetning pr. 31. desember 2010 er nå på kr 3 584 596 til fremtidige vedlikeholds- og reparasjonsutgifter av Sametingsbygningen., jfr. note 18.

Note 15 Spesielle prosjekter

Tabell 2.48

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2010	Avvik	i %
Bedre service til brukerne	-815 686	0	815 686	-
Samisk korrekturprogram – Divvun	-61 848	1 250 000	1 311 848	104,9 %
Bygningsvernprosjekter	240 943	200 000	-40 943	-20,5 %
Verdiskapningsprogrammet	44 870	150 000	105 130	70,1 %
Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen	218 017	450 000	231 983	51,6 %
Kvalitetsutvikling i samisk barnehager	171 133	300 000	128 867	43,0 %
Sametingsvalget	8 131	370 000	361 869	97,8 %
Bortsetting, avlevering, innbinding ST/arkiv	313 267	500 000	186 733	37,3 %
Samisk læremiddelportal	1 011 436	1 500 000	488 564	32,6 %
Sum	1 130 263	4 720 000	3 589 737	76,1 %

Regnskapet for spesielle prosjekter viser et overskudd på kr 3 589 737 i forhold til budsjettet.

Det er foretatt avsetning på kr 700 000 til Tale-syntese-prosjektet og gjenstående utgifter fra Divvun-prosjektet.

Underskuddet på post bygningsvernsprosjekter skyldes merutgifter til byggverket Sirbma enn det som var budsjettert.

Overskuddet under post Sametingsvalget skyldes at lønnsutgifter til arbeidet med Sametingsvalget er ført på driftsbudsjett administrasjon.

Overskuddet på de andre postene skyldes ubenyttede midler.

Note 16 Kundefordringer

Tabell 2.49

Spesifisering av kundefordringer	Beløp
Ordinære kundefordringer	1 961 429
Fordringer departementer:	
– MD: Miljøverndepartementet	3 000 000
– FAD: Avkastning Samefolkets fond 2010	3 586 177
Sum kundefordringer	8 547 606

Note 17 Andre fordringer

Tabell 2.50

Spesifisering av andre fordringer	Beløp
Reise- og lønnsforskudd	123 801
Andre kortsiktige fordringer	359 392
Sum andre fordringer	483 193

Note 18 Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen

Tabell 2.51

Annen langsiktig gjeld	Beløp
Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	3 584 596
Sum annen langsiktig gjeld	3 584 596

Note 19 Øvrige avsetninger

Tabell 2.52

Spesifisering av øvrige avsetninger	Note	Beløp
Igangsatte, men ikke ferdigstilte prosjekter/arbeid som må overføres til 2011:		
Oversettelse av læremidler for matematikk	3	2 716 500
Ressursskole i lulesamisk område	3	800 000
Kunstmuseum i Karasjok	5	350 000
Dokumentasjonssenter Alta/Kautokeino	5	200 000
Evalueringsprosjekt av kulturutviklingsmidler	11	250 000
Talesyntese	15	700 000
Andre avsetninger:		
Periodisering av diverse utgifter/avsetning for ikke mottatte regninger	13–14	3 085 291
Inventar og utstyr til Vitenskapsbygget i Kautokeino	14	1 890 000
Kommunikasjonsprosjektet	14	1 665 000
Sum øvrige avsetninger		11 656 791

Note 20 Egenkapital

Tabell 2.53

Egenkapital	Beløp
Egenkapital pr. 31/12-2009	-3 648 638
Egenkapital pr. 31/12-2010	-13 046 290
Endring egenkapital	9 397 652

Endringen i egenkapital tilsvarer resultatet/overskuddet for 2010.

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
www.publikasjoner.dep.no

Opplysninger om abonnement, løssalg og
pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no

Forsidebilde:
Tittel: Utsnitt av frisen "Historie"
Kunstner: Britta Marekatt
Fotograf: Ola Røe

Trykk: 07 Aurskog AS 11/2011

